

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ**

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ

«ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ»

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

- 1. ΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Α.Μ.:12097**
- 2. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Α.Μ.:11674**
- 3. ΝΥΧΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, Α.Μ.:12565**

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : Κος ΑΡΤΙΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2011

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	1
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	6
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	12
ΕΙΣΑΓΩΓΗΚ	14
1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ	16
ΕΝΙΑΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ	17
1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	17
1.2 ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ	18
1.3 Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ	21
1.4 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ	21
1.4.1 Γενικά - Ειδικά ή Κλαδικά.....	21
1.4.2 Νομοθετημένα - Μη νομοθετημένα.....	23
1.4.3 Υποχρεωτικά - Προαιρετικά.....	23
1.5 ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ.....	23
1.6 ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	25
2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ	25
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	26
2.1 ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	26
2.2 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥΣ.....	29
2.2.1 Κατηγορίες ενδιαφερόμενων	29
2.2.2 Σκοπιμότητα ενδιαφερομένων	32
2.3 ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	33
3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ	34
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ - ΑΠΟΓΡΑΦΗ – ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	34
3.1 ΈΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ.....	34
3.2 ΑΠΟΓΡΑΦΗ.....	37
3.2.1 Έννοια της απογραφής.....	37
3.2.2 Λόγοι σύνταξης απογραφής.....	37
3.2.3 Είδη απογραφής	38
3.3 ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	39
3.3.1 Έννοια-χαρακτηριστικά Ισολογισμού	39
3.3.2 Ο ισολογισμός ως ισότητα	42
3.4 ΒΙΒΛΙΟ ΑΠΟΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ	44
4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ	46
ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΗΣ.....	46
4.1 ΙΣΟΖΥΓΙΟ	47
4.2 ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	47
4.3 ΑΠΟΓΡΑΦΗ.....	48
4.3.1 Είδη απογραφής	49
4.3.2 Χρόνος σύνταξης απογραφής	50
4.3.3 Διάρκεια διαχειριστικής περιόδου	51
4.3.4 Χρόνος λήξης διαχειριστικής περιόδου	51
4.4 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	52
4.4.1 Αποτίμηση παγίων στοιχείων	52
4.4.2 Αποτίμηση αποθεμάτων	52
4.4.3 Αποτίμηση απαιτήσεων	53
4.4.4 Αποτίμηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα	54
4.4.5 Αποτίμηση συμμετοχών & χρεογράφων	54
4.4.6 Αποτίμηση ασωμάτων ακινητοποιήσεων (άυλα πάγια στοιχεία).....	55
4.5 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ	55
4.5.1 Αποσβέσεις παγίων	56

4.5.2	Σκοπός αποσβέσεων	57
4.5.3	Μέθοδοι υπολογισμού αποσβέσεων	58
4.5.4	Αποσβέσεις μικρότερες του έτους	59
4.5.5	Τρόποι απόσβεσης	59
4.6	ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ	61
4.7	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	62
4.8	ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ	63
4.8.1	Διόρθωση λογιστικών σφαλμάτων	63
4.9	ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ	64
5.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ	65
	ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ.....	65
5.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΠΕΡΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ.....	65
5.2	ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ.....	68
5.2.1	Σημασία της αποτίμησης των αποθεμάτων	68
5.2.2	Αποτίμηση εμπορεύσιμων αγαθών.....	69
5.2.3	Αποτίμηση έτοιμων και ημιτελών προϊόντων	69
5.2.4	Αποτίμηση υποπροϊόντων.....	70
5.2.5	Αποτίμηση υπολειμμάτων	70
5.2.6	Αποτίμηση αποθεμάτων παραγωγής σε εξέλιξη.....	70
5.2.7	Αποτίμηση α' και β' υλών - υλικών συσκευασίας.....	71
5.2.8	Αποτίμηση αναλώσιμων υλικών.....	71
5.2.9	Αποτίμηση ανταλλακτικών πάγιων στοιχείων.....	71
5.2.10	Αποτίμηση ειδών συσκευασίας	71
5.3	ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ.....	72
5.3.1	Το κόστος (ή τιμή) κτήσης αγοράς.....	72
5.3.1.1	Τιμολογιακή αξία.....	73
5.3.1.2	Ειδικά έξοδα αγορών	73
5.3.2	Το ιστορικό κόστος παραγωγής.....	75
5.3.3	Η τρέχουσα τιμή αγοράς.....	76
5.3.4	Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία	78
5.3.5	Προσδιορισμός του κόστους κτήσεως αποθεμάτων που αγοράστηκαν αντί συνολικού τιμήματος	79
5.4	ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ.....	79
5.4.1	Οι κυριότερες μέθοδοι αποτίμησης των αποθεμάτων	79
5.4.2	Ποια μέθοδος ροής κόστους ενδείκνυται για την αποτίμηση των αποθεμάτων (μενόντων και πωλημένων)	81
5.5	ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ (Η ΤΙΜΗΣ) ΚΤΗΣΗΣ	83
5.5.1	Γενικά για τις μεθόδους ροής κόστους κτήσης.....	83
5.5.2	Η μέθοδος του μέσου σταθμικού κόστους.....	83
5.5.3	Η μέθοδος πρώτη εισαγωγή - πρώτη εξαγωγή (F.I.F.O.)	85
5.5.4	Η μέθοδος τελευταία εισαγωγή - πρώτη εξαγωγή (L.I.F.O.)	86
5.5.5	Η μέθοδος του βασικού αποθέματος	87
5.5.6	Η μέθοδος του εξατομικευμένου κόστους.....	88
5.5.7	Η μέθοδος του πρότυπου κόστους.....	89
5.5.8	Αλλαγή μεθόδου προσδιορισμού του κόστους κτήσης και η σημασία της αρχής της συνέπειας στην αποτίμηση των αποθεμάτων.....	90
5.5.9	Αλλαγή μεθόδου προσδιορισμού του κόστους κτήσης από άποψη κείμενης νομοθεσίας	91
5.6	ΣΧΕΣΗ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΗΣ ΤΙΜΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΡΕΧΟΥΣΑΣ ΤΙΜΗΣ.....	93

5.6.1	Θεωρητική θεμελίωση του κανόνα της χαμηλότερης τιμής.....	93
5.6.2	Κριτική του κανόνα της χαμηλότερης τιμής μεταξύ κόστους κτήσης και τρέχουσας τιμής	96
5.6.2.1	Ως προς τον καθορισμό της τιμής κτήσης	98
5.6.2.2	Ως προς τον καθορισμό της έννοιας και την οριοθέτηση της τρέχουσας τιμής	98
5.6.3	Αποτίμηση αποθεμάτων που υπέστησαν μείωση της αξίας τους.....	100
5.7	Η ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΠΑΡΑΓΩΓΩΝ - ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΞΙΩΘΕΝΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	101
5.7.1	Αποτίμηση των συμπαράγωγων προϊόντων	101
5.7.2	Αποτίμηση των ελαττωματικών προϊόντων.....	102
5.7.3	Αποτίμηση των απαξιωθέντων προϊόντων	103
5.8	ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΘΟΔΩΝ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ.....	104
5.8.1	Ομοιότητες.....	104
5.8.2	Διαφορές	105
6.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ	107
	ΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΤΟΥΣ.....	107
6.1	Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ	107
6.1.1	Έννοια και χαρακτηριστικά των αποθεμάτων	107
6.1.2	Λογαριασμοί αποθεμάτων	108
6.1.3	Κατηγορίες αποθεμάτων.....	108
6.1.4	κόστος κτήσης (αγοράς) αποθεμάτων	110
6.1.4.1	τρόποι κτήσης των αποθεμάτων	111
6.1.4.2	Αγορά αποθεμάτων.....	111
6.1.4.3	Στάδια αγοράς αποθεμάτων.....	111
6.2	ΤΟΚΟΙ –ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ ΑΓΟΡΩΝ.....	112
6.2.1	Τόκοι χρεωστικοί.....	112
6.2.2	Ειδικά έξοδα αγορών	112
6.2.3	Εκπτώσεις αγορών	112
6.2.4	Επιστροφές αγορών	113
6.2.5	Πώληση αποθεμάτων.....	113
6.2.5.1	Έσοδα από πωλήσεις αποθεμάτων	114
6.2.6	Πιστωτικοί τόκοι.....	114
6.2.7	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.).....	115
6.2.8	Εκπτώσεις πωλήσεων	115
6.2.9	Επιστροφές πωλήσεων.....	116
6.3	Το σύστημα της διαρκούς απογραφής.....	116
6.4	ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΩΝ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ	118
6.4.1	Η μέθοδος του Κινητού Σταθμικού Μέσου Όρου.....	119
6.4.2	Η μέθοδος F.I.F.O. (First in - First out).....	119
6.4.3	Η μέθοδος L.I.F.O. (Last in - First out)	119
6.5	ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ	120
6.5.1	Ανεπτυγμένο σχέδιο λογαριασμών.....	122
6.5.2	Συγκεντρωτικό σχέδιο λογαριασμών.....	124
6.6	ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΟΥ ΜΙΚΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ.....	126
6.6.1	Απογραφή αποθεμάτων	126
6.6.2	Αποτίμηση αποθεμάτων	127
6.6.3	Αποτίμηση αποθεμάτων στο τέλος χρήσης	128
6.6.4	Αποτίμηση αποθεμάτων στο τέλος χρήσης: Τρέχουσα τιμή.....	129
6.6.5	Σκοποί εσωτερικού ελέγχου αποθεμάτων	129
6.6.6	Μέτρα εσωτερικού ελέγχου αποθεμάτων	130

6.6.6.1	Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων	130
6.6.6.2	Σκοποί ελέγχου τεκμηρίωσης	131
6.6.7	Επαλήθευση της αποτελεσματικότητας του λογιστικού συστήματος	131
6.6.8	Επαλήθευση της αρτιότητας της απογραφής.....	132
6.6.9	Αναγνώριση αποθεμάτων	132
6.6.10	Μέτρηση αποθεμάτων	133
6.6.11	Έλεγχος της παρουσίας των λογαριασμών αποθεμάτων στον ισολογισμό 133	
6.6.12	Λογιστική παρακολούθηση αποθεμάτων	134
6.7	ΠΩΛΗΣΕΙΣ - ΑΓΟΡΕΣ	138
6.7.1	Έσοδα από πωλήσεις	138
6.7.2	Καθαρά έσοδα πωλήσεων.....	138
6.7.3	Λογιστική πωλήσεων	139
6.7.4	Λογιστική αγορών:	139
6.7.5	Λοιπά στοιχεία κόστους αγορών	139
6.7.6	Κανόνες λειτουργίας των λογαριασμών:.....	140
7.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ	142
	ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ.....	142
7.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	142
7.2	ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΦΑΣΗ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ	143
7.2.1	Δημιουργία κέντρων κόστους ή τμημάτων.....	143
7.2.1.1	Κριτήρια δημιουργίας κόστους.....	144
7.2.1.2	Χαρακτηριστικά των κέντρων κόστους.....	144
7.2.2	Καθορισμός του χρόνου κοστολογικής περιόδου.....	145
7.2.3	Συγκέντρωση του κόστους.....	145
7.2.4	Μέτρηση των εκροών της παραγωγής.....	145
7.2.4.1	Υπολογισμός του ανά μονάδα κόστους.....	146
7.2.5	Κατάρτιση των εκθέσεων του κόστους παραγωγής	146
7.3	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΦΑΣΗ.....	147
7.4	ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΦΑΣΗ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ	147
7.4.1	Κατάσταση του κόστους παραγωγής.....	147
7.4.1.1	Κατάσταση των ποσοτικών δεδομένων της παραγωγής.....	148
7.4.1.2	Μέτρηση του ανά μονάδα κόστους	149
7.4.1.3	Κατανομή του συνολικού κόστους.....	149
7.4.1.4	Υπολογισμός ισοδύναμων μονάδων	150
7.5	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΥΝΕΧΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.....	150
7.5.1	Κατά την πρώτη μέθοδο	151
7.5.2	Κατά τη δεύτερη μέθοδο.....	152
7.6	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	152
7.7	ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΡΟΗ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ Η ΗΜΙΚΑΤΕΡΓΑΣΜΕΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΤΜΗΜΑ ΣΕ ΤΜΗΜΑ 153	
7.8	ΒΑΘΜΙΑΙΑ ΕΙΣΡΟΗ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ 154	
7.9	ΑΠΩΛΕΙΕΣ - ΥΠΟΛΛΕΙΜΑΤΑ - ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	155
7.9.1	Απώλειες	155
7.9.2	Υπολείμματα.....	155
7.9.3	Ελαττωματική Παραγωγή.....	155
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	159
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	161

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Αποτίμηση Επιχειρήσεων¹ έχει καταστεί αναπόσπαστο μέρος στο εταιρικό τοπίο. Το εταιρικό τοπίο έχει γίνει μάρτυρας δυναμικών αλλαγών τα τελευταία χρόνια, όπως συγχωνεύσεις και εξαγορές, εταιρικές αναδιαρθρώσεις, και επαναγορές μετοχών συμβαίνουν σε αριθμούς ρεκόρ, τόσο στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό. Στο επίκεντρο της δυναμικής του συνόλου των δραστηριοτήτων αυτών ξεχωρίζει η έννοια της αποτίμησης. Οι μέθοδοι αποτίμησης που δεν είναι απαραίτητοι μόνο για λογιστικούς σκοπούς αλλά χρησιμεύουν επίσης ως «χάρτες πορείας» για τους επενδυτές και αγοραστές επιχειρήσεων, ώστε να γνωρίζουν την πραγματική αξία των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας.

Υπάρχουν πολλές μέθοδοι αποτίμησης μιας εταιρίας. Αυτές οι μέθοδοι διαχωρίζονται σε τρεις κύριες κατηγορίες με βάση τις βασικές αρχές τους:

1. Με βάση τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας (*asset based approach*²).

Ο πιο απλός και αντικειμενικός τρόπος αποτίμησης μιας εταιρίας είναι να υπολογίσουμε την αξία μιας εταιρίας με βάση τα περιουσιακά της στοιχεία. Πρακτικά, σε ιδανικές συνθήκες αυτό προϋποθέτει να έχουμε τον ισολογισμό της εν λόγω εταιρίας και να υπολογίσουμε την διάφορα Ενεργητικό - Παθητικό. Ουσιαστικά σε αυτόν τον υπολογισμό προσθέτουμε όλα τα κινητά και ακίνητα στοιχεία της εταιρίας και αφαιρούμε τις υποχρεώσεις της.

Τα κύρια προτερήματα αυτής της μεθόδου είναι η απλότητα της και το ότι πρόκειται για μαθηματική πράξη και κατά συνέπεια δεν απαιτεί την χρήση υποκειμενικών κριτηρίων. Η μόνη δυσκολία έγκειται στην κατάλληλη αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων και ιδίως των ακινήτων καθώς η λογιστική απεικόνιση δεν είναι πάντα η πλέον κατάλληλη. Η «ιστορική» αξία (δηλαδή η τιμή αγοράς μείων όποιων αποσβέσεων) που

¹ Σφακιάνος Γρ., «Γενικές Αρχές Λογιστικής», σελ.23

² http://en.wikipedia.org/wiki/Business_valuation

χρησιμοποιείται από κάποιες εταιρίες συχνά δεν δίνει την πραγματική αξία. Η καταλληλότερη τιμή είναι το κόστος αντικατάστασης (πόσο θα κόστιζε σήμερα να αποκτηθούν τα συγκεκριμένα ακίνητα) ή το ποσό που μπορεί να εισπραχθεί αν πωληθούν άμεσα. Αυτές οι δύο τιμές είναι ίσες στις περισσότερες περιπτώσεις αλλά μπορεί να διαφέρουν πχ για εταιρίες που αντιμετωπίζουν προβλήματα βιωσιμότητας.

Η μέθοδος αυτή είναι χρήσιμη για εταιρίες που δραστηριοποιούνται σε τομείς που απαιτούν υψηλά πάγια και αποθέματα, καθώς και κατοχή ακινήτων περιουσιακών στοιχείων. Αντιθέτως, σε περιπτώσεις εταιριών με άυλα περιουσιακά στοιχεία, αυτή η μέθοδος υποτιμάει την πραγματική αξία της επιχείρησης. Για τον λόγο αυτό η αξία που υπολογίζεται με αυτή τη μέθοδο θεωρείται κατά μια έννοια ως η «ελάχιστη» τιμή και χρησιμοποιείτε κυρίως σε περιπτώσεις εταιριών που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες. Παρόλα αυτά, ο υπολογισμός αυτός είναι χρήσιμος καθότι μπορεί να θεωρηθεί ως η βάση με την οποία μπορούν να συγκριθούν όλες οι λοιπές αποτιμήσεις.

2. Με βάση τα αποτελέσματα της εταιρίας (*earnings approach*³).

Οι μέθοδοι που εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία ουσιαστικά προσπαθούν να αποτιμήσουν την εταιρία αθροίζοντας την σημερινή αξία των μελλοντικών της εσόδων/κερδών.

♦ **DCF⁴ (αποπληθωρισμένες καθαρές ταμειακές εισροές):** Αθροίζουμε τις προβλεπόμενες καθαρές ταμειακές εισροές για μια περίοδο 3-10 χρόνων βάση του επιχειρησιακού πλάνου της εταιρίας, αφού τις αποπληθώρουμε με το κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο.

Υπάρχουν αρκετές παραλλαγές σε αυτή την λογική και οι διαφορές τους έχουν να κάνουν με την επιλογή της βάσης του εν λόγω υπολογισμού σε σχέση πάντα με την διαθεσιμότητα των απαραίτητων στοιχείων. Η πλέον κατάλληλη επιλογή είναι η χρήση των «ελεύθερων» ταμειακών εισροών

³ <http://guidetosellingabusiness.com/Valuing-the-business/Capitalized-Earnings-Approach.php>

⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Discounted_cash_flow

δηλαδή τα καθαρά κέρδη συν τις όποιες αποσβέσεις, μείων των εξόδων διατήρησης της αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των αλλαγών σε κεφάλαια κίνησης. Στην πράξη όμως χρησιμοποιούνται επιτυχώς και διάφορα σχετικά μεγέθη που βρίσκονται στο φάσμα μεταξύ του EBITDA και των κεφαλαίων κίνησης.

Σε περιπτώσεις που η αποτίμηση γίνεται για λογαριασμό μικρομετόχων που δεν σχετίζονται και δεν αποσκοπούν στην διαχείριση της εταιρείας, μία περαιτέρω χρήσιμη μέθοδος αποτίμησης βασίζεται στα μερίσματα.

♦ *Div Discount Model*⁵ (μερίσματα): Αθροίζουμε τα προβλεπόμενα εισπρακτέα μερίσματα για μια περίοδο 10-20 χρόνων βάση του επιχειρησιακού πλάνου της εταιρίας, αφού τα αποπληθώσουμε με το κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο.

Το βασικό πλεονέκτημα όλων των μεθόδων της κατηγορίας αυτής σχετίζεται με την λογική ότι για τον ιδιοκτήτη, μια εταιρία αξίζει όσο το σύνολο των κερδών που θα αποκομίσει μελλοντικά. Μάλιστα, σε περιπτώσεις νεοσύστατων εταιριών καθώς και εταιρίες που επιχειρούν να αναπτυχθούν μεταβάλλοντας ραγδαία τα οικονομικά μεγέθη τους, η μέθοδος αυτή ίσως είναι η μόνη που μπορεί να δώσει μια ουσιαστική αποτίμηση καθώς όλες οι άλλες θα υποτιμήσουν δραστικά την αξία της. Στον αντίποδα όμως, το παραπάνω επιχείρημα στηρίζεται στην ύπαρξη αλλά και στην υλοποίηση ενός αποτελεσματικού επιχειρησιακού πλάνου, το οποίο εξορισμού θα επηρεαστεί από την αβεβαιότητα του μέλλοντος.

Για να μας δώσει μια χρήσιμη αποτίμηση αυτή η μέθοδος, πρέπει να καταστρώσουμε ένα επιχειρησιακό πλάνο με ρεαλιστικές προβλέψεις για τις εισροές και την κερδοφορία της επιχείρησης, να αποφασίσουμε για πόσα χρόνια έχει νόημα να προσπαθήσουμε να προβλέψουμε τα μεγέθη αυτά

⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Dividend_Discount_Model

καθώς και να διαλέξουμε το κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο βάση του ρίσκου που συμπεριλαμβάνεται στο επιχειρησιακό πλάνο.

Όλες αυτές οι παράμετροι κάνουν την μέθοδο αυτή αρκετά υποκειμενική και κατά συνέπεια η χρησιμότητα της περιορίζεται κυρίως σε συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου οι λοιπές μέθοδοι δεν μπορούν να εφαρμοστούν ικανοποιητικά.

3. Με βάση την αγορά (*market based approach*⁶)

Όλο και πιο συχνά, οι αποτιμήσεις με βάση την αγορά θεωρούνται οι πιο αξιόπιστες, καθώς είναι αυτές που πλησιάζουν περισσότερο στην αρχή ότι «η αξία μιας εταιρείας ισούται με την υψηλότερη τιμή στην οποία είναι διατεθειμένος κάποιος τρίτος να την αγοράσει».

Οι πιο ευρέως διαδεδομένες μέθοδοι που βασίζονται στην αγορά είναι οι εξής:

◆ Χρηματιστηριακή τιμή:

Στην περίπτωση εισηγμένων εταιριών, η πιο ξεκάθαρη αποτίμηση με βάση την αγορά γίνεται μέσω της χρηματιστηριακής τιμής.

Πολλαπλασιάζοντας την τρέχουσα τιμή με τον αριθμό μετοχών βρίσκουμε την συνολική αξία της εταιρίας. Όμως αυτή η μέθοδος δεν έχει χρησιμότητα για μη εισηγμένες καθώς και για εταιρίες των οποίων διακινείται μόνο ένα μικρό ποσοστό των μετοχών στο χρηματιστήριο.

◆ Πολλαπλάσια εταιριών (*multiples*⁷):

Ίσως η πιο συνηθισμένη μέθοδος αποτίμησης είναι μέσω της χρήσης πολλαπλασίων. Τα πιο συνήθη πολλαπλάσια για την χρήση αυτή είναι τα εξής:

- *P/E* (τρέχουσα χρηματιστηριακή τιμή μετοχής / κέρδη ανά μετοχή)
- *EV/EBITDA* (αξία επιχείρησης / κέρδη προ τόκων, φόρων, αποσβέσεων)

⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Emissions_trading

⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Valuation_using_multiples

- *EV/Sales* (αξία επιχείρησης / πωλήσεις)

Ουσιαστικά, χρησιμοποιώντας τα αποτελέσματα ενός ικανού δείγματος εταιριών του ίδιου κλάδου, υπολογίζουμε μια μέση τιμή των πολλαπλασίων. Στην συνέχεια πολλαπλασιάζουμε την τιμή αυτή επί των πραγματικών αποτελεσμάτων της εταιρίας μας και βρίσκουμε την αξία της εταιρίας μας.

Τα στοιχεία αυτά, είναι συνήθως δύσκολο να βρεθούν για μη εισηγμένες εταιρίες. Γι αυτό τον λόγο χρησιμοποιούμε εισηγμένες που έχουν την υποχρέωση να δημοσιοποιούν όλα τα απαραίτητα νούμερα. Επειδή όμως οι μετοχές των εισηγμένων είναι άμεσα ρευστοποιήσιμες μέσω του χρηματιστηρίου ενώ σε μία ιδιωτική επιχείρηση πρέπει να βρει τους κατάλληλους αγοραστές, αφαιρούμε ένα ποσοστό (discount rate) έκπτωσης της τάξεως του 10-20% για να επιτύχουμε μια πιο ρεαλιστική αποτίμηση.

♦ Συγκρίσιμες αγοροπωλησίες:

Η πλέον αρμόζουσα μέθοδος αποτίμησης γίνεται μέσω της συλλογής πληροφοριών που αφορούν πρόσφατες αγοροπωλησίες εταιριών στον ίδιο κλάδο. Συγκεκριμένα, εάν γνωρίζουμε το τίμημα μιας τέτοιας αγοροπωλησίας καθώς και το *EBITDA* (κέρδη προ τόκων, φόρων, αποσβέσεων), χρησιμοποιούμε το κλάσμα τιμή/*EBITDA* και το πολλαπλασιάζουμε με το *EBITDA* της εταιρίας μας για να καταλήξουμε στην αποτίμηση μας.

Η μέθοδος αυτή είναι πιο αποτελεσματική εάν έχουν γίνει πρόσφατα πολλαπλές αγοροπωλησίες εταιριών στον κλάδο που δραστηριοποιείτε η εταιρία μας και τα χαρακτηριστικά των εταιριών αυτών μοιάζουν όσο το δυνατόν περισσότερο στην εταιρία μας.

Οι μέθοδοι αυτής της κατηγορίας που βασίζονται στην αγορά, έχουν το πλεονέκτημα ότι αξιολογούν την εταιρία με βάση τις υπάρχουσες οικονομικές συγκυρίες της οικονομίας και στηρίζονται σε «πραγματικές» τιμές της αγοράς. Είναι πιο αποτελεσματικές για την αποτίμηση εταιριών οι

οποίες έχουν κλείσει τουλάχιστον τον πρώτο κύκλο ζωής και έχουν σταθεροποιηθεί σε μέγεθος, δηλαδή που δεν είναι σε περίοδο ραγδαίας ανάπτυξης ή που να προσδοκούν σε επέκταση σε νέους κλάδους και νέες αγορές.

Μία τέτοια αποτίμηση όμως, απαιτεί ένα σημαντικό βαθμό κριτικής σκέψης στην επιλογή του κατάλληλου δείγματος και ικανότητας στη ανάλυση των δεδομένων. Μάλιστα, στις τελευταίες δύο περιπτώσεις, η ορθότητα της αποτίμησης εξαρτάται πλήρως από την ποιότητα του δείγματος εταιριών της αγοράς που χρησιμοποιούμε, δηλαδή την ομοιότητα των χαρακτηριστικών αυτών των εταιριών με αυτήν που προσπαθούμε να αποτιμήσουμε, καθώς και από την δυνατότητα που έχουμε να συλλέξουμε τα απαραίτητα στοιχεία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θέμα της παρούσας πτυχιακής εργασίας πραγματεύεται την αποτίμηση απογραφής.

Στην Εισαγωγή γίνεται η πρώτη γνωριμία με τις επιπτώσεις των μεθόδων αποτίμησης αποθεμάτων καθώς και ο σκοπός της συγγραφής της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

Στο **1^ο Κεφάλαιο** κρίθηκε σκόπιμο να αναφερθούμε σε βασικές έννοιες αλλά και να δώσουμε τα γενικά στοιχεία του Ενιαίου Γενικού Λογιστικού Σχεδίου όπως: ιστορική αναδρομή, θεωρητική ανάλυση διάρθρωσης, την λογιστική τυποποίηση, τις κατηγορίες των λογιστικών σχεδίων και τέλος τους σκοπούς και την σημασία του.

Στο **2^ο Κεφάλαιο** το ενδιαφέρον μας στρέφεται στην χρηματοοικονομική ανάλυση. Σ' αυτή την προσπάθεια εντάσσεται η γενική θεώρηση της χρηματοοικονομικής ανάλυσης, οι κατηγορίες ενδιαφερομένων και ο σκοπός τους, καθώς και οι μέθοδοι ανάλυσης των λογιστικών καταστάσεων.

Το θέμα του **3^{ου} Κεφαλαίου** είναι το τρίπτυχο: περιουσία - απογράφη - ισολογισμός. Θα αναφέρουμε την έννοια της περιουσίας, καθώς και την απογράφη, τον ισολογισμό και το βιβλίο απογράφων και ισολογισμών.

Στο **4^ο Κεφάλαιο** εξετάζονται οι εργασίες τέλους χρήσης, δηλαδή το ισοζύγιο, η απογράφη, η αποτίμηση, οι αποσβέσεις, οι προβλέψεις, οι λογιστικές διορθώσεις και οι εγγραφές προσαρμογής.

Το **5^ο Κεφάλαιο** πραγματεύεται τους μεθόδους αποτίμησης. Αρχικά δίνονται εισαγωγικές έννοιες περί αποτίμησης έπειτα βλέπουμε τον εννοιολογικό προσδιορισμό των τιμών που εφαρμόζονται για την αποτίμηση των αποθεμάτων καθώς και τους μεθόδους υπολογισμού του κόστους κτήσης. Τέλος συγκρίνουμε τις μεθόδους αποτίμησης.

Το θέμα του **6^{ου} Κεφαλαίου** είναι τα αποθέματα και η σημασία της αποτίμησης τους. Παράλληλα κάνουμε μια σύντομη αναφορά στην έννοια των αποθεμάτων, τους τόκους - διακυμάνσεις αγορών, στο σύστημα της

διαρκούς απογραφής, στο κόστος των πωληθέντων αποθεμάτων, στο σύστημα της περιοδικής απογράφης, στην εκκαθάριση του μικτού λογαριασμού αποθεμάτων και στις πωλήσεις – αγορές.

Στο **7^ο κεφάλαιο** εξετάζεται η κατά φάση κοστολόγηση. Αυτό επιτυγχάνεται δίνοντας τα στάδια, τις διαδικασίες και τα βήματα της κατά φάση κοστολόγησης. Ακόμη θα αναπτύξουμε την λογιστική παρακολούθηση του κόστους συνεχούς παραγωγής, την κατάσταση κόστους προϊόντος, την διαφοροποίηση της μονάδας παραγωγής κατά τη ροή των υλικών ή ημικατεργασμένων προϊόντων από τμήμα σε τμήμα, την βαθμιαία εισροή των υλικών στην παραγωγική διαδικασία και τέλος τις απώλειες-υπολείμματα και ελαττωματική παραγωγή.

Τέλος εξάγονται συμπεράσματα για τις επιπτώσεις των μεθόδων αποτίμησης απογραφής.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αποθέματα⁸ είναι τα περιουσιακά στοιχεία που εγγράφονται από την αναγνώριση αναβαλλόμενων εξόδων. Υποθέτοντας ότι οι ποσότητες παραμένουν αμετάβλητες, όσο υψηλότερη είναι η λογιστική αξία των αποθεμάτων, τόσο χαμηλότερα θα είναι τα μελλοντικά κέρδη. Πιο συγκεκριμένα, με την παραδοχή πως ο όγκος των αποθεμάτων παραμένει σταθερός σε πραγματικούς όρους, οι μέθοδοι αποτίμησης δεν επηρεάζουν το καθαρό κέρδος για ορισμένο χρονικό διάστημα. Όμως, ανάλογα με τη χρησιμοποιούμενη μέθοδο, η απογραφή λαμβάνει υψηλότερο ή χαμηλότερο ποσοστό κέρδους αποτίμησης, κάνοντας τα ίδια κεφάλαια ανάλογα υψηλότερα ή χαμηλότερα.

Όταν τα αποθέματα χτίζονται, τόσο είναι υψηλότερη η λογιστική αξία των αποθεμάτων, και τόσο πιο γρήγορα θα εμφανιστούν τα κέρδη. Το αντίθετο συμβαίνει όταν τα αποθέματα μειώνονται. Τα υπερτιμημένα αποθέματα εκτός λειτουργίας δημιουργούν την πτώση των καθαρών εσόδων. Αυτό φαίνεται με την επιφυλακτικότητα ορισμένων οικονομικών διευθυντών Εταιριών να μειώσουν την παραγωγή τους, ακόμη και όταν οι συμβάσεις της ζήτησης είναι αντίθετες. Τέλος, σημειώνουμε ότι, ο φόρος που σχετίζεται με τις επιπτώσεις των μεθόδων αποτίμησης αποθεμάτων δεν έχει καμία επίπτωση στην ταμειακή κατάσταση της εταιρείας.

Από οικονομική άποψη, είναι αλήθεια ότι όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο των αποθεμάτων, τόσο μεγαλύτερη είναι η τρωτότητα και η αβεβαιότητα που επηρεάζουν τα καθαρά έσοδα για την συγκεκριμένη περίοδο. Άρα σωστή είναι η θέσπιση ταμειακής προσέγγισης προσανατολισμένη εάν, επιπλέον, δεν υπάρχει αγορά που να χρησιμεύει ως σημείο αναφοράς για την αποτίμηση των αποθεμάτων, όπως π.χ. στα κτίρια και τον δημόσιο τομέα των υποδομών. Υπό αυτές τις συνθήκες, οι ροές από λειτουργικές δραστηριότητες είναι ένας πολύ πιο αξιόπιστος δείκτης από το

⁸ Σφακιάνος Γρ., «Γενικές Αρχές Λογιστικής», Σελ. 21

καθαρό εισόδημα, το οποίο σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό δημιουργείται από την εφαρμογή των μεθόδων αποτίμησης αποθεμάτων.

Τα αποθέματα είναι απλώς δεδουλευμένα (μεταφερόμενα έξοδα), τα οποία είναι πάντοτε ελαφρώς κερδοσκοπικά με αυθαίρετο χαρακτήρα, ακόμη και όταν οι λογιστικοί κανόνες εφαρμόζονται καλόπιστα.

Κατά συνέπεια, κατά τη διάρκεια των πληθωριστικών περιόδων, τα αποθέματα - πραγματοποιηθέντα κέρδη κεφαλαίου - που είναι υψηλότερα κινούνται πιο αργά. Στους λογαριασμούς, τα οφέλη αυτά θα εμφανίζονται μόνο ως τα αποθέματα που πωλούνται, ακόμη και αν τα κέρδη αυτά, υπάρχουν ήδη. Όταν οι τιμές πέφτουν, τα αποθέματα φέρουν πραγματικές απώλειες που θα εμφανίζονται μόνο σταδιακά στους λογαριασμούς, εάν η εταιρεία γράφει κάτω των αποθεμάτων. Η μόνη οικονομική προσέγγιση που έχει νόημα είναι να εργαστούμε στη βάση κόστους αντικατάστασης και, κατά συνέπεια, να αναγνωρίσουν τα κέρδη και οι ζημίες για τις απογραφές κάθε χρόνο. Σε ορισμένους τομείς δραστηριότητας, όπου τα αποθέματα κινούνται με πολύ αργούς ρυθμούς, αυτή η προσέγγιση φαίνεται ιδιαίτερα σημαντική.

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας αποτέλεσε η μελέτη των μεθόδων αποτίμησης, οι οποίοι εφαρμόζονται ανάλογα με το σκοπό της αποτίμησης και τις συνθήκες που επικρατούν στην επιχείρηση και στην αγορά. Κάθε κανόνας παράγει διαφορετικά αποτελέσματα, γι' αυτό κάθε φορά που γίνεται αποτίμηση της περιουσίας, πρέπει να προσδιορίζεται ο σκοπός της αποτίμησης απογραφής.

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΝΙΑΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ⁹

Οι προσπάθειες για την κατάρτιση του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου στην χώρα μας καλύπτουν μια ολόκληρη τριακονταετία. Στην περίοδο περίπου μέχρι το 1950, λόγω των σοβαρών κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων από τα οποία μαστιζόταν η χώρα, επηρεάζεται ανάλογα και η οργάνωση της λογιστικής. Την δεκαετία του 1950 έχουμε σοβαρές προσπάθειες αναβάθμισης της γενικής λογιστικής, της λογιστικής κόστους και της τυποποίησης. Έχουμε την εισαγωγή των μαθημάτων «Γενική Λογιστική» και «Λογιστική Κόστους» στις Ανώτατες Οικονομικές σχολές, τα οποία ουσιαστικά αναβαθμίζονται.

Έχουμε, επίσης, παρόμοιες προσπάθειες αναβάθμισης το 1962, το 1967 και το 1972, που όλες πρόσφεραν αρκετό έργο και προετοιμασία για τη δημιουργία του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου. Το 1976 έχουμε την τελευταία ομάδα αναβάθμισης του ΕΓΛΣ που αποτελούνταν από ορκωτούς λογιστές, από επαγγελματίες λογιστές, ειδικούς κοστολόγους και οργανωτές. Μετά από 15 μήνες σκληρής προσπάθειας διατύπωσαν το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, με την Γενική Λογιστική, τους λογαριασμούς τάξης και τις οικονομικές καταστάσεις. Το 1980 ολοκληρώθηκε και η Αναλυτική Λογιστική οπότε έχουμε το Ενιαίο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο.

Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο¹⁰ (ΕΓΛΣ-Greek General Chart of Accounts) ορίζεται από το Προεδρικό Διάταγμα 1123 του 1980 (ΠΔ

⁹ Σφακιάνος Γρ., «Γενικές Αρχές Λογιστικής», σελ. 402-404

¹⁰http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%93%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%9B%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%A3%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF

1123/1980). Σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 1 του Νόμου 1041 του 1980 (Ν 1041/1980), "Το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο αποτελεί σύστημα κανόνων ταξινομήσεως των λογιστικών μεγεθών, δια του οποίου σκοπείται η τυποποίησης των υπό των οικονομικών μονάδων της Χώρας τηρούμενων λογαριασμών, η καθ' ενιαίο τρόπο λειτουργία και συλλειτουργία αυτών, η βάσει παραδεδεγμένων αρχών και μεθόδων αποτίμησης των περιουσιακών στοιχείων, η σύνταξις και δημοσίευσις τυποποιημένων ισολογισμών, αποτελεσμάτων και λοιπών οικονομικών αποτελεσμάτων και ο εν γένει σχεδιασμός της λογιστικής εις εθνικήν κλίμακα". Στηρίχθηκε στη φιλοσοφία του γαλλικού μοντέλου, ενώ από το 2006 και έπειτα τηρείται το σχέδιο των λογαριασμών, αλλά ακολουθούνται για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων οι λογιστικές πρακτικές των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης. Θα πρέπει να αναφερθεί το γεγονός ότι οι λογιστικοί υπολογισμοί δεν ταυτίζονται πάντα με τις φορολογικές απαιτήσεις του κράτους, συνεπώς θα πρέπει να τηρείται το σχέδιο λογαριασμών του ΕΓΛΣ, οι λογιστικές πρακτικές των ΔΠΧΠ για τις οικονομικές καταστάσεις και οι φορολογικοί υπολογισμοί που επιτάσσει ο εμπορικός κώδικας και η ελληνική νομολογία των εταιριών για την καταβολή των φόρων. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι η ανάλυση πολλών περαιτέρω βαθμίδων λογαριασμών είναι ενδεικτική και υπάρχουν κενοί λογαριασμοί για τις ανάγκες της κάθε επιχείρησης.

1.2 ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΦΘΩΣΗΣ¹¹

¹¹ Ο.π.

Οι λογαριασμοί του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου ταξινομούνται όπως προαναφέραμε σε δέκα ομάδες, οι οποίες αριθμούνται κατά τη φυσική σειρά των αριθμών 1 έως 9 και 0. Το Σχέδιο για την ομαδοποίηση των λογαριασμών χρησιμοποιεί το κριτήριο του ισολογισμού.

Έτσι:

- ✓ Οι ομάδες ένα (1) έως οκτώ (8) αφιερώνονται στη γενική λογιστική
- ✓ Η ομάδα εννέα (9) αφιερώνεται στη αναλυτική λογιστική εκμεταλλεύσεως
- ✓ Η ομάδα δέκα (0) αφιερώνεται στους λογαριασμούς τάξεως.

Οι ομάδες που καλύπτουν τις ανάγκες της γενικής λογιστικής (συμπεριλαμβανομένου και των λογαριασμών τάξεως) τμηματοποιούνται και χρησιμοποιούνται ως εξής:

- Οι ομάδες ένα (1) έως πέντε (5) περιλαμβάνουν τους λογαριασμούς του ισολογισμού, δηλαδή εκείνους που στο τέλος της χρήσεως, κατά κανόνα, παρουσιάζουν υπόλοιπα (χρεωστικά ή πιστωτικά) και οι οποία συνθέτουν τον ισολογισμό. Ειδικότερα:
 - Στις ομάδες ένα (1) έως τρία (3) περιλαμβάνονται οι λογαριασμοί του ενεργητικού.
 - Στις ομάδες τέσσερα (4) έως πέντε (5) περιλαμβάνονται οι λογαριασμοί του παθητικού.
- Οι ομάδες έξι (6) έως οκτώ (8) περιλαμβάνουν τους αποτελεσματικούς λογαριασμούς, οι οποίοι στο τέλος της χρήσεως μηδενίζονται, με τη μεταφορά των υπολοίπων τους αρχικά στους λογαριασμούς γενικής εκμεταλλεύσεως και αποτελεσμάτων χρήσεως και στη συνέχεια σε λογαριασμούς του ισολογισμού και ειδικότερα:
 - Στην έκτη (6) ομάδα περιλαμβάνονται οι λογαριασμοί των οργανικών εξόδων κατ' είδος.
 - Στην έβδομη (7) ομάδα περιλαμβάνονται οι λογαριασμοί των οργανικών εσόδων κατ' είδος.

- Στην όγδοη (8) ομάδα περιλαμβάνονται οι λογαριασμοί των εκτάκτων και ανόργανων εξόδων και εσόδων, αποτελεσμάτων και συνθέσεως, που είναι απαραίτητοι για τον προσδιορισμό και τη διάθεση του αποτελέσματος της χρήσης.
- Στην ομάδα δέκα (0) περιλαμβάνονται οι λογαριασμοί τάξεως με τους οποίους παρέχονται σημαντικές πληροφορίες και χρήσιμα στατιστικά στοιχεία. Οι λογαριασμοί τάξεως είναι λογαριασμοί ειδικής κατηγορίας, στους οποίους απεικονίζονται και παρακολουθούνται χρήσιμες πληροφορίες καθώς και γεγονότα που δημιουργούν νομικές δεσμεύσεις, χωρίς να επιφέρουν άμεση ποσοτική μεταβολή στα περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής μονάδας, η οποία όμως (ποσοτική μεταβολή) είναι δυνατό να επέλθει στο μέλλον. Οι λογαριασμοί τάξεως λειτουργούν πάντοτε αμοιβαία, κατά ζεύγη λογαριασμών, σε αυτόνομο λογιστικό κύκλωμα της ομάδας δέκα (0), χωρίς να υπάρχει δυνατότητα ταυτόχρονης λειτουργίας τους με τους λογαριασμούς ουσίας της γενικής λογιστικής (ομάδων 1-8) και της αναλυτικής λογιστικής εκμεταλλεύσεως (ομάδας 9). Με τους λογαριασμούς τάξεως παρακολουθούνται ιδίως:
 - Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία.
 - Εγγυήσεις που λαμβάνονται από την οικονομική μονάδα για εξασφάλιση απαιτήσεών της.
 - Εγγυήσεις που παραχωρούνται από την οικονομική μονάδα για εξασφάλιση υποχρεώσεών της.
 - Αμφοτεροβαρείς και άλλης φύσεως συμβάσεις, κατά το ανεκτέλεστο μέρος τους.
 - Διάφορες πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία.

1.3 Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ¹²

Οι παρεχόμενες από τη Λογιστική πληροφορίες, είτε απευθύνονται στη διοίκηση είτε σε τρίτους, για να διαθέτουν βαρύτητα θα πρέπει να είναι συγκρίσιμες διαχρονικά μεταξύ τους μέσα στα πλαίσια της επιχείρησης αλλά και εκτός, με στοιχεία ομοειδών επιχειρήσεων του κλάδου. Η λογιστική τυποποίηση αποβλέπει στην εξασφάλιση της συγκέντρωσης ομοιογενών και σωστών στοιχείων και πληροφοριών σχετικά με την περιουσιακή διάρθρωση, τη χρηματοοικονομική θέση και την παραγωγική και συναλλακτική δραστηριότητα όλων των οικονομικών μονάδων της χώρας, κατά κλάδους και συνολικά.

Αυτή η τυποποίηση και συγκρισιμότητα όμως δεν απορρέει μόνο από τις παραδεκτές λογιστικές αρχές. Η αυθαιρεσία πολλών λογιστών, ο αυτοσχεδιασμός σε πολλές περιπτώσεις, χωρίς να αντιβαίνει τις λογιστικές αρχές, καταστρέφει τη συγκρισιμότητα των στοιχείων. Με την καθιέρωση του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου (Γ.Λ.Σ.) επιτυγχάνεται η τυποποίηση και η ομοιομορφία των λογιστικών μεγεθών, τουλάχιστον σε εθνικό επίπεδο.

1.4 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ¹³

Τα διάφορα λογιστικά σχέδια που εφαρμόζονται από τις επιχειρήσεις των διαφόρων χωρών, διακρίνονται σε:

1.4.1 Γενικά - Ειδικά ή Κλαδικά

Τα γενικά σχέδια είναι ίδια για όλους τους κλάδους της

¹² Ο.π., σελ. 405

¹³ Ο.π., σελ. 399-401

οικονομίας. Επομένως η διάρθρωσή τους, η κατάταξη των λογαριασμών και η μεταξύ τους -σύνδεση γίνονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να εξυπηρετούνται οι λογιστικές ανάγκες τόσο των επιχειρήσεων εμπορίας ή παραγωγής, (βιομηχανικές, βιοτεχνικές, εμπορικές επιχειρήσεις) όσο και εκείνων που παρέχουν υπηρεσίες (Τράπεζες κτλ.).

Τα ειδικά ή κλαδικά λογιστικά σχέδια είναι προορισμένα να εξυπηρετούν τις ιδιομορφίες και τις ειδικές ανάγκες επί μέρους τομέων και κλάδων της οικονομίας. Στην περίπτωση που υπάρχει και γενικό λογιστικό σχέδιο, τα ειδικά συνδέονται οργανικά μ' αυτό, ώστε να μην αναιρούν τη βασική επιδίωξη του γενικού σχεδίου, δηλ. τη λογιστική ομοιομορφία και την ενότητα των κανόνων για όλες τις επιχειρήσεις.

Συγκρίνοντας τα Γενικά Λογιστικά Σχέδια με τα Κλαδικά Λογιστικά Σχέδια παρατηρούμε ότι τα Κλαδικά Λογιστικά Σχέδια περιλαμβάνουν εκείνους μόνο τους λογαριασμούς που απαιτούνται για την παρακολούθηση των λογιστικών γεγονότων των οικονομικών μονάδων του κλάδου και συνεπώς είναι μικρότερου πλάτους σε σχέση με τα Γενικά Λογιστικά Σχέδια. Είναι όμως μεγαλύτερου βάθους από τα Γενικά Λογιστικά Σχέδια, γιατί οι ιδιομορφίες του κλάδου απαιτούν μια βαθύτερη ανάπτυξη των λογαριασμών που προβλέπονται από το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο.

Τα Κλαδικά Λογιστικά Σχέδια διαφέρουν από το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο στα σημεία εκείνα που λόγω ιδιομορφίας του κλάδου δεν χρειάζονται ορισμένοι λογαριασμοί του γενικού λογιστικού σχεδίου αλλά κάποιοι άλλοι. Π.χ. στην δεύτερη ομάδα του γενικού λογιστικού σχεδίου μας έχουμε τα αποθέματα εμπορευμάτων, ετοίμων, Α & Β υλών και τις αγορές εμπορευμάτων, Α & Β υλών κτλ. Στο Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο των ασφαλιστικών εταιριών, στην δεύτερη ομάδα επειδή οι επιχειρήσεις αυτές δεν χρησιμοποιούν τέτοιους λογαριασμούς, έχουμε άλλους λογαριασμούς. Ειδικά ή κλαδικά λογιστικά σχέδια στην χώρα μας έχουμε:

- Των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που είναι υποχρεωτικό από 1/1/85 και εγκρίθηκε με το Π.Δ. 148/12.4.1984
- Των τραπεζών που είναι υποχρεωτικό από 1/1/94 και εγκρίθηκε με το Π.Δ. 384/92 Των Δήμων.

1.4.2 Νομοθετημένα - Μη νομοθετημένα

Νομοθετημένο λογιστικά σχέδια είναι το Γαλλικό, Γερμανικό, Ουγγρικό, το Ρωσικό, το Ισπανικό, το Ελληνικό κλπ. Τα παραπάνω νομοθετημένα λογιστικά σχέδια καταρτίστηκαν είτε με κρατική μέριμνα και πρωτοβουλία, είτε με πρωτοβουλία επιστημονικών ή επαγγελματικών οργανώσεων, αλλά έχουν ψηφιστεί στην βουλή.

Υπάρχουν όμως και λογιστικά σχέδια τα οποία ισχύουν στα διάφορα κράτη αλλά δεν είναι όμως νομοθετημένα.

1.4.3 Υποχρεωτικά - Προαιρετικά

Επίσης ένα λογιστικό σχέδιο μπορεί να είναι υποχρεωτικής εφαρμογής ή προαιρετικό. Στην χώρα μας το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο είναι υποχρεωτικό για επιχειρήσεις με βιβλία Γ' κατηγορίας από το 1990.

1.5 ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ¹⁴

Έχει επικρατήσει η λογιστική τυποποίηση να αποκαλείται απλούστερα Γενικό Λογιστικό Σχέδιο. Ο όρος Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, παρότι έχει καθιερωθεί διεθνώς, είναι ατυχής γιατί δίνει την εντύπωση ότι το Γ.Λ.Σ. δεν είναι τίποτε παραπάνω από ένα λογιστικό οδηγό, που αποβλέπει αποκλειστικά και μόνο σε μια τυποποιημένη λογιστική διαδικασία.

¹⁴ Ο.π., σελ. 398-399

Είναι τεράστια η σημασία και η σπουδαιότητά του, τόσο για την επιχείρηση που το εφαρμόζει, όσο και για το κράτος που ασκεί την οικονομική του πολιτική, όσο ακόμη και για το κοινωνικό σύνολο με το οποίο η επιχείρηση συναλλάσσεται.

Στην πραγματικότητα ένα επιστημονικά καταρτισμένο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο έχει πολύ βαθύτερους και ευρύτερους σκοπούς.

- Δημιουργείται ένα ενιαίο περιβάλλον, κοινό για όλους τους ενδιαφερόμενους, στο λογιστικό τρόπο χειρισμού των συναλλαγών και στην απεικόνιση της οικονομικής κατάστασης και της περιουσιακής διάρθρωσης.
- Καταργείται η "πολυγλωσσία" και οι επακόλουθες παρερμηνείες.
- Ακολουθούνται ομοιόμορφοι κανόνες αποτίμησης στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού και μέθοδοι απόσβεσης πάγιων στοιχείων με βάση τις παραδεκτές αρχές. Καθορίζονται ενιαίοι κανόνες κοστολόγησης, ενιαία ονοματολογία λογαριασμών και η συνδεσμολογία τους.
- Τέλος, καθιερώνεται ενιαίος τύπος για τις Οικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύονται (Ισολογισμός, λογαριασμοί γεν. εκμετάλλευσης, Αποτελέσματα χρήσης, Πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων). Οι άμεσα συναλλασσόμενοι με την οικονομική μονάδα, αποδέκτες των δημοσιευμένων καταστάσεων, διευκολύνονται στην κατανόησή τους και την ακριβή εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας της μονάδας.

Παρακάτω παρουσιάζεται η επιγραμματική απεικόνιση των αλλαγών που επιφέρει η καθιέρωση του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου.

1. Ενιαία Λογιστική ορολογία,
2. Ενιαίοι κανόνες κοστολόγησης, αποτίμησης,
3. Ενιαία ονοματολογία λογαριασμών,
4. Συνδεσμολογία λογαριασμών,
5. Ενιαίος τύπος οικονομικών καταστάσεων.

1.6 ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. οι οικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύονται είναι οι εξής:

- ◆ Η κατάσταση του ισολογισμού τέλους χρήσης, η κατάσταση του λ/σμου αποτελεσμάτων χρήσης, ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων, οι οποίες δημοσιεύονται στον τύπο σαν μια ενότητα, η μια κατάσταση κάτω από την άλλη, και
- ◆ Το προσάρτημα του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσης, που δημοσιεύονται με την υποβολή τους στην αρμόδια Δημόσια Αρχή.

Οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις καθώς και το πιστοποιητικό ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή-λογιστή, όταν προβλέπεται από το νόμο ο έλεγχος των εταιριών από ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές, δημοσιεύονται αυτούσια σε ειδικό τεύχος της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως με τίτλο «τεύχος Α.Ε. και Ε.Π.Ε.». Το Προσάρτημα, μαζί με την έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με την μορφή ανακοίνωσης ότι η εταιρία πραγματοποίησε την καταχώρηση στο Μητρώο Α.Ε.

Η σύνταξη των ετήσιων καταστάσεων πρέπει να ολοκληρώνεται το πολύ μέσα σε 4 μήνες από το πέρας της εταιρικής χρήσης που αφορούν.

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Επιχειρώντας να προσεγγίσουμε την έννοια της χρηματοοικονομικής ανάλυσης και το σκοπό για τον οποίο αυτή έχει επινοηθεί, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό εργαλείο λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων.

2.1 ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ¹⁵

Χρηματοοικονομική ανάλυση είναι η πληροφορία εκείνη που πηγάζει μέσα από τους αριθμούς, η οποία καθιστά τη χρηματοοικονομική ανάλυση χρήσιμο «οδηγό» στα χέρια επιχειρηματιών, αναλυτών, συμβούλων επιχειρήσεων αλλά και τραπεζικών στελεχών, προκειμένου αυτοί να οδηγηθούν στη λήψη ορθών αποφάσεων σχετικά με επενδυτικές ενέργειες, ενέργειες χρηματοδότησης και γενικότερα ενέργειες πάσης επιχειρηματικής φύσεως.

Ωστόσο, τα δημοσιευμένα οικονομικά στοιχεία μιας επιχείρησης δεν αποτυπώνουν πάντοτε την πραγματική τρέχουσα οικονομική της κατάσταση.

Αυτό συμβαίνει συνήθως για λόγους που σχετίζονται με τη φορολογία, την πιστοληπτική της ικανότητα, τις σχέσεις της σε επίπεδο εντολέα - εντολοδόχου, τις γενικότερες συναλλαγές της με την πολιτεία καθώς και για τυχόν άλλους τακτικούς και στρατηγικούς επιχειρηματικούς λόγους.

Επιπρόσθετα, η πληροφορία που αντλείται μέσα από τα αριθμητικά δεδομένα των οικονομικών καταστάσεων δεν αποτελεί πάντα έτοιμο υλικό προς επεξεργασία και ανάλυση. Επίσης, τα αριθμητικά δεδομένα από μόνα

¹⁵ Νιάρχος Ν., «Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων», σελ. 20-22

τους, συνήθως, δεν εφοδιάζουν με σημαντικές πληροφορίες τον ενδιαφερόμενο.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει το κάθε ένα από αυτά, να εξετάζεται σε σχέση με κάποιο άλλο δημιουργώντας λογικές σχέσεις μεταξύ τους. Οι λογικές αυτές σχέσεις αναγόμενες σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, εξεταζόμενες συγκριτικά μεταξύ επιχειρήσεων και λαμβάνοντας υπόψη το κόστος ευκαιρίας και το δείκτη κόστους οφέλους, μπορούν να καταστούν σημαντική πληροφορία στα χέρια των ενδιαφερόμενων. Η πληροφορία αυτή εάν λάβει την ανάλογη ορθή διαχείριση μπορεί να οδηγήσει σε εξαιρετικά επενδυτικά και κερδοσκοπικά αποτελέσματα.

Συνήθως, οι οικονομικές καταστάσεις αποτελούν πηγές άντλησης πληροφοριών για όλους εκείνους τους ενδιαφερόμενους που βρίσκονται εκτός επιχείρησης (εξωτερικοί ενδιαφερόμενοι), όπως επί παραδείγματι εξωτερικοί αναλυτές, σύμβουλοι επιχειρήσεων, ακαδημαϊκοί & φοιτητές, πελάτες, προμηθευτές, το ευρύτερο κοινό.

Είναι προφανές, ότι ο κάθε εξωτερικός ενδιαφερόμενος διαμορφώνει τη δική του σκοπιμότητα, η οποία πηγάζει μέσα από τα δικά του συμφέροντα. Η εξυπηρέτηση των συμφερόντων του εκάστοτε εξωτερικού ενδιαφερόμενου, θα γίνει μέσα από την ορθή ερμηνεία των αριθμητικών κυρίως μεγεθών που θα αντλήσει από τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις. Τις πληροφορίες αυτές για να τις μετατρέψει σε χρήσιμη, για την εξαγωγή συμπερασμάτων, πληροφορία θα πρέπει να τις επεξεργαστεί με κατάλληλα εργαλεία - τεχνικές.

Από τη στιγμή σύνταξης των λογιστικών καταστάσεων και έπειτα, ο τεχνικός ρόλος της λογιστικής περατώνεται. Ωστόσο, από το σημείο αυτό αρχίζει πλέον ένας άλλος ρόλος της λογιστικής που σκοπό έχει να εξυπηρετήσει την επεξεργασία και ανάλυση των αριθμητικών μεγεθών, των λογιστικών καταστάσεων, προκειμένου να αντληθεί η πολυπόθητη πληροφορία. Η πληροφορία αυτή θα είναι προϊόν της λεγόμενης

“χρηματοοικονομικής ανάλυσης λογιστικών καταστάσεων” και θα μπορεί πλέον με ορθή διαχείριση της, να οδηγήσει σε εξαγωγή πάσης φύσεως χρηματοοικονομικών συμπερασμάτων.

Μιλώντας για χρηματοοικονομικά συμπεράσματα, θα ήταν ιδιαίτερα εύστοχο να προβούμε σε μια γενική ομαδοποίηση αυτών, προκειμένου να καταστεί περισσότερο αντιληπτή η έννοια τους και οι σκοποί που αυτά εξυπηρετούν. Συνεπώς, τα χρηματοοικονομικά συμπεράσματα διακρίνονται σε αυτά που αποτελούν:

- Εργαλεία επιλογής επενδυτικών τίτλων
- Εργαλεία πρόβλεψης μελλοντικών αποδόσεων
- Εργαλεία εντοπισμού προβλημάτων στη λειτουργία των επιχειρήσεων
- Εργαλεία αξιολόγησης του management των επιχειρήσεων

Ειδικότερα, αυτά τα χρηματοοικονομικά συμπεράσματα αφορούν:

- ⇒ Την κατάσταση ρευστότητας μιας επιχείρησης, προκειμένου αυτή να ανταποκρίνεται στις ληξιπρόθεσμες οφειλές της.
- ⇒ Την κατάσταση σταθερότητας μιας επιχείρησης, προκειμένου αυτή να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις μακροχρόνιες υποχρεώσεις της.
- ⇒ Την αποδοτικότητα μιας επιχείρησης, όσον αφορά το ικανοποιητικό μέγεθος της καθαρής θέσης αυτής.
- ⇒ Τη δυνατότητα ανάπτυξης μιας επιχείρησης, βάσει της στρατηγικής ικανότητας του management να θέτει το επίπεδο ανταγωνιστικότητας αυτής ολοένα και υψηλότερα.

Γενικότερα, θα πρέπει να καταστήσουμε σαφές ότι η χρηματοοικονομική ανάλυση των επιχειρήσεων δε μπορεί να δώσει απάντηση παντού ή τουλάχιστον με την ίδια βαρύτητα και βεβαιότητα για το εκάστοτε αποτέλεσμα. Υπάρχουν χρηματοοικονομικά αποτελέσματα των οποίων η φύση είναι περίπλοκη και η δημιουργία τους βασίζεται σε συνδυασμούς παραγόντων που μπορεί να αφορά ταυτόχρονα την ικανότητα του management, την τρέχουσα κατάσταση των κεφαλαιαγορών, την

εγχώρια και διεθνή ανταγωνιστικότητα του κλάδου, την κυβερνητική πολιτική αλλά και άλλους μακροοικονομικούς παράγοντες.

2.2 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥΣ

2.2.1 Κατηγορίες ενδιαφερόμενων¹⁶

Η χρηματοοικονομική ανάλυση των λογιστικών καταστάσεων αφορά διάφορες κατηγορίες ενδιαφερόμενων. Τους ενδιαφερόμενους αυτούς μπορούμε να τους κατατάξουμε σε δυο θεμελιώδεις κατηγορίες ανάλογα με τη θέση τους:

⇒ Στους Εσωτερικούς και

⇒ Στους Εξωτερικούς.

Κατ' επέκταση, ανάλογα με την κατηγορία στην οποία εντάσσεται ο ενδιαφερόμενος που διενεργεί τη χρηματοοικονομική ανάλυση, διακρίνεται και αυτή με τη σειρά της σε εσωτερική και εξωτερική.

Ειδικότερα, όσον αφορά τους εσωτερικούς ενδιαφερόμενους θα πρέπει να σημειώσουμε ότι λόγω της θέσεως που κατέχουν, διαθέτουν ένα από τα ισχυρότερα πλεονεκτήματα επικερδούς λήψης αποφάσεων που είναι η εσωτερική πληροφόρηση. Αυτό το είδος πληροφόρησης είναι προφανές ότι δεν διαθέτει (ή τουλάχιστον δε μπορεί να το αποκτήσει στον ίδιο βαθμό, με την ίδια πιστότητα και το ίδιο κόστος) η άλλη κατηγορία ενδιαφερόμενων.

Τα άτομα τα οποία διενεργούν την εσωτερική ανάλυση (εσωτερικοί ενδιαφερόμενοι), βρίσκονται σε άμεση σχέση με την επιχείρηση και συνεπώς έχουν στη διάθεσή τους εκείνα τα λογιστικά και στατιστικά δεδομένα που τους εφοδιάζουν με όλα τα εχέγγυα, ώστε να προβούν σε συγκρίσεις και συσχετίσεις πέρα από αυτές που θα μπορούσαν να κάνουν

¹⁶ Ο.π., σελ. 23-24

βασιζόμενοι μόνο στα δημοσιευμένα στοιχεία της επιχείρησης. Με τον τρόπο αυτό η χρηματοοικονομική ανάλυση αποκτά μεγαλύτερη διαύγεια, είναι διαφωτιστική σε μεγάλο βάθος και τα όποια πορίσματα των αναλυτών χαρακτηρίζονται από μεγάλο βαθμό ασφάλειας.

Τα πρόσωπα τα οποία ασχολούνται με την εσωτερική ανάλυση είναι κατά κύριο λόγο οι εσωτερικοί λογιστές, οι διευθύνοντες σύμβουλοι, λοιπά στελέχη των επιχειρήσεων και γενικότερα οι διοικούντες τις επιχειρήσεις.

Άλλα πρόσωπα που ασχολούνται με την εσωτερική ανάλυση είναι οι ελεγκτές, οι ορκωτοί λογιστές και άλλοι. Στο σημείο αυτό θα ήταν σημαντικό να αναφέρουμε ότι στα πλαίσια της εσωτερικής ανάλυσης, οι μέτοχοι και το υπαλληλικό προσωπικό θεωρούνται ως τρίτα πρόσωπα αφού στην πλειοψηφία των περιπτώσεων δεν έχουν άμεση πρόσβαση σε οικονομικά και στατιστικά στοιχεία της επιχείρησης.

Το σημαντικό με την εσωτερική ανάλυση είναι ότι λόγω της μεγαλύτερης διαύγειας και της μεγαλύτερης αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων, επιτρέπει στη διοίκηση να γνωρίζει με λεπτομέρειες τη γενική οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Συνεπώς, οι managers αυτής θα είναι σε θέση να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τις ενέργειες στις οποίες θα πρέπει να προβούν, ούτως ώστε να μεταβληθούν τα οικονομικά της μεγέθη σε επίπεδα που θα σηματοδοτούν την υγιή λειτουργία της.

Αντιθέτως, όσον αφορά τους εξωτερικούς ενδιαφερόμενους (εξωτερικούς αναλυτές) αυτοί δεν είναι σε θέση να εκμεταλλευτούν τα ειδικά πλεονεκτήματα που απολαμβάνει η άλλη κατηγορία. Αυτό συμβαίνει επειδή η θέση τους είναι εκτός εταιρείας και συνεπώς η σχέση τους με αυτή δεν είναι άμεση. Συνήθως, τα μόνα στοιχεία τα οποία έχουν στη διάθεση τους είναι τα δημοσιευμένα, όπως ο ισολογισμός με τους πίνακες αποτελεσμάτων χρήσης και η έκθεση των ορκωτών ελεγκτών.

Τα στοιχεία όμως αυτά δεν είναι επαρκή και για το λόγο αυτό ο εξωτερικός ενδιαφερόμενος, θα πρέπει να λάβει πληροφορίες και από άλλες πηγές.

Συνήθως, τέτοιες πηγές είναι τα δημοσιεύματα του οικονομικού και πολιτικού τύπου, δελτία από τράπεζες, επιμελητήρια, σχετικές κλαδικές μελέτες και δημοσιευμένες έρευνες καθώς και η επετηρίδα του χρηματιστηρίου.

Συνεπώς, γίνεται φανερή η δύσκολη θέση στην οποία βρίσκεται ο εξωτερικός αναλυτής τόσο από τη δυσκολία που παρουσιάζει η ανεύρεση των στοιχείων όσο και από την αξιοπιστία και την πληρότητά τους. Έτσι κατ' επέκταση, όσο πιο λίγα είναι τα διαθέσιμα στοιχεία, όσο πιο συνοπτικά είναι και όσο μεγαλύτερη είναι η αμφιβολία για την πηγή άντλησης τους τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα εξαγωγής πλασματικών συμπερασμάτων μέσω της ανάλυσης.

Κατά κύριο λόγο ένας εξωτερικός ενδιαφερόμενος αναλύει τα διαθέσιμα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης, προκειμένου να εξάγει συμπεράσματα σχετικά με την οικονομική της θέση και την αποδοτικότητά της.

Ειδικότερα, όσον αφορά την έννοια της οικονομικής θέσης της επιχείρησης θα πρέπει να πούμε ότι πρόκειται για τη δυνατότητα της να ανταποκρίνεται στις οικονομικές της υποχρεώσεις χωρίς να κλυδωνίζεται εύκολα από τυχόν μεταβολές των συνθηκών του περιβάλλοντος, να εκμεταλλεύεται επενδυτικές ευκαιρίες (εξετάζοντας τους τρόπους άντλησης των απαιτούμενων γι' αυτές κεφαλαίων) αλλά και την ευχέρεια της στο να εξοφλεί τις ληξιπρόθεσμες και απαιτητές υποχρεώσεις της.

Όσον αφορά την έννοια της αποδοτικότητας της επιχείρησης, θα πρέπει να πούμε ότι γενικά αφορά το ύψος και τη σταθερότητα των καθαρών κερδών της καθώς και την τάση (προοπτικές) για βελτίωση αυτών στο μέλλον.

Στο σημείο τούτο δε θα πρέπει να παραλείψουμε το γεγονός της συμβολής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.) σύμφωνα με τα οποία έχει καθιερωθεί και εφαρμόζεται η δημοσίευση ενιαίου τύπου οικονομικών καταστάσεων βάσει των σύγχρονων λογιστικών αρχών και κανόνων σύνταξης αυτών. Έτσι, η δημοσίευση ενιαίου τύπου λογιστικών καταστάσεων σε συνδυασμό με τον αυστηρότερο τρόπο σύνταξης αλλά και την αναλυτικότερη μορφή αυτών, δίνουν τη δυνατότητα χρήσης κατάλληλων αριθμοδεικτών για βαθύτερη και πιο αξιόπιστη ανάλυση.

Τέλος, κρίνουμε αναγκαίο να αναφέρουμε τις πιθανές ιδιότητες των εξωτερικών ενδιαφερόμενων. Έτσι, ένας εξωτερικός ενδιαφερόμενος μπορεί να φέρει κάποια από τις παρακάτω ιδιότητες:

- ◆ Μέτοχος, εταίρος (ως τρίτο πρόσωπο)
- ◆ Πελάτης
- ◆ Προμηθευτής
- ◆ Τράπεζα
- ◆ Το Δημόσιο (φορολογική υπηρεσία, στατιστική υπηρεσία κλπ)
- ◆ Υπάλληλος της επιχείρησης και λοιπό προσωπικό
- ◆ Εμπορικό ή Βιομηχανικό Επιμελητήριο
- ◆ Χρηματοπιστηριακή εταιρεία ή ο ευρύτερος κύκλος της κεφαλαιαγοράς
- ◆ Ασφαλιστική εταιρεία
- ◆ Ακαδημαϊκός, φοιτητής, ερευνητής
- ◆ Τύπος, επιστημονικό περιοδικό

2.2.2 Σκοπιμότητα ενδιαφερομένων¹⁷

Κάθε ενδιαφερόμενος, είτε εσωτερικός είτε εξωτερικός, διακατέχετε από ένα πνεύμα σκοπιμότητας. Η σκοπιμότητα αυτή συνήθως έχει τις βάσεις της στο γεγονός ότι οι ενδιαφερόμενοι επιζητούν υλικά και άυλα αγαθά

¹⁷ Ο.π., σελ. 27

όπως το χρηματικό κέρδος, τα αξιώματα, το υψηλότερο κοινωνικό status και φυσικά τη «δύναμη» και τη διαπραγματευτική ικανότητα που αυτά συνεπάγονται έναντι των αντιπάλων τους, του κράτους και άλλων.

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να καταστήσουμε σαφές το γεγονός ότι οι ενδιαφερόμενοι χρησιμοποιούν την τεχνική της χρηματοοικονομικής ανάλυσης με σκοπό τη λήψη αποφάσεων, υποκινούμενοι ακριβώς από αυτό που προηγούμενα χαρακτηρίσαμε ως σκοπιμότητα. Πρόκειται δηλαδή για διαφορετικά κίνητρα ή συμφέροντα, ανάλογα με τη θέση του εκάστοτε ενδιαφερόμενου.

Ο κάθε ενδιαφερόμενος θα μπορούσε να ενταχθεί σε μια από τις παρακάτω βασικές κατηγορίες:

- ◆ Επενδυτές – μέτοχοι
- ◆ Δανειστές της επιχείρησης
- ◆ Managers της επιχείρησης
- ◆ Οικονομικοί αναλυτές, χρηματιστές και τραπεζικά στελέχη
- ◆ Ελεγκτές λογιστικών καταστάσεων
- ◆ Αναλυτές σε περιπτώσεις εξαγορών και συγχωνεύσεων
- ◆ Ανταγωνιστές
- ◆ Άλλοι ενδιαφερόμενοι

2.3 ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ¹⁸

Η ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων διαθέτει μια σειρά από μεθόδους, από τις οποίες ο αναλυτής μπορεί να επιλέξει όποια εξυπηρετεί καλύτερα τον επιδιωκόμενο σκοπό του. Στην παρούσα ενότητα, παρουσιάζουμε τις πιο κάτω βασικές μεθόδους ανάλυσης:

¹⁸ Ο.π., σελ. 31-33

- ◆ Κάθετη ανάλυση ή Καταστάσεις κοινών μεγεθών.
- ◆ Οριζόντια ανάλυση ή Συγκριτικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις.
- ◆ Ανάλυση με αριθμοδείκτες τάσης ή Χρηματοοικονομικές καταστάσεις τάσης.
- ◆ Ανάλυση με αριθμοδείκτες.
- ◆ Ανάλυση του Νεκρού Σημείου των συναλλαγών.

Κάθε μέθοδος ανάλυσης έχει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, γι' αυτό οι αναλυτές συχνά επιλέγουν ένα μέσο ανάλυσης ως κύριο, ενώ παράλληλα, χρησιμοποιούν επικουρικά και κάποιο άλλο. Γενικά, οι αναλυτές δίνουν ένα σχετικό προβάδισμα στην τεχνική της ανάλυσης με αριθμοδείκτες, γιατί αναγνωρίζουν ότι η τεχνική αυτή προσφέρεται περισσότερο από τις άλλες μεθόδους στην ερμηνεία χρηματοοικονομικών δεδομένων.

Πριν κλείσουμε την παράγραφο αυτή, να σημειώσουμε ακόμα ότι οποιαδήποτε ανάλυση περιλαμβάνει τα εξής τρία στάδια:

- i. Την κατανόηση του επιδιωκόμενου σκοπού, την επιλογή μεθόδου και τον προσδιορισμό χρήσιμων σχέσεων από τα λογιστικά στοιχεία των καταστάσεων.
- ii. Την ταξινόμηση των καταστάσεων, με τρόπο ώστε να μπορούν να υπολογιστούν οι μεταξύ τους σημαντικές σχέσεις.
- iii. Την αξιολόγηση, μελέτη και ερμηνεία των πιο πάνω σχέσεων.

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ - ΑΠΟΓΡΑΦΗ – ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

3.1 ΈΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ¹⁹

¹⁹Γκίκας Δ., «Η ανάλυση και οι χρήσεις των λογιστικών καταστάσεων», σελ. 107-109

Ένα κοινό γνώρισμα των οικονομικών οργανισμών είναι η ύπαρξη μιας περιουσίας. Με τη χρήση των στοιχείων που την αποτελούν επιδιώκεται η επίτευξη των στόχων κάθε οικονομικής μονάδας. Μπορούμε να διακρίνουμε στην περιουσιακή συγκρότηση κάθε οργανισμού δύο σκέλη:

⇒ Το πρώτο σκέλος περιλαμβάνει το σύνολο των οικονομικών αγαθών (περιουσιακών στοιχείων), υλικών ή άυλων, τα οποία βρίσκονται στην κυριότητα ή κατοχή της ή απαιτεί από τρίτους η οικονομική μονάδα.

⇒ Και το δεύτερο τις υποχρεώσεις που αυτή έχει απέναντι σε τρίτους²⁰.

Για τα δύο αυτά σκέλη ισχύει πάντοτε η ισότητα, επειδή ουσιαστικά το πρώτο σκέλος περιλαμβάνει τα μέσα με τα οποία ασκείται η οικονομική δραστηριότητα και το δεύτερο την πηγή προέλευσής τους.

Από τη σκοπιά της Λογιστικής η περιουσιακή συγκρότηση του οικονομικού οργανισμού αποτελείται από:

- 1. Το Ενεργητικό ή στοιχεία Ενεργητικού Assets),** στο οποίο περιλαμβάνονται τα περιουσιακά στοιχεία που έχουν οικονομική αξία (Economic Resources), υλικά ή άυλα, εκφράζονται σε χρηματικές μονάδες και χρησιμοποιούνται για να επιτευχθούν οι σκοποί του οικονομικού οργανισμού.
- 2. Παθητικό ή στοιχεία Παθητικού (Liabilities),** στο οποίο περιλαμβάνονται όλες οι υποχρεώσεις προς τρίτους και προς τον επιχειρηματία και περιλαμβάνει δύο βασικές κατηγορίες στοιχείων:
 - i.** Το πραγματικό Παθητικό ή Παθητικό²¹, στο οποίο περιλαμβάνονται όλες οι υποχρεώσεις προς τρίτους πλην του επιχειρηματία.
 - ii.** Τα Ίδια Κεφάλαια ή Καθαρή Περιουσία (Owner's Equity, net Assets), που περιλαμβάνονται υποχρεώσεις της οικονομικής μονάδας προς το φορέα της.

²⁰Ο επενδυτής στην περίπτωση αυτή θεωρείται ότι έχει απαίτηση από την οικονομική μονάδα τουλάχιστον για το κεφάλαιο το οποίο έχει συνεισφέρει σ' αυτήν.

²¹ Του «πραγματικού» Παθητικού.

Το Ενεργητικό είναι ίσο με το Παθητικό όπως προαναφέρθηκε και σε συνδυασμό με την ανάλυση της σύνθεσης του Παθητικού (Παθητικό= Πραγματικό Παθητικό +Καθαρή Περιουσία) ισχύει η σχέση:

$$E=ΠΠ+ΚΠ \text{ (I)}$$

όπου E= Ενεργητικό

ΠΠ= Καθαρό Παθητικό ΚΠ=Καθαρή Περιουσία και κατά συνέπεια:

$$ΚΠ=E-ΠΠ \text{ (II) και } ΠΠ=E-ΚΠ \text{ (III)}$$

Από τις παραπάνω ισότητες (I, II) προκύπτει το συμπέρασμα ότι σε ότι αφορά την Καθαρή περιουσία τα Ενεργητικά στοιχεία την προσ αυξάνουν ενώ τα στοιχεία του Παθητικού την μειώνουν.

Η Καθαρή Περιουσία μπορεί να πάρει: α) Ουδέτερη, β) Θετική και τέλος γ) Αρνητική τιμή, ανάλογα με το συσχετισμό της αξίας των Ενεργητικών στοιχείων (Assets) και των στοιχείων του Παθητικού (Liabilities).

Μπορεί λοιπόν να έχουμε:

- i. $E=ΠΠ, ΚΠ=0$** (Ουδέτερη ή μηδενική Καθαρή Περιουσία). Στην περίπτωση αυτή η αξία των περιουσιακών στοιχείων της μονάδας επαρκεί να καλύψει τις υποχρεώσεις της απέναντι σε τρίτους πλην του επιχειρηματία (Πραγματικό Παθητικό), ενώ δεν υπάρχει δυνατότητα κάλυψης των υποχρεώσεων προς τους φορείς της.
- ii. $E>ΠΠ, ΚΠ>0$** (Θετική Καθαρή Περιουσία).
- iii. Το ύψος της καθαρής Περιουσίας είναι ίσο με το πλεονάζον Ενεργητικό. $E<ΚΠ, ΚΠ<0$** (Αρνητική Καθαρή Περιουσία).

Η αξία των Ενεργητικών στοιχείων δεν επαρκεί να καλύψει τις υποχρεώσεις της απέναντι στους φορείς και στους τρίτους, των οποίων οι απαιτήσεις έχουν προτεραιότητα ικανοποίησης. Η αρνητική αυτή διαφορά ονομάζεται και "περιουσιακό έλλειμμα".

Η σημασία της περιουσιακής σύνθεσης και η ύπαρξη ή όχι θετικής Καθαρής Περιουσίας επηρεάζει σημαντικά την πιστοληπτική ικανότητα καθώς και τη βιωσιμότητα του οικονομικού οργανισμού.

3.2 ΑΠΟΓΡΑΦΗ²²

3.2.1 Έννοια της απογραφής

Με τον όρο απογραφή ονομάζονται οι ενέργειες που γίνονται για να προσδιοριστεί με ακρίβεια κατ' είδος, ποσοτικά και ποιοτικά, κάποιο στοιχείο ή το σύνολό τους που συνθέτουν την περιουσιακή συγκρότηση ενός οργανισμού. Ο όρος αυτός αφορά:

- i.** Την **ποσοτική καταμέτρηση κατ' είδος και ποιότητα** κάθε είδους που επιδέχεται μέτρησης στη μονάδα που αυτό μπορεί να μετρηθεί (αριθμητική, μονάδα όγκου, βάρους, επιφάνειας), καθώς και στοιχείων που δεν έχουν υλική υπόσταση, όπως ομολογίες, έντοκα γραμμάτια, επιταγές, εφόσον έχουν εγχαρτωθεί²³.
- ii.** Την **αποτίμηση** των ενεργητικών και παθητικών στοιχείων σε ενιαίο νόμισμα με βάση τις αρχές της Αποτιμητικής και τις επιταγές του νόμου.
- iii.** Την **αποτύπωση σε χαρτί ή μαγνητικά μέσα** των αποτελεσμάτων των παραπάνω διαδικασιών (καταμέτρησης και αποτίμησης).

3.2.2 Λόγοι σύνταξης απογραφής

Οι λόγοι για τους οποίους συντάσσεται η απογραφή είναι:

Οι ανάγκες ελέγχου που προκύπτουν. Ο έλεγχος μπορεί να αφορά τη διοίκηση της οικονομικής μονάδας, οπότε ονομάζεται εσωτερικός έλεγχος(internal control), ή τρίτους π.χ. τη φορολογούσα αρχή, οπότε ονομάζεται εξωτερικός έλεγχος(external control). Είναι απαραίτητο στη

²² Γκίκας Δ., «Η ανάλυση και οι χρήσεις των λογιστικών καταστάσεων», σελ. 130-131

²³ Έχουν ενσωματωθεί σε κάποιο αξιόγραφο.

διοίκηση κάθε οικονομικής μονάδας να απογράφει σε τακτά χρονικά διαστήματα την περιουσία της και να διαπιστώνει πιθανές απώλειες, καταστροφές στοιχείων της. Γνωρίζοντας με τον τρόπο αυτό την πραγματική οικονομική της θέση, δίνεται η δυνατότητα στη διοίκησή της να οδηγηθεί σε ορθότερες επιλογές. Εκτός από την αναγκαιότητα για εσωτερικό έλεγχο προκύπτει πολλές φορές η ανάγκη και από απαίτηση τρίτων, ώστε να διαπιστωθεί αν η λογιστική εικόνα της επιχείρησης συμφωνεί με την πραγματική.

Οι ανάγκες προσαρμογής των λογιστικών με τα πραγματικά δεδομένα. Με

σκοπό την ικανοποίηση της Λογιστικής "αρχής της αποκάλυψης ή ανακοίνωσης" πρέπει οι παρεχόμενες πληροφορίες να παρουσιάζουν τα πραγματικά δεδομένα που αφορούν την περιουσιακή συγκρότηση της οικονομικής μονάδας. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη η παραπάνω προσαρμογή.

3.2.3 Είδη απογραφής

Μπορούμε να τη διακρίνουμε:

- i.** Ως προς την έκταση της διενέργειάς της σε **γενική** και **μερική**, ανάλογα με το αν περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία της περιουσίας ή κάποιο μέρος τους (π.χ. απογραφή εμπορευμάτων).
- ii.** Ανάλογα με το χρόνο διενέργειας σε **τακτική** και **έκτακτη**. Η τακτική γίνεται στο τέλος της οικονομικής χρήσης (ετήσια), ενώ η έκτακτη όποτε χρειαστεί (π.χ. σε περίπτωση διάλυσης, συγχώνευσης).
- iii.** Ανάλογα με τον τρόπο διενέργειας σε **εσωλογιστική** (intra-comtable, inventaire) και **εξωλογιστική** (physical inventory), ανάλογα με το αν συντάσσεται με βάση τα δεδομένα των λογιστικών βιβλίων ή με επιτόπια εξακρίβωση.

- iv. Ανάλογα με την υποχρέωση ή όχι της οικονομικής μονάδας σε **υποχρεωτική**²⁴ και **προαιρετική**.
- v. Ανάλογα με την μέθοδο σε **διαρκή** και **περιοδική**. Κατά τη διάρκεια στα λογιστικά βιβλία εμφανίζονται μετά από κάθε οικονομική πράξη κατά ποσότητα και αξία ή μόνο κατά ποσότητα τα υπόλοιπα των εμπορευμάτων, προϊόντων, πρώτων και βοηθητικών υλών κτλ.²⁵

3.3 ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ²⁶

3.3.1 Έννοια-χαρακτηριστικά Ισολογισμού

Ο Ισολογισμός (balance sheet) είναι μια λογιστική κατάσταση η οποία εμφανίζει την περιουσιακή συγκρότηση ενός οικονομικού οργανισμού (περιουσιακά στοιχεία-πηγές χρηματοδότησής τους) σε ενιαίο νόμισμα και σε ορισμένη χρονική στιγμή. Η εμφάνιση των στοιχείων γίνεται συνοπτικά κατ' είδος και αξία. Προκύπτει από τα υπόλοιπα του οριστικού ισοζυγίου που είναι εσωλογιστική κατάσταση. Δεν είναι μια περίληψη της απογραφής, όπως εσφαλμένα αναφέρεται, γιατί όπως είναι γνωστό η απογραφή είναι ένα εξωλογιστικό έγγραφο που γίνεται με σκοπό τη διαπίστωση τυχόν υπόλοιπων λογαριασμών του προσωρινού ισοζυγίου²⁷ που χρειάζονται διόρθωση.

Ο Ισολογισμός εμφανίζει την οικονομική κατάσταση-θέση (Statement of Financial position) ενός οικονομικού οργανισμού σε μια δεδομένη χρονική στιγμή. Αν θα θέλαμε να συγκρίνουμε το περιεχόμενο του Ισολογισμού σε σχέση με αυτό της απογραφής, θα διαπιστώναμε ότι περιλαμβάνουν:

²⁴Η υποχρέωση σύνταξης απογραφής προκύπτει από τον Εμπορικό Νόμο (π.χ. Νομοθεσία Α.Ε. και Ε.Π.Ε.) καθώς και από τη φορολογική νομοθεσία (π. χ. Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων Π.Δ. 186 αρθ. 27).

²⁵Η διαρκής απογραφή εφαρμόζεται σε σχετικά μικρό αριθμό επιχειρήσεων και με κάθε δοσοληψία εξάγεται και το οικονομικό αποτέλεσμα .

²⁶ Ο.π., σελ. 140-142

²⁷Ισοζύγιο είναι μια κατάσταση στην οποία παρουσιάζονται τα υπόλοιπα αξιών των λογαριασμών σε κάποια χρονική στιγμή.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΓΡΑΦΗ
1. Μόνο αξίες.	1. Ποσότητες και αξίες.
2. Στοιχεία ομαδοποιημένα (συνοπτική παρουσίαση).	2. Λεπτομερής περιγραφή των στοιχείων κατ' είδος και ποιότητα. (Αναλυτική παρουσίαση).
3. Παρουσίαση των στοιχείων (Ενεργητικού-Παθητικού) σε παράπλευρα σκέλη.	3. Παρουσίαση των στοιχείων (Ενεργητικού-Παθητικού) σε κάθετη διάταξη, Ενεργητικό-Καθαρή Περιουσία- Πραγματικό Παθητικό (κατά παράδοση).

Η σύνταξη του Ισολογισμού είναι για μερικές οικονομικές μονάδες υποχρεωτική, η δε καταχώρισή του γίνεται σε ιδιαίτερο βιβλίο (βιβλίο Απογραφών και Ισολογισμών) και καταχωρίζεται μετά την απογραφή. Υπογράφεται από πρόσωπα που προβλέπει ο νόμος.

Η κατάταξη των στοιχείων που περιλαμβάνει ο Ισολογισμός γίνεται κυρίως με κριτήρια για τα:

Στοιχεία Ενεργητικού	Το βαθμό ρευστοποίησης (πόσο γρήγορα μπορούν να ρευστοποιηθούν), ταχύτητα κυκλοφορίας (πάγια, κυκλοφοριακά, διαθέσιμα).
Στοιχεία πραγματικού παθητικού	Τη ληκτότητα (πόσο γρήγορα λήγουν) σε Μακροπρόθεσμες και Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

Σκοπός της κατάταξης είναι η διευκόλυνση της μελέτης και της κριτικής διερεύνησης των στοιχείων. Συνηθισμένες ονομασίες, με τις οποίες εμφανίζονται αυτά τα στοιχεία στον ισολογισμό, είναι:

Στο Ενεργητικό	Ονομασίες λογαριασμών
A. Οφειλόμενο κεφάλαιο.	Οφειλόμενο κεφάλαιο.
B. Έξοδα εγκατάστασης.	Έξοδα ίδρυσης και πρώτης εγκατ/σης, Τόκοι δανείων κατασκευαστικής περιόδου, Λοιπά έξοδα εγκατάστασης κτλ.
Γ. Ακίνητοποιήσεις (Πάγιο Ενεργητικό).	
Γ(I) Ασώματες ακίνητοποιήσεις (άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία).	Έξοδα ερευνών και ανάπτυξης, Υπεραξία επιχείρησης (Goodwill) κτλ.
Γ(II) Ενσώματες ακίνητοποιήσεις. ²⁸	Γήπεδα, Οικόπεδα, Κτίρια, Μηχανήματα-τεχνικές εγκαταστάσεις και λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός, Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός, Μεταφορικά μέσα, Ακίνητοποιήσεις υπό εκτέλεση και

²⁸Περιλαμβάνονται και οι προκαταβολές απόκτησης.

Γ(III) Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις.	προκαταβολές, κτλ. Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις, Συμμετοχές σε λοιπές επιχειρήσεις, Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις κατά λοιπών συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεων, Γραμμάτια εισπρακτέα μακροπρόθεσμης λήξης, Τίτλοι με χαρακτήρα ακινητοποιήσεων, κτλ.
Δ. Κυκλοφορούν ενεργητικό. Δ(I). Αποθέματα (εμπορεύσιμα αγαθά).	Εμπορεύματα, Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή- υποπροϊόντα υπολείμματα, Παραγωγή σε εξέλιξη, Πρώτες και βοηθητικές ύλες-Αναλώσιμα υλικά - Ανταλλακτικά και είδη συσκευασίας κτλ.
Δ(II) Απαιτήσεις (βραχυπρόθεσμες ²⁹).	Πελάτες, Γραμμάτια εισπρακτέα, Γραμμάτια σε καθυστέρηση, Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις κατά συνδεδεμένων επιχειρήσεων, Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις κατά λοιπών συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεων, Απαιτήσεις κατά οργάνων διοίκησης, Δεσμευμένοι λογαριασμοί καταθέσεων, Επισφαλείς- επίδικοι πελάτες και χρεώστες, Χρεώστες διάφοροι κτλ.
Δ(III) Χρεόγραφα.	Μετοχές, Ομολογίες, Λοιπά χρεόγραφα, Ίδιες μετοχές κτλ.
Δ(IV) Διαθέσιμα.	Ταμείο, Ληγμένα τοκομερίδια εισπρακτέα, Καταθέσεις όψεως και προθεσμίας κτλ.
Ε Μεταβατικοί λογαριασμοί ενεργητικού.	Έξοδα επόμενων χρήσεων, Έσοδα χρήσης εισπρακτέα, Λοιποί μεταβατικοί λογαριασμοί ενεργητικού κτλ.

Στο Παθητικό	Ονομασίες λογαριασμών
Α. Ίδια κεφάλαια. Α(I). Κεφάλαιο (μετοχικό κτλ.). Α(II). Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο. Α(III). Διαφορές αναπροσαρμογής- Επιχορηγήσεις επενδύσεων. Α(IV). Αποθεματικά κεφάλαια.	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο. Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας συμμετοχών και χρεογράφων, Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας λοιπών περιουσιακών στοιχείων, Επιχορηγήσεις επενδύσεων πάγιου ενεργητικού κτλ. Τακτικό αποθεματικό, Αποθεματικά καταστατικού, Ειδικά αποθεματικά Έκτακτα αποθεματικά, Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων, Αποθεματικό για ίδιες μετοχές κτλ. Υπόλοιπο κερδών χρήσης εις νέο,

²⁹ Εκείνες που είναι απαιτητές μέσα στο επόμενο του Ισολογισμού έτος (βλ.Ε.Λ.Σ. 4.1.101 παρ.6 Δ(II)).
http://www.ktpae.gr/pdf/A_4a_N_2190_1920.pdf

A(V). Αποτελέσματα εις νέο. A(VI). Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου.	Υπόλοιπο ζημιών χρήσης εις νέο, Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων κτλ. Καταθέσεις μετόχων ή εταίρων, Διαθέσιμα μερίσματα χρήσης για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου κτλ.
B. Προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα.	Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, Λοιπές προβλέψεις κτλ.
Γ. Υποχρεώσεις. Γ(I). Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις. ³⁰ Γ(II) Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.	Ομολογιακά δάνεια, Δάνεια τραπεζών, Δάνεια ταμειυτηρίων, Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις προς λοιπές συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις, Γραμμάτια πληρωτέα μακρ. λήξης, Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις κτλ. Προμηθευτές, Γραμμάτια πληρωτέα, Τράπεζες λογ/μοί βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, Προκαταβολές πελατών, Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη, Ασφαλιστικοί οργανισμοί, Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις πληρωτέες στην επόμενη χρήση, Υποχρεώσεις προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις, μερίσματα πληρωτέα, Πιστωτές διάφοροι, κτλ.
Δ. Μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικού.	Έσοδα επόμενων χρήσεων, Έξοδα χρήσης δεδουλευμένα, Λοιποί μεταβατικοί λογαριασμοί, κτλ.

3.3.2 Ο ισολογισμός ως ισότητα

Ισχύει η ισότητα:

$$E = \text{ΠΠ} + \text{ΚΠ (I)} \quad (A=L+O)$$

όπου E = Ενεργητικό , (A=Assets)

ΠΠ = Πραγματικό Παθητικό (L=Liabilities)

ΚΠ = Καθαρή Περιουσία (O= Ownership or Net Worth) και κατά συνέπεια:

$$\text{ΚΠ} = E - \text{ΠΠ (II)}$$

Μπορούμε να καταρτίσουμε τον ισολογισμό μιας επιχείρησης βασισμένοι στα παρακάτω υπόλοιπα αξίας των περιουσιακών της στοιχείων:

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΠΟΣΑ	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΠΟΣΑ
-------------	------	-------------	------

³⁰ Εκείνες που λήγουν μετά τη λήξη της επόμενης του ισολογισμού χρήσης (βλ.Ε.Λ.Σ. 4.1.102 παρ.8),ο.π.

ΤΑΜΕΙΟ	1.200,00€	ΚΤΙΡΙΑ	2.500,00€
ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ	1.000,00€	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ	1.800,00€
ΧΡΕΩΣΤΕΣ	500,00€	ΚΕΦΑΛΑΙΟ	2.200,00€
ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	800,00€	ΥΠ. ΚΕΡΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ	x=;
ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΕΣ	200,00€	ΠΕΛΑΤΕΣ	800,00€
ΠΙΣΤΩΤΕΣ	300,00€	ΟΙΚΟΠΕΔΑ	1.500,00€

ΛΥΣΗ:

a) Επειδή όπως γνωρίζουμε ισχύει η ισότητα:

$E = \Pi \Rightarrow E = \Pi\Pi + \text{ΚΠ} \Rightarrow \text{ΚΠ} = E - \Pi\Pi$ (I) αθροίζοντας τις αξίες των ενεργητικών στοιχείων του παραδείγματος έχουμε:

$E = \text{ΟΙΚΟΠΕΔΑ} + \text{ΚΤΙΡΙΑ} + \text{ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ} + \text{ΠΕΛΑΤΕΣ} + \text{ΧΡΕΩΣΤΕΣ} + \text{ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΕΣ} + \text{ΤΑΜΕΙΟ} =$

$1.500,00\text{€} + 2.500,00\text{€} + 1.800,00\text{€} + 800,00\text{€} + 500,00\text{€} + 200,00\text{€} + 1.200,00\text{€} =$
 $8.500,00 \text{ €} \Rightarrow E = 8.500,00\text{€}$ (II)

Αθροίζοντας τις αξίες των στοιχείων του Παθητικού (πραγματικού) :

$\Pi\Pi = \text{ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ} + \text{ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ} + \text{ΠΙΣΤΩΤΕΣ} =$
 $800,00 \text{ €} + 1.000,00\text{€} + 300,00 \text{ €} = 2.100,00 \text{ €} \Rightarrow \Pi\Pi = 2.100,00\text{€}$ (III) από
τις (I), (II), (III) $\Rightarrow \text{ΚΠ} = E - \Pi\Pi \Rightarrow \text{ΚΠ} = 8.500,00 \text{ €} - 2.100,00 \text{ €} \Rightarrow \text{ΚΠ} =$
 $6.400,00\text{€}$ (FV)

Η ΚΠ αποτελεί την υποχρέωση της επιχείρησης απέναντι στον επιχειρηματία. Η υποχρέωση αυτή στο συγκεκριμένο παράδειγμα είναι το αλγεβρικό άθροισμα :

$\text{ΚΕΦΑΛΑΙΟ} + \text{ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΕΡΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ} = \text{ΚΠ}$ (V) Από
τις (IV), (V) $\Rightarrow \text{ΚΠ} = \text{ΚΕΦΑΛΑΙΟ} + \text{ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΕΡΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ}$
 $\Rightarrow \text{ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΕΡΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ} = \text{ΚΠ} - \text{ΚΕΦΑΛΑΙΟ} = 6.400,00 \text{ €} -$
 $2.200,00\text{€} \Rightarrow \text{ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΕΡΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ} = 4.200,00\text{€}$

b) Γνωρίζοντας πλέον όλα τα στοιχεία καταρτίζουμε τον ισολογισμό:

" Α.Ε. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ " ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2011
 1^η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2010 - 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2010)
 ΑΡΙΘΜΟΣ Μ. Α. Ε. 1234567 / 1/ 12 / 94 /31

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΟΣΑ	ΠΑΘΗΤΙΚΟ	ΠΟΣΑ
ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ(ΠΑΓΙΟ)		ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	
ΟΙΚΟΠΕΔΑ	1.500,00€	ΚΕΦΑΛΑΙΟ	2.200,00€
ΚΤΙΡΙΑ	2.500,00€	ΥΠ. ΚΕΡΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ	4.200,00€
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ	1.800,00€	ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ		ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	800,00€
ΠΕΛΑΤΕΣ	800,00€	ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ	1.000,00€
ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΕΣ	200,00€	ΠΙΣΤΩΤΕΣ	300,00€
ΧΡΕΩΣΤΕΣ	500,00€		
ΤΑΜΕΙΟ	1.200,00€		
ΣΥΝ. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	8.500,00€	ΣΥΝ. ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	8.500,00€

3.4 ΒΙΒΛΙΟ ΑΠΟΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ³¹

Μετά το τέλος της γενικής απογραφής, οι οικονομικές καταστάσεις (ισολογισμός, γενική εκμετάλλευση, αποτελέσματα χρήσης, διάθεση αποτελεσμάτων) καταχωρούνται στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών. Όπου ισχύουν τα ακόλουθα:

1. πρέπει να είναι θεωρημένο από την αρμόδια Δ.Ο.Υ., πριν από κάθε χρησιμοποίηση του
2. μπορεί να τηρηθεί ως δεμένο βιβλίο ή κινητά φύλλα. Όταν τηρείται σε κινητά φύλλα πρέπει να φέρει ενιαία αρίθμηση, τουλάχιστον για μια διαχειριστική περίοδο.
3. τηρείται στην έδρα του επιτηδευματία, με εξαίρεση το βιβλίο απογραφών του υποκαταστήματος (σε περίπτωση αυτοτελούς λογιστικής).
4. πρέπει να φυλάσσεται για 6 χρόνια από την λήξη της διαχειριστικής περιόδου που αφορά κ.α.

³¹ <http://www.epiea.gr/docs/20-38.pdf>

Με βάση την νομοθεσία περί απογραφών, ο Κ.Β.Σ. καθιερώνει δύο τρόπους καταχώρησης των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης στο βιβλίο απογραφών, την:

- ◆ **ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ.** Τα στοιχεία της επαγγελματικής περιουσίας καταγράφονται στο βιβλίο απογραφών αναλυτικά κατά ομοειδείς κατηγορίες στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου και μέσα στις προθεσμίες κατάρτισης του ισολογισμού, ύστερα από ποσοτική καταμέτρηση τους ή ύστερα από την πραγματική επαλήθευση του υπολοίπου κάθε λ/σμου. Αυτός ο τρόπος ταιριάζει στις μικρές επιχειρήσεις και γενικά σε εκείνα τα περιουσιακά στοιχεία που δεν παρακολουθούνται με πολλούς δευτεροβάθμιους ή τριτοβάθμιους κ.λ.π. λογαριασμούς, και την
- ◆ **ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ.** Τα στοιχεία της επαγγελματική περιουσίας εκτός από τα εμπορεύσιμα, καταγράφονται στο βιβλίο απογραφών με το υπόλοιπο μόνο του σχετικού λ/σμου του γενικού καθολικού, με την προϋπόθεση, όμως, ότι η αναλυτική καταχώρηση τους θα έχει γίνει προηγούμενα σε θεωρημένες καταστάσεις, ή σε ισοζύγια ή σε βιβλία. Αυτός ο τρόπος ταιριάζει στις μεγάλες επιχειρήσεις και γενικά σε περιουσιακά στοιχεία που παρακολουθούνται με πολλούς δευτεροβάθμιους ή τριτοβάθμιους κ.λ.π. λογαριασμούς.

Η καταχώρηση των περιουσιακών στοιχείων στο βιβλίο απογραφών περιλαμβάνει τις εξής κατηγορίες:

1. Εμπορεύσιμα Στοιχεία³²
2. Παγία Περιουσιακά Στοιχεία
3. Μετοχές, Ομολογίες και λοιπά Χρεόγραφα
4. Λοιπά Περιουσιακά Στοιχεία, και
5. Περιουσιακά Στοιχεία Κυριότητας Τρίτων

³²Σε ότι αφορά τα εμπορεύσιμα στοιχεία (αποθέματα) οι πρώτες και βοηθητικές ύλες, τα υλικά συσκευασίας, τα αναλώσιμα υλικά, τα ανταλλακτικά παγίων στοιχείων και τα είδη συσκευασίας που αγοράζονται ή παράγονται από την οικονομική μονάδα με σκοπό να μεταπωληθούν, θεωρούνται σαν εμπορεύματα ή έτοιμα προϊόντα και παρακολουθούνται, αντίστοιχα, στους λ/σμούς 20 ή 21.

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΗΣ

Η κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων είναι έργο δύσκολο και εξαιρετικής σπουδαιότητας αφού από την ορθή σύνταξη τους εξαρτάται ο σωστός προσδιορισμός της περιουσιακής κατάστασης, του οικονομικού και

φορολογητέου αποτελέσματος της επιχείρησης και η αποδοτικότητα της επιχείρησης, για την οποία ενδιαφέρονται οι μέτοχοι, οι υποψήφιοι επενδυτές, οι τράπεζες, οι εργαζόμενοι, οι προμηθευτές κ.α. Ακόμα άμεσο ενδιαφέρον έχει και το κράτος για φορολογικούς λογούς.

4.1 ΙΣΟΖΥΓΙΟ³³

Το ισοζύγιο λογαριασμών γενικού καθολικού είναι ένας πίνακας στον οποίο αναφέρονται όλοι οι λ/σμοι του γενικού καθολικού με τα αθροίσματα της χρέωσης τους, της πίστωσης τους και τα υπόλοιπα τους. Όπου ισχύουν οι ισότητες: άθροισμα χρέωσης = άθροισμα πίστωσης και άθροισμα χρεωστικών υπολοίπων = άθροισμα πιστωτικών υπολοίπων.

Τα ισοζύγια εκτός από την δυνατότητα του ελέγχου, δίνουν και την εικόνα των περιουσιακών στοιχείων, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί και τα οποία είναι απαραίτητα στην Διοίκηση για την λήψη των αποφάσεων.

Συνήθως συντάσσονται στο τέλος του μήνα. Όταν περιλαμβάνουν την κίνηση λ/σμων μόνο του μήνα λέγονται ισοζύγια περιόδου, ενώ όταν περιλαμβάνουν συνολική κίνηση μέχρι τον μήνα που συντάσσονται, ονομάζονται ανακεφαλαιωτικά ισοζύγια.

Στις μέρες μας όμως τα περισσότερα λογιστήρια λειτουργούν με μηχανογραφικό τρόπο και μέσω των ηλεκτρονικών υπολογιστών είμαστε σε θέση οποιαδήποτε στιγμή το θελήσουμε να έχουμε στα χέρια μας το ισοζύγιο σε μηχανογραφημένη μορφή. Το ισοζύγιο που μας χρειάζεται όμως συνήθως είναι αυτό που εκτυπώνεται κάθε τέλος του μήνα. Το ισοζύγιο του Δεκεμβρίου, όταν η χρήση λήγει τη 31/12, περιλαμβάνει την κίνηση όλων των λογαριασμών όλου του έτους και είναι το πρώτο προσωρινό ισοζύγιο.

4.2 ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ³⁴

³³ <http://www.e-forosimv.gr/details.asp?ID=647&cat=1>

³⁴ Ο.π.

Το πρώτο προσωρινό ισοζύγιο του Δεκεμβρίου για να συνταχθεί πρέπει να έχουμε ενημερώσει προηγουμένως τα βιβλία και τους λογαριασμούς, ώστε να περιλαμβάνονται σ' αυτό όλες οι συνήθεις οικονομικές συναλλαγές του έτους .

Με βάση το προσωρινό αυτό ισοζύγιο των λ/σμων του Γενικού Καθολικού (συνοδευόμενο με όλα τα ισοζύγια των αναλυτικών λ/σμων) φροντίζουμε να επαληθεύσουμε τα υπόλοιπα των λογαριασμών, να ανιχνεύσουμε τα σφάλματα, τις διάφορες παραλείψεις και ελλείψεις.

4.3 ΑΠΟΓΡΑΦΗ

Η διενέργεια απογραφής αποτελεί έργο μεγάλης σημασίας για την οικονομική μονάδα, γιατί μόνο μέσω αυτής μπορεί η διοίκηση και άλλα ενδιαφερόμενα πρόσωπα να έχουν μια σαφή και πραγματική εικόνα της περιουσιακής συγκρότησης της.

Απογραφή καλείται το σύνολο των ενεργειών που αποσκοπούν στον λεπτομερή προσδιορισμό και καταγραφή κατά ποιότητα, ποσότητα και αξία του πράγματι υφιστάμενου ενεργητικού και παθητικού (συνεπώς και της καθαρής περιουσίας) μιας οικονομικής μονάδας, σε ενιαίο νόμισμα και σε δεδομένη χρονική στιγμή.

Η απογραφή - θεωρητικά τουλάχιστον - διενεργείται την τελευταία ημέρα της διαχειριστικής περιόδου. Η καταμέτρηση, όμως στις οικονομικές μονάδες που έχουν μεγάλο όγκο αποθεμάτων απαιτεί πολύ χρόνο. Στις περιπτώσεις αυτές, η κάθε επιχείρηση μεθοδεύει τις εργασίες της απογραφής κατά τρόπο που να αξιοποιήσει τις προηγούμενες και επόμενες ημέρες της απογραφής.

Με βάση τον πιο πάνω ορισμό προκύπτει ότι για την διενέργεια της απογραφής απαιτούνται οι εξής ενέργειες:

- a) ο λεπτομερής προσδιορισμός των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού που υπάρχουν στην ορισθείσα χρονική στιγμή διενέργειας της

απογραφής, σε βαθμό τέτοιο ώστε να προσδιορίζονται απόλυτα τα στοιχεία και να μην είναι δυνατή η δόλια αντικατάσταση τους ή σύγχυση τους.

- b) ο ακριβής ποσοτικός προσδιορισμός, δηλαδή η μέτρηση, των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού που υπάρχουν στην ορισθείσα χρονική στιγμή διενέργειας της απογραφής.
- c) η αποτίμηση των στοιχείων που με λεπτομέρεια προσδιορίστηκαν και μετρήθηκαν με τις δύο πιο πάνω ενέργειες. Η αποτίμηση ίσως αποτελεί το πιο σοβαρό και δύσκολο στάδιο της απογραφής, γιατί από την αξία των στοιχείων της αποτίμησης εξαρτάται το μέγεθος της περιουσίας της επιχείρησης και παράλληλα το οικονομικό αποτέλεσμα από την δράση της, στην περίοδο που λήγει με την απογραφή.

Για τα υποκαταστήματα, από βιβλία των οποίων δεν εξάγεται αυτοτελές λογιστικό αποτέλεσμα, η ποσοτική καταμέτρηση των αποθεμάτων καταγράφεται σε διπλότυπες καταστάσεις. Για υποκαταστήματα που βρίσκονται στον ίδιο νομό με την έδρα, ή σε απόσταση μικρότερη των 50 χιλιομέτρων από αυτή, η καταγραφή των αποθεμάτων μπορεί να γίνει απευθείας στο βιβλίο απογραφών της έδρας, αλλά χωριστά.

4.3.1 Είδη απογραφής

Η απογραφή με βάση διάφορα κριτήρια μπορεί να διακριθεί:

a) από άποψη τρόπου διενέργειας σε:

- ◆ **Εσωλογιστική απογραφή.**
- ◆ **Εξωλογιστική απογραφή.**

b) από άποψη χρόνου διεξαγωγής σε:

- ◆ **Τακτική ή τέλους χρήσης απογραφή,** είναι αυτή που συντάσσεται τακτικά στο τέλος κάθε χρήσης και αποσκοπεί στον προσδιορισμό της περιουσιακής κατάστασης και των οικονομικών αποτελεσμάτων της οικονομικής μονάδας. Είναι

πάντοτε γενική, ταυτόχρονα εσωτερική και εξωτερική και με βάση αυτή συντάσσεται ο τακτικός ετήσιος ισολογισμός της επιχείρησης ή αλλιώς ο ισολογισμός τέλους χρήσης, ο οποίος αποτελεί περίληψη αυτής. Η ίδια απογραφή για την νέα χρήση χαρακτηρίζεται ως απογραφή έναρξης. Η απογραφή λήξης είναι έργο δύσκολο και εξαιρετικής σπουδαιότητας αφού από την ορθή σύνταξη της εξαρτάται ο σωστός προσδιορισμός της περιουσιακής κατάστασης, του οικονομικού και φορολογητέου αποτελέσματος της επιχείρησης, για την οποία ενδιαφέρονται οι μέτοχοι, οι υποψήφιοι επενδυτές, οι τράπεζες, οι εργαζόμενοι, οι προμηθευτές κ.α.

◆ Έκτακτη απογραφή.

c) από άποψη έκτασης σε:

◆ Γενική απογραφή.

◆ Μερική απογραφή.

4.3.2 Χρόνος σύνταξης απογραφής³⁵

Η απογραφή λήξης της διαχειριστικής περιόδου πρέπει να περατώνεται, στο χρόνο που πρέπει να περατώνονται οι πράξεις του ισολογισμού, καθώς και το κλείσιμο αυτού, δηλαδή:

- ◆ Μέσα σε 3 μήνες από την λήξη της διαχειριστικής περιόδου, για τις ατομικές επιχειρήσεις, προσωπικές εταιρίες, Ε.Π.Ε., κοινοπραξίες, κοινωνίες του Αστικού Κώδικα και Αστικές εταιρίες.
- ◆ Μέσα σε 4 μήνες από την λήξη της διαχειριστικής περιόδου, για τις Ανώνυμες Εταιρίες (Α.Ε.) και τους συνεταιρισμούς.

³⁵Κορομηλάς Γ. - Τσιουσιδίου Μ., «Λογιστικές Φοροτεχνικές Εργασίες Τέλους Χρήσης - Πρακτικός Οδηγός», σελ. 407

- ◆ Μέσα σε 6 μήνες από την λήξη της διαχειριστικής περιόδου, για τις αλλοδαπές επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται ποντοπόρα πλοία.

Οι παραπάνω προθεσμίες σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να υπερβούν την προθεσμία υποβολής της φορολογίας εισοδήματος.

Τέλος οι οικονομικές μονάδες είναι υποχρεωμένες να πραγματοποιούν πραγματικές (φυσικές) απογραφές των αποθεμάτων τους τουλάχιστον μια φορά μέσα σε κάθε χρήση και μάλιστα στο τέλος αυτής.

4.3.3 Διάρκεια διαχειριστικής περιόδου³⁶

Η διαχειριστική περίοδος περιλαμβάνει δωδεκάμηνο χρονικό διάστημα. Κατά την έναρξη, λήξη ή διακοπή των εργασιών της επιχείρησης, η διαχειριστική περίοδος μπορεί να είναι μικρότερη του δωδεκάμηνου. Εξαιρετικά για τον επιτηδευματία που τηρεί βιβλία τρίτης (Γ) κατηγορίας, υποχρεωτικά ή προαιρετικά, η διαχειριστική περίοδος έναρξης μπορεί να είναι μεγαλύτερη του δωδεκάμηνου, όχι όμως μεγαλύτερη των εικοσιτεσσάρων μηνών.

4.3.4 Χρόνος λήξης διαχειριστικής περιόδου³⁷

Για τους επιτηδευματίες που τηρούν βιβλία Γ κατηγορίας η διαχειριστική περίοδος λήγει 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους ή 30 Ιουνίου κάθε έτους.

Στα βιβλία Γ κατηγορίας υπάρχει η δυνατότητα να μετατεθεί ο χρόνος λήξης της διαχειριστικής περιόδου, σε περιπτώσεις όπως:

- ◆ μεταβολή στο αντικείμενο εργασιών
- ◆ αναδιοργάνωση στην λειτουργία της επιχείρησης

³⁶ Ο.π., σελ. 409

³⁷ Ο.π., σελ. 411

- ♦ η μηχανογράφηση της κ.λπ., πράγμα το οποίο είναι εξαιρετικά δύσκολό και πραγματοποιείται κατόπιν σχετικής έγκρισης του προϊστάμενου της αρμόδιας ΔΟΥ. Η έγκριση παρέχεται μετά από αίτηση του αρμόδιου επιτηδευματία, που υποβάλλεται το αργότερο εντός του ενδέκατου μήνα της περιόδου, της οποίας ζητείται η παράταση του χρόνου λήξεως. Η διαχειριστική περίοδος θα πρέπει και μετά την παράταση να λήγει 30/6 ή 31/12.

4.4 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ³⁸

Ως αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής μονάδας κατά την σύνταξη της απογραφής θεωρείται ο προσδιορισμός της αξίας τους σε χρήμα, το οποίο αποτελεί το κοινό μέτρο όλων των αξιών. Με την αποτίμηση συνεπώς επιδιώκεται ο προσδιορισμός της χρηματικής αξίας του ενεργητικού, του παθητικού και φυσικά της καθαρής θέσης της οικονομικής μονάδας, σε ενιαίο νόμισμα και σε μια ορισμένη χρονική στιγμή, δηλαδή την ημέρα σύνταξης της απογραφής.

4.4.1 Αποτίμηση παγίων στοιχείων

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία αποτιμούνται στην αξία της τιμής κτήσης ή του κόστους ιδιοκατασκευής τους. Η αξία αυτή αυξάνεται με τις δαπάνες επεκτάσεων ή προσθηκών και βελτιώσεων και μειώνεται με τις αποσβέσεις που διενεργούνται με βάση την ισχύουσα νομοθεσία.

Σε περίπτωση αναπροσαρμογής, η αναπροσαρμοσμένη αξία θεωρείται ως αξία κτήσης του οικείου παγίου.

4.4.2 Αποτίμηση αποθεμάτων

³⁸ Ο.π., σελ. 540-544

Η αποτίμηση των αποθεμάτων κατά την απογραφή τέλους χρήσης αποτελεί μεγάλης σπουδαιότητας εργασία, γιατί εξυπηρετεί δύο εξαιρετικής σημασίας σκοπούς:

- ◆ Τον προσδιορισμό της αξίας με την οποία τα αποθέματα θα εμφανιστούν στον ισολογισμό, και
- ◆ Τον προσδιορισμό του κόστους των πωληθέντων.

Όπως είναι γνωστό το μικτό αποτέλεσμα (Μ.Α) προσδιορίζεται ως εξής: $M.A = ΠΩΛΗΣΕΙΣ - [(ΑΡΧΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ + ΑΓΟΡΕΣ) - ΤΕΛΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ]$ Για τον προσδιορισμό της αξίας (τιμής κτήσης) των αποθεμάτων χρησιμοποιούνται οι εξής μέθοδοι:

- ◆ η μέθοδος του μέσου σταθμικού κόστους.
- ◆ η μέθοδος του κυκλοφοριακού μέσου όρου ή των διαδοχικών υπολοίπων.
- ◆ η μέθοδος πρώτη εισαγωγή - πρώτη εξαγωγή (FIFO).
- ◆ η μέθοδος τελευταία εισαγωγή - πρώτη εξαγωγή (LIFO).
- ◆ η μέθοδος του βασικού αποθέματος.
- ◆ η μέθοδος του εξατομικευμένου κόστους.
- ◆ η μέθοδος του πρότυπου κόστους³⁹.

4.4.3 Αποτίμηση απαιτήσεων

Οι απαιτήσεις διακρίνονται σε:

- ◆ απαιτήσεις σε εγχώριο νόμισμα και ξένο νόμισμα, και σε
- ◆ απαιτήσεις ασφαλούς είσπραξης, σε επισφαλούς είσπραξης και ανεπίδεκτες είσπραξης.

Οι ασφαλούς είσπραξής απαιτήσεις αποτιμούνται και καταχωρούνται στον ισολογισμό, οι μεν άτοκες με το συνολικό ποσό, οι δε τοκοφόρες προσαυξημένες με το δεδουλευμένο τόκο μέχρι την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού.

³⁹Πρότυπο κόστος είναι εκείνο που καταρτίζεται και προσδιορίζεται πριν πραγματοποιηθεί, βάση υπολογισμών και μετρήσεων.

Οι επισφαλείς απαιτήσεις αποτιμούνται και καταχωρούνται στον ισολογισμό με το ποσό το οποίο, σύμφωνα με τα υπάρχοντα σχετικά στοιχεία κατά τον χρόνο σύνταξης του ισολογισμού, πιθανολογείται ότι θα εισπραχθεί, σχηματιζόμενη αντίστοιχης πρόβλεψης για το υπόλοιπο ποσό.

Οι ανεπίδεκτες είσπραξης απαιτήσεις αποσβένονται εξ' ολοκλήρου.

4.4.4 Αποτίμηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα

Πολλές επιχειρήσεις, διενεργούν διάφορες συναλλαγές (π.χ. πώληση, λήψη δανείων) με επιχειρήσεις ξένων χωρών, με αποτέλεσμα τη δημιουργία απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα.

Η αποτίμηση του Ξ.Ν., της απαίτησης ή της υποχρέωσης, σε Ευρώ γίνεται με την τιμή του Ξ.Ν. την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού με βάση το επίσημο Δ.Τ.Τ.Ε. Κατά την αποτίμηση μιας απαίτησης ή μιας υποχρέωσης, η ενδεχόμενη διαφορά μεταξύ της τιμής καταχώρησης του Ξ.Ν. στο λ/σμο της απαίτησης ή της υποχρέωσης και της τιμής του Δ.Τ.Τ.Ε. της ημέρας κλεισίματος του ισολογισμού, καλείται **συναλλαγματική διαφορά** (Σ.Δ.). Η Σ.Δ. όταν είναι υπέρ της επιχείρησης καλείται **πιστωτική συναλλαγματική διαφορά**, ενώ όταν είναι σε βάρος της επιχείρησης καλείται **χρεωστική συναλλαγματική διαφορά**.

4.4.5 Αποτίμηση συμμετοχών & χρεογράφων

- ◆ Οι μετοχές, οι ομολογίες και τα λοιπά χρεόγραφα που είναι εισηγμένα στο χρηματιστήριο, καθώς και τα μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, αποτιμούνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσης και τρέχουσας τιμής τους.
- ◆ Οι μετοχές Ανωνύμων Εταιριών που δεν έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο και οι συμμετοχές σε επιχειρήσεις που δεν έχουν την

μορφή Ανώνυμης Εταιρίας αποτιμώνται: στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσεως τους και της τρέχουσας τιμής τους.

- ◆ Τα κάθε φύσης χρεόγραφα και οι τίτλοι, που έχουν χαρακτήρα προθεσμιακής κατάθεσης και δεν έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο, όπως είναι τα έντοκα γραμμάτια Δημοσίου, αποτιμούνται στην κατ' είδος παρούσα αξία τους κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού. Η αξία αυτή προσδιορίζεται με βάση το ετήσιο επιτόκιο του κάθε χρεογράφου ή τίτλου.

4.4.6 Αποτίμηση ασωμάτων ακινητοποιήσεων (άυλα πάγια στοιχεία)

Τα άυλα πάγια στοιχεία, που αποκτώνται από τρίτους, καταχωρούνται στους οικείους υπολογαριασμούς του 16 με την αξία κτήσης τους, ενώ εκείνα που δημιουργούνται από την οικονομική μονάδα απεικονίζονται λογιστικά, μόνο όταν για την δημιουργία τους πραγματοποιούνται έξοδα και εφόσον τα έξοδα αυτά αποσβένονται τμηματικά.

Σε περίπτωση ολοκλήρωσης της αποσβέσεως της αξίας κτήσεως τους μεταφέρονται στον υπολογαριασμό 16.99 και οι λ/σμοι αυτοί εξισώνονται.

Σε περίπτωση οριστικής παύσεως της χρησιμοποιήσεως άυλου περιουσιακού στοιχείου πριν την ολοκλήρωση των αποσβέσεων, το αναπόσβεστο υπόλοιπο του λ/σμου μεταφέρεται στον λ/σμο 81.02.99 «λοιπές έκτακτες ζημίες»

4.5 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ⁴⁰

⁴⁰ <http://www.power-tax.gr/catalognews.asp?catid=740>

4.5.1 Αποσβέσεις παγίων

Όπως είναι γνωστό, τα ενσώματα (κτίρια, μηχανήματα κ.λπ.) ή τα ασώματα (διπλώματα ευρεσιτεχνίας μισθωτικά δικαιώματα κ.λπ) πάγια περιουσιακά στοιχεία έχουν ωφέλιμη διάρκεια ζωής μεγαλύτερη από ένα έτος και απόκτινται από τις οικονομικές μονάδες για τις υπηρεσίες που προσφέρουν στην παραγωγή και στην διάθεση των υλικών αγαθών (προϊόντων, εμπορευμάτων) ή αυτών αγαθών (υπηρεσιών). Συνεπώς, κίνητρο για την απόκτηση πάγιων στοιχείων από τις οικονομικές μονάδες είναι η δυνατότητα τους να δημιουργούν έσοδα.

Η δυνατότητα αυτή δημιουργίας εσόδων εκφράζει την χρησιμότητα των παγίων περιουσιακών στοιχείων.

Όμως η ωφέλιμη διάρκεια ζωής των παγίων περιουσιακών στοιχείων (εξαιρούνται τα οικοδομήσιμα γήπεδα και άλλες εδαφικές εκτάσεις⁴¹) υπόκεινται σε χρονικό περιορισμό, με συνέπεια το απόθεμα των υπηρεσιών ή χρησιμοτήτων τους να είναι, με τη σειρά του, πεπερασμένο και εξαντλείται μέχρι το τέλος της ωφέλιμης ζωής τους. Η εξάντληση αυτή των αποθεμάτων των υπηρεσιών, η οποία ασφαλώς δε γίνεται «εφάπαξ» αλλά συντελείτε βαθμιαία σε ολόκληρη την διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του παγίου περιουσιακού στοιχείου, έχει ως αποτέλεσμα τη βαθμιαία μείωση του κόστους κτήσης ή της λογιστικής αξίας του.

Οι βασικές αιτίες της βαθμιαίας εξάντλησης των αποθεμάτων των υπηρεσιών (ή χρησιμοτήτων) των Π. Π. Σ είναι οι εξής:

- ◆ Η λειτουργική φθορά, που οφείλεται στην χρήση των παγίων περιουσιακών στοιχείων.
- ◆ Η χρονική φθορά, που οφείλεται στην απλή πάροδο του χρόνου.

⁴¹ Επιτρέπεται απόσβεσή των γηπέδων μόνο σε περίπτωση που η αξία μειώνεται, όπως σε χωματοληψία, αργιοληψία κ.λπ., οπότε η απόσβεση καλύπτει την μείωση αυτή.

- ◆ Η οικονομική απαξίωση, που οφείλεται στην εμφάνιση νέων, βελτιωμένων πιο παραγωγικών και αποδοτικών παγίων περιουσιακών στοιχείων.
- ◆ Η ιδιωτικοοικονομική ακαταλληλότητα, που οφείλεται στο μη αρμονικό συνδυασμό των πάγιων για συγκεκριμένη παραγωγή και έχει ως συνέπεια την αντικατάσταση κάποιων από αυτά που καθίστανται οικονομικά μη εκμεταλλεύσιμα, με άλλα που μπορούν να συνεργαστούν με τα υπόλοιπα.

Η βαθμιαία αυτή εξάντληση του αποθέματος των υπηρεσιών ή χρησιμοτήτων του Π. Π. Σ που οφείλεται συνδυαστικά στις παραπάνω αιτίες και συνακόλουθα η μείωση του κόστους κτήσης ή της λογιστικής αξίας του πάγιου περιουσιακού στοιχείου είναι γνωστή ως απόσβεση.

Σε ότι αφορά την απόσβεση των ασώματων πάγιων περιουσιακών στοιχείων (υπεραξίας κ.λπ.) ορίζονται τα εξής: Η υπεραξία της οικονομικής μονάδας αποσβένεται, είτε εφάπαξ, είτε τμηματικά και ισόποσα σε περισσότερες χρήσης, οι οποίες δεν είναι δυνατόν να υπερβαίνουν τα πέντε έτη.

4.5.2 Σκοπός αποσβέσεων

Είναι φανερό ότι η βαθμιαία αχρήστευση και η ταυτόχρονη μείωση των παγίων περιουσιακών στοιχείων εξαιτίας των πιο πάνω αιτιών έχει ως έμμεσο τελικό αποτέλεσμα την μείωση του κεφαλαίου ή ακόμα και την διακοπή της παραγωγικής λειτουργίας της επιχείρησης, λόγω του ότι ίσως να μην είναι σε θέση να αντικαταστήσει τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της. Έτσι προς αποφυγή των πιο πάνω οδυνηρών συνεπειών κρίθηκε αναγκαία η εφαρμογή μιας διαδικασίας, η οποία να επιτρέπει στην επιχείρηση να επαναφέρει στο ενεργητικό της, μέχρι το τέλος της ωφέλιμης ζωής κάθε πάγιου περιουσιακού στοιχείου, την αγοραστική δύναμη που έχει δαπανήσει για κάθε ένα από αυτά. Η πιο πάνω διαδικασία της λογιστικής είναι γνωστή ως μηχανισμός των αποσβέσεων και έχει ως εξής:

- ◆ ένα μέρος του κόστους των πάγιων περιουσιακών στοιχείων που εκπνέει λόγω των πιο πάνω αιτιών, καταλογίζεται ως έξοδο σε κάθε μια από τις λογιστικές περιόδους στις όποιες χρησιμοποιείται το πάγιο περιουσιακό στοιχείο από την οικονομική μονάδα και στην συνέχεια,
- ◆ το έξοδο αυτό βαρύνει τα αποτελέσματα κάθε λογιστικής περιόδου, είτε άμεσα, δηλαδή με τον απευθείας καταλογισμό του σ'αυτά, είτε έμμεσα, δηλαδή με τον καταλογισμό του σ'αυτά μετά από προηγούμενη ενσωμάτωση του στο κόστος παραγωγής των προϊόντων ή υπηρεσιών.

Με την διαδικασία αυτή, τα αποτελέσματα κάθε λογιστικής περιόδου και συνεπώς και τα προς διανομή κέρδη θα είναι μειωμένα κατά το ποσό του εξόδου αυτού που αναλογεί σ'αυτήν (περίοδο), γεγονός που ισοδυναμεί με την επιστροφή και παραμονή στο ενεργητικό της οικονομικής μονάδας μέρος της αγοραστικής δύναμης που έχει δαπανηθεί για την απόκτηση του πάγιου περιουσιακού στοιχείου, μέχρι δε το τέλος της ωφέλιμης ζωής του πάγιου περιουσιακού στοιχείου θα πρέπει κανονικά να έχει επιστραφεί ολόκληρο το πόσο της αγοραστικής δύναμης.

Επειδή λοιπόν η απόσβεση συμμετέχει στην διαμόρφωση του οικονομικού αποτελέσματος, θα πρέπει να διενεργείται κάθε χρόνο, ανεξάρτητα αν υπάρχουν κέρδη ή ζημίες, έτσι ώστε αυτά να προσδιορίζονται ορθά και να έχουν συγκρισιμότητα τόσο για την ίδια την επιχείρηση μέσα στο χρόνο όσο και μεταξύ επιχειρήσεων που ανήκουν στον ίδιο κλάδο.

4.5.3 Μέθοδοι υπολογισμού αποσβέσεων

Υπάρχουν πολλές μέθοδοι υπολογισμού των ετήσιων αποσβέσεων. Εδώ θα παρουσιάσουμε επιγραμματικά τις 4 βασικότερες μεθόδους, οι οποίες είναι:

1. μέθοδος της σταθερής απόσβεσης, όπου το ποσοστό της απόσβεσης για όλα τα έτη παραμένει ίδιο

2. μέθοδος της φθίνουσας απόσβεσης, όπου το ποσοστό της απόσβεσης μειώνεται σταδιακά
3. μέθοδος της αύξουσας απόσβεσης, όπου το ποσοστό της απόσβεσης αυξάνεται σταδιακά
4. λειτουργική μέθοδος, όπου η αποσβεστέα αξία κατανέμεται και επιβαρύνει τις λογιστικές περιόδους ανάλογα με τον βαθμό χρησιμοποίησης του πάγιου περιουσιακού στοιχείου κατά την διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους.

4.5.4 Αποσβέσεις μικρότερες του έτους

Πολλές φορές όμως αγοράζουμε ή πουλάμε πάγια περιουσιακά στοιχεία μέσα στην χρήση τα όποια και πρέπει να αποσβεστούν ανάλογα, δηλαδή θα πρέπει να ακολουθηθούν κάποιιοι κανόνες οι όποιοι είναι οι εξής:

- ◆ Η απόσβεση υπολογίζεται για ολόκληρους μήνες.
- ◆ Η μηνιαία απόσβεση είναι το $1/12$ της ετήσιας, για όλες τις μεθόδους εκτός από την λειτουργική
- ◆ Για μεθόδους, εκτός από την σταθερή, όταν τα έτη της ωφέλιμης διάρκειας ζωής του πάγιου περιουσιακού στοιχείου δεν συμπίπτουν με τις λογιστικές περιόδους, τότε η απόσβεση που αντιστοιχεί στο έτος της ωφέλιμης διάρκειας ζωής κατανέμεται, αναλογικά, στις δύο λογιστικές περιόδους τις οποίες αφορά.

4.5.5 Τρόποι απόσβεσης

- ◆ Άμεσος τρόπος απόσβεσης
- ◆ Έμμεσος τρόπος απόσβεσης
- ◆ Μικτός ή ενδιάμεσος τρόπος απόσβεσης
- ◆ Απόσβεση σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ:

Σύμφωνα με την μέθοδο αυτή όλες οι επιχειρήσεις που τηρούν πλήρη λογιστικά βιβλία εφαρμόζουν την λογιστική απεικόνιση των αποσβέσεων με βάση το μικτό τρόπο που καθιερώνει το Ε.Γ.Λ.Σ, ο οποίος αναφέρεται και ως έμμεσος τρόπος απόσβεσης.

Σύμφωνα με τον τρόπο αυτό χρεώνεται ο λ/σμος 66 «αποσβέσεις παγίων στοιχείων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος» με την ετήσια τακτική απόσβεση.

Χρεώνεται ο λ/σμος 85 «αποσβέσεις παγίων μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος» (και οι υπολογαριασμοί του) με το ποσό της ετήσιας πρόσθετης απόσβεσης. Και με το σύνολο δε των αποσβέσεων (τακτικών και πρόσθετων) πιστώνονται οι αρμόδιοι πρωτοβάθμιοι π.χ (10 εδαφικές εκτάσεις, 11 κτίρια-εγκαταστάσεις κτιρίων-τεχνικά έργα) καθώς και οι υποαντίθετοι λ/σμοι τους (10.99, 11.99) Σ'αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθεί ότι:

1. δεν αποσβένονται όλα τα πάγια περιουσιακά στοιχεία σε περισσότερες από μία χρήσεις, αλλά κάποια αποσβένονται εφάπαξ μέσα στην χρήση, όταν η αξία κτήσης τους είναι μικρότερη από 1200 Ευρώ.
2. απόσβεση γίνεται μόνο στα πάγια στοιχεία που ανήκουν στην κυριότητα της επιχείρησης. Αν το πάγιο στοιχείο έχει εισφερθεί μόνο για χρήση σε μια εταιρία (π.χ ένας εταίρος το προσφέρει μόνο για χρήση, αντί χρηματικού κεφαλαίου), τότε η επιχείρηση δεν έχει δικαίωμα να ενεργήσει απόσβεση σ' αυτό.

Επιπλέον, οι αποσβέσεις διακρίνονται σε: τακτικές και έκτακτες. Οι τακτικές αποσβέσεις υπολογίζονται με βάση τον πίνακα αποσβέσεων, ενώ οι έκτακτες σε ειδικές περιπτώσεις. Τέλος, σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα ισχύουν τα εξής:

- ◆ Η διενέργεια των τακτικών αποσβέσεων για τον ισολογισμό είναι υποχρεωτική ανεξάρτητα αν το αποτέλεσμα της χρήσης είναι κερδοφόρο ή ζημιογόνο.

- ◆ Οι αποσβέσεις διενεργούνται με την σταθερή μέθοδο.

4.6 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ⁴²

Πέρα από τις αποσβέσεις των παγίων, έχουμε και αποσβέσεις των απαιτήσεων, που πρέπει να έχουμε υπόψη μας γιατί μας δημιουργούν φορολογικά προβλήματα. Έτσι γίνεται πρόβλεψη για την απόσβεση των επισφαλών απαιτήσεων, η οποία αναγνωρίζεται φορολογικά προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα. Το ποσό της πρόβλεψης αυτής υπολογίζεται σε ποσοστό 1% επί της αναγραφόμενης στα τιμολόγια πώλησης ή παροχής υπηρεσιών αξία μετά την αφαίρεση των επιστροφών ή εκπτώσεων, βάση των τηρούμενων βιβλίων. Το ποσό αυτό για κάθε διαχειριστική χρήση δεν μπορεί να υπερβεί το 30% του συνολικού χρεωστικού υπολοίπου του λ/σμου πελάτες, όπως αυτό εμφανίζεται στην απογραφή τέλους χρήσεως.

Αν σε δεδομένη χρήση το ποσό των πραγματοποιηθέντων προβλέψεων που εμφανίζονται στο λ/σμο 44.11.00 «προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών πελατών» είναι μεγαλύτερο του 30% του χρεωστικού υπολοίπου του λ/σμου «πελάτες» της χρήσης αυτής, το επιπλέον ποσό της πρόβλεψης μεταφέρεται στο λ/σμο 84.00.11. «προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις».

Στον υπολογισμό του ποσοστού 1% δεν περιλαμβάνεται η αξία των πωλήσεων ή παροχής υπηρεσιών προς το Δημόσιο ή Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Η έκπτωση της δαπάνης αυτής εμφανίζεται στα βιβλία της επιχείρησης σε ειδικό λ/σμο «προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων»

Στην περίπτωση όμως που κάποιος πελάτης κρίθηκε από την επιχείρηση ως επισφαλής και προέβη στην διαγραφή του, αν εκ των υστέρων το ποσό της απαίτησης του εισπραχθεί, έχει την υποχρέωση η επιχείρηση το ποσό που εισέπραξε να το μεταφέρει στα Αποτελέσματα Χρήσης.

⁴² <http://www.power-tax.gr/catalognews.asp?catid=2249>

4.7 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ⁴³

Πρόβλεψη είναι η κράτηση ορισμένου ποσού, που γίνεται, κατά το κλείσιμο του ισολογισμού της οικονομικής μονάδας, σε βάρος του λ/σμου γενικής εκμεταλλεύσεως ή του λ/σμου αποτελεσμάτων χρήσεως. Η κράτηση αυτή αποβλέπει στην κάλυψη ζημίας ή εξόδων ή ενδεχόμενης υποτιμήσεως στοιχείων του ενεργητικού, όταν κατά την ημερομηνία συντάξεως του ισολογισμού είναι πιθανή η πραγματοποίησή τους, χωρίς όμως να είναι γνωστό το ακριβές μέγεθος τους ή ο χρόνος πραγματοποιήσεως ή και τα δύο.

Οι προβλέψεις διακρίνονται σε:

1. προβλέψεις για κινδύνους εκμεταλλεύσεως, οι οποίες σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του 68 «προβλέψεις εκμετάλλευσης». Για τις προβλέψεις αυτές χρησιμοποιούνται οι δέκα πρώτοι υπολογαριασμοί του 44 (44.00-44.09), και
2. προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους, (έκτακτές ζημίες και έξοδα), οι οποίες σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του 83 «προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους». Για τις προβλέψεις αυτές χρησιμοποιούνται οι δέκα επόμενοι υπολογαριασμοί του 44 (44.10-44.19), με εξαίρεση τις προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές, έκτος από Α.Ε. οικονομικές μονάδες οι οποίες και καταχωρούνται στην πίστωση του λ/σμου 18.00.19 ή 18.01.19.

Τα καταβαλλόμενα ποσά εξόδων, για τα οποία σε προηγούμενες χρήσεις είχαν σχηματιστεί προβλέψεις, καταχωρούνται στη χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του 44 με τον τίτλο «σχηματιζόμενες προβλέψεις». Μετά από κάθε τέτοια καταχώρηση εξόδου επακολουθεί τακτοποίηση των λ/σμων ως εξής:

1. Εάν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη μεγαλύτερη από το ποσό που τελικά καταβλήθηκε, το επιπλέον ποσό της προβλέψεως, με χρέωση των

⁴³ Κορομηλάς Γ. - Τσιαουσιδου Μ., «Λογιστικές Φοροτεχνικές Εργασίες Τέλους Χρήσης - Πρακτικός Οδηγός», σελ.607

υπολογαριασμών του 44 «σηματισμένες προβλέψεις», μεταφέρεται στην πίστωση του λ/σμου 84.00 «έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων»

2. Εάν είχε σχηματιστεί πρόβλεψη μικρότερη από το ποσό του τελικά καταβλήθηκε, με το ελλείπον ποσό της προβλέψεως χρεώνεται σχετικός υπολογαριασμός του 82.00 «έξοδα προηγούμενων χρήσεων».

4.8 ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ⁴⁴

Κατά την καταχώρηση των λογιστικών γεγονότων στο ημερολόγιο είναι πιθανόν να παρατηρηθούν κάποια λάθη, παραλείψεις ή ελλείψεις.

Τα λάθη αυτά, οι παραλείψεις ή οι ελλείψεις που μπορεί να γίνουν στο ημερολόγιο είναι:

- Παράλειψη ή διπλή καταχώρηση ενός λογιστικού γεγονότος.
- Κίνηση λανθασμένου λ/σμου, μόνο κατά την χρέωση, μόνο κατά την πίστωση, κατά χρέωση και πίστωση.
- Κίνηση ορθών λ/σμων, κατά χρέωση και πίστωση, αλλά με λανθασμένα ποσά.
- Ακόμα θα μπορούσε να έχει συμβεί ένα λογιστικό γεγονός για το οποίο να μην έχουμε ενημερωθεί ακόμα. Τέτοιο γεγονός θα μπορούσε να είναι: ένας πελάτης μας καταθέτει στον λογαριασμό μας χρήματα χωρίς να μας ενημερώσει για την κατάθεσή του. Έτσι εμείς δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε το όνομα του πελάτη μας για να του πιστώσουμε το αντίστοιχο ποσό.

4.8.1 Διόρθωση λογιστικών σφαλμάτων

Τα λογιστικά σφάλματα διορθώνονται ως εξής:

⁴⁴ Ο.π., σελ. 609-612

- **Με πλήρη αντιλογισμό**, δηλαδή καταχώρηση της αντίθετης εγγραφής με την οποία ακυρώνεται η λανθασμένη εγγραφή. Στην συνέχεια καταχωρείται η ορθή εγγραφή.
- **Με μερικό αντιλογισμό**, δηλαδή αν το λάθος αφορά μόνο την χρέωση, τότε πιστώνουμε το λ/σμος που κινήσαμε λάθος και χρεώνουμε τον ορθό λ/σμο. Αν το λάθος αφορά την πίστωση ενεργούμε αντίστροφα.
- **με συμπληρωματική εγγραφή**, δηλαδή καταχώρηση της ίδιας εγγραφής με τα επιπλέον ποσά.
- **με συμπληρωματική εγγραφή**, για το λογιστικό γεγονός που ενημερωθήκαμε ότι συνέβη.

4.9 ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ⁴⁵

Στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης είναι απαραίτητο τα υπόλοιπα ορισμένων λογαριασμών να τύχουν προσαρμογής, προκειμένου να ανταποκρίνονται προς τα πραγματικά δεδομένα. Εγγραφές προσαρμογής θεωρούνται οι αποσβέσεις των παγίων στοιχείων, τα έσοδα κεφαλαίων που τυχόν θα υπάρξουν, οι προβλέψεις για διάφορα **δεδουλευμένα**⁴⁶ έξοδα που υπολογίζουμε ότι θα προκύψουν (π.χ. πληρωμή λογαριασμού ΔΕΗ που αφορά και μέρος της προηγούμενης χρήσεως), λογιστικά λάθη που παρατηρήθηκαν, λογιστικές ελλείψεις που παρατηρήθηκαν κ.α. Οι εγγραφές προσαρμογής είναι απαραίτητο να γίνονται γιατί χωρίς αυτές δεν θα είμαστε σε θέση να δούμε την πραγματική εικόνα της επιχείρησης μας. Και χωρίς αυτές είναι βέβαιο ότι θα προβούμε σε λανθασμένα συμπεράσματα.

⁴⁵ Ο.π., σελ. 637

⁴⁶ Δεδουλευμένα: είναι τα έξοδα και έσοδα που έχουν αναλωθεί συνολικά κατά την διάρκεια της εξεταζόμενης διαχειριστικής περιόδου, ανεξάρτητα αν έχουν καταβληθεί ή έχουν εισπραχθεί ή οφείλονται. Δηλαδή τα έξοδα και έσοδα που αφορούν την χρήση που κλείνει.

Μη δεδουλευμένα: είναι τα έξοδα και έσοδα που δεν έχουν αναλωθεί κατά την εξεταζόμενη διαχειριστική περίοδο, έχουν όμως καταβληθεί ή έχουν εισπραχθεί, π.χ. ασφάλιστρά πυρός, προπληρωμένο ενοίκιο. Μπορεί δηλαδή να πληρώθηκαν ή να εισπράχθηκαν μέσα στην χρήση που κλείνει, αλλά δεν αφορούν την συγκεκριμένη χρήση εξ' ολοκλήρου, αλλά και την επόμενη ή τις επόμενες.

5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΠΕΡΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ⁴⁷

Αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων είναι ο προσδιορισμός της αξίας τους σε χρηματικές μονάδες, δηλαδή σε ευρώ. Η αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων είναι ένα πολύ σημαντικό θέμα.

Υπάρχουν διάφοροι κανόνες αποτίμησης οι οποίοι εφαρμόζονται ανάλογα με το σκοπό της αποτίμησης και τις συνθήκες που επικρατούν στην επιχείρηση και στην αγορά. Κάθε κανόνας παράγει διαφορετικά αποτελέσματα, γι' αυτό κάθε φορά που γίνεται αποτίμηση της περιουσίας, πρέπει να προσδιορίζεται ο σκοπός της αποτίμησης. Οι κυριότεροι κανόνες αποτίμησης είναι:

- ⇒ Της τιμής κτήσεως ή παραγωγής ή κατασκευής.
- ⇒ Της τιμής ημέρας ή τρέχουσας ή επανακτήσεως ή αναπαραγωγής ή ανακατασκευής.
- ⇒ Της τιμής του πρότυπου κόστους.
- ⇒ Της τιμής κεφαλαιοποίησεως αξίας κ.τ.λ.

Ας υποθέσουμε ότι γίνεται αποτίμηση στην περιουσία της επιχείρησης με σκοπό να καταρτιστεί ο ετήσιος ισολογισμός. Το πρόβλημα που δημιουργείται είναι ο προσδιορισμός της πραγματικής τρέχουσας αξίας της περιουσίας τη συγκεκριμένη αυτή στιγμή. Είναι προϋπόθεση η αξία αυτή να προσδιοριστεί σωστά γιατί απ' αυτήν εξαρτάται το αποτέλεσμα της επιχείρησης που θα διανεμηθεί: στον επιχειρηματία σαν εισόδημα του, στο Κράτος σαν φόρος και στην επιχείρηση σαν αποθεματικά. Οπότε, αν η αξία

⁴⁷ Γκίκας Δ., «Η ανάλυση και οι χρήσεις των λογιστικών καταστάσεων», σελ. 223-225

της περιουσίας δεν είναι ακριβής, θα διανεμηθεί μεγαλύτερο ποσό κέρδους από το πραγματικό με συνέπεια να μειωθούν τα κεφάλαια της επιχείρησης ή στην αντίθετη περίπτωση δεν θα μείνουν ικανοποιημένοι ο επιχειρηματίας και το κράτος, αφού θα πάρουν λιγότερους φόρους.

Αναφέρθηκε προηγουμένως ότι η αποτίμηση της περιουσίας στο τέλος της χρήσης επηρεάζει το αποτέλεσμα. Αυτό συμβαίνει γιατί το κέρδος προκύπτει από την παρακάτω εξίσωση:

$$\underline{\text{Έσοδα} - \text{Κόστος Πωληθέντων} = \text{Κέρδος}}$$

Άρα το μέγεθος του κέρδους εξαρτάται άμεσα από το κόστος των πωληθέντων. Το κόστος αυτό προκύπτει από την εξίσωση:

$$\underline{\text{Αρχικό Απόθεμα} + \text{Αγορές Χρήσης} - \text{Τελικό Απόθεμα} = \text{Κόστος Πωληθέντων}}$$

Επομένως το τελικό απόθεμα που καθορίζει άμεσα το κόστος των πωληθέντων, καθορίζει έμμεσα (μέσα απ' το κόστος αυτό) το οικονομικό αποτέλεσμα της επιχείρησης.

Αν το τελικό απόθεμα αποτιμηθεί σε αξία μεγαλύτερη από την πραγματική, τότε μειώνεται το κόστος των πωληθέντων και προκύπτει μεγαλύτερο κέρδος το οποίο όμως δεν είναι πραγματικό και η διανομή του μειώνει τα κεφάλαια της επιχείρησης που στην ουσία διανέμονται στη θέση του κέρδους. Εκτός αυτού και η περιουσία είναι ανακριβής κατά το ποσό που εικονικά αυξάνει το τελικό απόθεμα. Αντίθετα, αν το τελικό απόθεμα αποτιμηθεί σε αξία μικρότερη από την πραγματική, τότε προκύπτει και διανέμεται κέρδος μικρότερο από το πραγματικό και συνεπώς ισχυροποιείται η οικονομική θέση της επιχείρησης, αλλά και η περιουσία εμφανίζεται κατ' αναλογία μειωμένη. Έτσι, μεταξύ της αξίας του τελικού αποθέματος και του αποτελέσματος της χρήσης υπάρχει αναλογική σχέση, ενώ μεταξύ της αξίας του τελικού αποθέματος και του κόστους των πωληθέντων υπάρχει αντίστροφη σχέση.

Τις περιπτώσεις αυτές τις συναντάμε όταν οι τιμές των πραγμάτων δεν είναι σταθερές αλλά μεταβάλλονται. Μεταβολή των τιμών μπορεί να σημαίνει, είτε ότι αλλάζει η τιμή ενός ή περισσότερων πραγμάτων, είτε ότι μέσα σ' ένα χρονικό διάστημα αλλάζουν λιγότερο ή περισσότερο για το καθένα, οι τιμές όλων σχεδόν των πραγμάτων. Στην πρώτη περίπτωση μιλάμε για ανατίμηση κάποιων πραγμάτων και το ζήτημα αφορά μόνο αυτά τα πράγματα και όσες επιχειρήσεις τα έχουν στη κυριότητα τους. Στη δεύτερη περίπτωση μιλάμε για αλλαγή της αξίας του νομίσματος, που σημαίνει ότι με μία συγκεκριμένη ποσότητα χρήματος, μετά την αύξηση των τιμών αγοράζονται λιγότερα πράγματα απ' ό,τι πριν από την αύξηση και τότε το ζήτημα αφορά όλα τα πράγματα και όλες τις επιχειρήσεις. Και επειδή τα πράγματα που κυκλοφορούν σε μία χώρα, άλλα παράγονται σ' αυτήν και άλλα εισάγονται από το εξωτερικό, η αλλαγή της αξίας του νομίσματος διευρύνεται και στη σχέση του με τα ξένα νομίσματα που με αυτά αγοράζονται τα εισαγόμενα πράγματα.

Με την αποτίμηση καθορίζονται σπουδαίοι παράγοντες οι οποίοι παίζουν σημαντικό ρόλο ακόμα και για την ύπαρξη της ίδιας της επιχείρησης, αλλά και για τη σωστή λειτουργία της και τις ασφαλείς προοπτικές της και προκειμένου να αποτραπεί η παραβίαση στον προσδιορισμό τόσο σπουδαίων δεδομένων, οι κανόνες αποτίμησης της επιχειρηματικής περιουσίας για την κατάρτιση του ετήσιου ισολογισμού, θεσπίζονται από το κράτος και αποτελούν διατάξεις της φορολογικής ή της νομοθεσίας των εταιριών.

Το πρόβλημα της αποτίμησης, από την πλευρά του αντικειμένου της, εντοπίζεται στις αξίες που έχουν ποσοτική υπόσταση και η παραμονή τους στο χώρο της επιχείρησης έχει κάποια χρονική διάρκεια. Επομένως το

ζήτημα δεν αφορά, πρώτον τις υπηρεσίες γιατί καταναλώνονται αμέσως με την απόκτηση τους, και δεύτερον τους χρηματικούς λογαριασμούς. Έτσι το ζήτημα περιορίζεται:

- στα πάγια
- στα αποθέματα
- στις συμμετοχές και τα χρεόγραφα και τέλος,
- στις απαιτήσεις, τις υποχρεώσεις και τα διαθέσιμα, σε ξένο νόμισμα.

Κάθε μια από τις παραπάνω κατηγορίες παρουσιάζει ειδικά προβλήματα και διέπεται από ειδικές διατάξεις.

5.2 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ⁴⁸

5.2.1 Σημασία της αποτίμησης των αποθεμάτων

Η αποτίμηση των αποθεμάτων στο τέλος της χρήσης έχει μεγάλη σημασία για την οικονομική παρουσίαση της επιχείρησης λόγω του ότι εξυπηρετεί σε δύο σκοπούς.

1. Στοχεύει στο να προσδιορίσει την αξία με την οποία τα αποθέματα θα εμφανιστούν στον ισολογισμό, δηλαδή στοχεύει στην αλήθεια του ισολογισμού και
2. στοχεύει στο να προσδιορίσει το κόστος των πωληθέντων, το οποίο συγκρίνεται με τα έσοδα από τις πωλήσεις, δηλαδή στοχεύει στον ακριβή προσδιορισμό του αποτελέσματος της χρήσης.

Τελευταία δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην ακριβέστερη μέτρηση του αποτελέσματος χρήσης, δηλαδή του κόστους των πωληθέντων, παρά στην αλήθεια του ισολογισμού, δηλαδή στην ακρίβεια της αξίας του τελικού αποθέματος. Έτσι, σύμφωνα με διάφορες απόψεις, ο κύριος σκοπός στη λογιστική των αποθεμάτων είναι η σύγκριση του κατάλληλου κόστους με τα αντίστοιχα έσοδα, για να επιτευχθεί ο ακριβέστερος προσδιορισμός του αποτελέσματος χρήσης.

Διευκρινίζεται όμως ότι, αφού κύριος στόχος της αποτίμησης του τελικού αποθέματος είναι ο ακριβής προσδιορισμός του αποτελέσματος, θα

⁴⁸Νιάρχος Ν., Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων, σελ.307-315

πρέπει να είναι ακριβής και η αξία του τελικού αποθέματος που αναγράφεται στους ισολογισμούς και η οποία αξία θα αποτελέσει το κόστος των πωληθέντων στις επόμενες χρήσης. Μόνο όταν το κόστος αυτό είναι ακριβές θα είναι ακριβή και τα αποτελέσματα των επόμενων χρήσεων. Η αποτίμηση συνεπώς του τελικού αποθέματος πρέπει να γίνεται με στόχο την ορθότητα των αποτελεσμάτων, όχι μόνο της συγκεκριμένης χρήσης, αλλά και των επόμενων χρήσεων.

5.2.2 Αποτίμηση εμπορεύσιμων αγαθών

Τα αποθέματα εμπορευμάτων που προέρχονται από αγορές αποτιμούνται στο τέλος κάθε χρήσης στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσης και τρέχουσας τιμής αγοράς.

5.2.3 Αποτίμηση έτοιμων και ημιτελών προϊόντων

Τα αποθέματα (εκτός από τα υπολείμματα και υποπροϊόντα) που προέρχονται από την παραγωγή της επιχείρησης και προορίζονται, είτε για πώληση ως έτοιμα προϊόντα, είτε για περαιτέρω επεξεργασία προς παραγωγή έτοιμων προϊόντων, αποτιμούνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ των τιμών ιστορικού κόστους παραγωγής και του κόστους στο οποίο η επιχείρηση μπορεί να παράγει τα αποθέματα κάθε είδους κατά το τέλος της χρήσης. Στην περίπτωση που το τελευταίο αυτό κόστος είναι χαμηλότερο από το ιστορικό κόστος παραγωγής, αλλά μεγαλύτερο από την καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία, τότε η αποτίμηση γίνεται στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία.

Με την τιμή αυτή της αποτίμησης τους τα έτοιμα και τα ημιτελή προϊόντα καταχωρούνται το κάθε είδος χωριστά στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών.

5.2.4 Αποτίμηση υποπροϊόντων

Τα υποπροϊόντα εφόσον προορίζονται για πώληση, αποτιμούνται στην πιθανή τιμή πώλησης τους, μειωμένη με τα άμεσα έξοδα πώλησης, όπως και στην περίπτωση των υπολειμμάτων. Όταν όμως προορίζονται να χρησιμοποιηθούν από την ίδια την επιχείρηση, αποτιμούνται στην τιμή χρησιμοποίησής τους, δηλαδή στην τιμή που θα αγοράζονταν, είτε τα συγκεκριμένα υποπροϊόντα, είτε άλλα ισοδύναμης αξίας, με σκοπό να χρησιμοποιηθούν από αυτή.

5.2.5 Αποτίμηση υπολειμμάτων

Υπολείμματα είναι υλικά κατάλοιπα της παραγωγικής διαδικασίας (π.χ. αποβάμβακα, αποκόμματα χαρτιού).

Τα υπολείμματα αποτιμούνται στην πιθανή τιμή πώλησης τους, μειωμένη με τα άμεσα έξοδα που υπολογίζεται ότι θα πραγματοποιηθούν για την πώληση τους. Αν όμως τα υπολείμματα επαναχρησιμοποιούνται από την ίδια την επιχείρηση για την παραγωγή άλλων προϊόντων, τότε για τον προσδιορισμό της αξίας τους χρησιμοποιούνται διάφοροι μέθοδοι, που τα αποτιμούν συνήθως στην τιμή χρησιμοποίησής τους, όπως γίνεται και με τα υποπροϊόντα. Αν τα υπολείμματα αντιπροσωπεύουν μέρος της βιομηχανικής φύρας, τότε δεν αποτιμούνται, ούτε και περιλαμβάνονται στην απογραφή.

5.2.6 Αποτίμηση αποθεμάτων παραγωγής σε εξέλιξη

Τα προϊόντα και τα άλλα στοιχεία κόστους που βρίσκονται, κατά την απογραφή, στο στάδιο της "παραγωγής σε εξέλιξη", αποτιμούνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής ιστορικού κόστους παραγωγής, της τιμής που παράγονται αυτά κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας.

Τα προϊόντα και τα λοιπά στοιχεία της "παραγωγής σε εξέλιξη" καταχωρούνται στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών, με την αξία αποτίμησής τους, το κάθε είδος χωριστά.

5.2.7 Αποτίμηση α' και β' υλών - υλικών συσκευασίας

Η αποτίμηση των α' και β' υλών και υλικών συσκευασίας γίνεται όπως και με τα εμπορεύματα. Τα αποθέματα α' και β' υλών και υλικών συσκευασίας με την αξία αποτίμησής τους καταχωρούνται, κατ' είδος και αξία, χωριστά στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών.

Όταν ιδιοπαραγόμενα υποπροϊόντα προορίζονται να χρησιμοποιηθούν από την ίδια την επιχείρηση ως α' ύλη, τότε ως αξία κτήσης τους (δηλαδή ως κόστος παραγωγής τους) θα πρέπει να θεωρείται η τιμή με την οποία θα αγοράζονταν αυτά από τρίτο πρόσωπο.

5.2.8 Αποτίμηση αναλώσιμων υλικών

Για την αποτίμηση των αναλώσιμων υλικών ισχύει ότι αναφέρεται και στα εμπορεύματα.

5.2.9 Αποτίμηση ανταλλακτικών πάγιων στοιχείων

Για την αποτίμηση των ανταλλακτικών πάγιων στοιχείων ισχύουν αυτά που αναφέρονται και στα εμπορεύματα.

5.2.10 Αποτίμηση ειδών συσκευασίας

Τα είδη συσκευασίας αποτιμούνται και καταχωρούνται στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών όπως ακριβώς και τα εμπορεύματα.

Η αποτίμηση των αποθεμάτων σε επιχειρήσεις που εφαρμόζουν σύστημα πρότυπης κοστολόγησης μπορεί να γίνεται στις τιμές του πρότυπου κόστους που έχει προϋπολογιστεί μετά από ακριβείς μετρήσεις και

υπολογισμούς. Αυτό μπορεί να γίνει, με την προϋπόθεση πάντα, ότι οι αποκλίσεις που ενδεχομένως θα προκύψουν ανάμεσα στο ιστορικό και το πρότυπο κόστος θα κατανέμονται στα απούλητα και στα πωλημένα αποθέματα τους. Το ποσό των αποκλίσεων που αναλογεί στα μη πωλημένα αποθέματα της απογραφής εμφανίζεται ξεχωριστά.

5.3 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ⁴⁹

5.3.1 Το κόστος (ή τιμή) κτήσης αγοράς

Το κόστος κτήσης των αποθεμάτων περιλαμβάνει όλα τα έξοδα και τις επιβαρύνσεις που έγιναν, άμεσα ή έμμεσα, για να έρθει το συγκεκριμένο είδος στη σημερινή του κατάσταση και θέση. Υπάρχουν τρεις περιπτώσεις κόστους κτήσεως:

- Το κόστος (ή τιμή) κτήσεως αγοράς, που αναφέρεται στα εμπορεύματα και τις προς βιομηχανοποίηση και γενικότερα προς ανάλωση ύλες.
- Το κόστος παραγωγής, που αναφέρεται στο κόστος (ή αξία) κτήσεως των παραγόμενων από την επιχείρηση αγαθών (έτοιμων και ημιτελών προϊόντων, υποπροϊόντων κ. τ. λ.) και
- Η μέση τιμή κτήσεως των αποθεμάτων (που προέρχονται είτε από αγορά, είτε από ιδιοπαραγωγή), προσδιορίζεται με την εφαρμογή μιας από τις αποδεκτές μεθόδους (μέσου σταθμικού κόστους, κυκλοφοριακού μέσου όρου ή των διαδοχικών υπολοίπων, F.I.F.O., L.I.F.O., κ.τ.λ.), που εφαρμόζεται με πάγιο τρόπο.

⁴⁹ Ο.π., σελ. 327-329

Κόστος αγοράς ή τιμή κτήσεως της μονάδας του αγοραζόμενου αγαθού είναι η τιμολογιακή αξία αγοράς, μειωμένη με τις εκπτώσεις και αυξημένη με τα ειδικά έξοδα αγοράς.

5.3.1.1 Τιμολογιακή αξία

Τιμολογιακή αξία: είναι η αξία αγοράς που αναγράφεται στα τιμολόγια αγορών που εκδίδουν οι προμηθευτές, μειωμένη κατά τις εκπτώσεις που κάθε φορά χορηγούνται από τους προμηθευτές και απαλλαγμένη από τους φόρους και τα τέλη που δεν βαρύνουν την επιχείρηση. Αν από λάθος του προμηθευτή γράφτηκε τιμή διαφορετική από εκείνη που συμφωνήθηκε, ακυρώνεται το τιμολόγιο και εκδίδεται νέο ή εκδίδεται από τον προμηθευτή πιστωτικό σημείωμα για την διαφορά. Σε περίπτωση που ο προμηθευτής ισχυρίζεται ότι η τιμή που έγραψε στο τιμολόγιο είναι αυτή που συμφωνήθηκε, τότε η αγοράστρια επιχείρηση μπορεί να κάνει πρόβλεψη για τη διαφορά μέχρι τη λήξη της αμφισβήτησης από τη μεριά του προμηθευτή.

5.3.1.2 Ειδικά έξοδα αγορών

Ειδικά έξοδα αγορών: είναι τα άμεσα έξοδα που γίνονται μέχρι την παραλαβή και αποθήκευση των αγαθών. Δηλαδή, είναι τα έξοδα που πραγματοποιεί η επιχείρηση από την παράδοση των εμπορευμάτων από τον πωλητή μέχρι την παραλαβή και αποθήκευση τους. Τέτοια έξοδα είναι για παράδειγμα τα έξοδα φορτώσεως, τα ασφάλιστρα, οι ναύλοι, οι δασμοί, τα δικαιώματα πραγματογνωμόνων για την ποσοτική και ποιοτική επαλήθευση των εμπορευμάτων, οι προμήθειες αγοράς που καταβάλλονται σε διαμεσολαβητικά πρόσωπα (π.χ. αντιπροσώπους) και γενικά κάθε έξοδο το οποίο προέρχεται από τη συγκεκριμένη αγορά.

Τα έξοδα που πραγματοποιούνται για την αγορά περισσότερων εμπορευμάτων και τα οποία δεν είναι εφικτό να εξατομικευθούν κατά

εμπόρευμα κατανέμονται στο κόστος αυτών με βάση διάφορα κριτήρια (αξία, ποσότητα, βάρος κ.τ.λ.) ανάλογα με τη φύση τους. Τα έξοδα τοποθέτησης στις Γενικές Αποθήκες δεν αποτελούν ειδικά έξοδα αγορών. Αν όμως η τοποθέτηση γίνεται με σκοπό μεταγενέστερης παραλαβής τότε αποτελούν γενικά «έξοδα αγορών», ενώ αν προορίζονται για διάθεση κατευθείαν από το χώρο που έχουν αποθηκευτεί αποτελούν «έξοδα διαθέσεως». Τα έξοδα αποστολής εμπορευμάτων σε τρίτους ή σε υποκαταστήματα για πώληση δεν αποτελούν ειδικά έξοδα αγορών, αλλά «γενικά έξοδα πωλήσεων».

Σαν ειδικά έξοδα αγορών θεωρούνται επίσης οι απομειώσεις (η μείωση του βάρους που σημειώνεται κατά τη μεταφορά του εμπορεύματος, λόγω των συνθηκών φορτώσεως, μεταφοράς και παραλαβής) και τα ελλείμματα (η απώλεια ποσοτήτων του εμπορεύματος που μετράται με μονάδες συσκευασίας και η οποία δικαιολογείται από τις συνθήκες φορτώσεως, μεταφοράς και παραλαβής) που βαρύνουν τον αγοραστή. Αν εισπράττεται αποζημίωση για τις απώλειες αυτές, ειδικό έξοδο θεωρείται το ποσό που δεν καλύπτεται από την αποζημίωση. Οι απομειώσεις και τα ελλείμματα όταν είναι μεγαλύτερα από εκείνα που δικαιολογούνται, αποτελούν ζημιά και δε βαρύνουν το κόστος της αγοράς.

Αν κατά τη μεταφορά το εμπόρευμα υπέστη ποιοτική αλλοίωση που βαρύνει τον αγοραστή και βρίσκεται μέσα στα επιτρεπτά όρια, η ποιότητα που παραλήφθηκε θεωρείται όμοια με αυτήν που αγοράστηκε. Αν βρίσκεται πάνω από τα συνηθισμένα και επιτρεπτά όρια αποτελεί ζημιά.

Δεν προσαυξάνουν το κόστος κτήσεως των αγαθών που αγοράζονται τα ποσά του Φ.Π.Α. που καταβάλλονται κατά την αγορά των προς βιομηχανοποίηση υλών, τα οποία σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία συμψηφίζονται με τις οφειλές της επιχείρησης από Φ.Π.Α. που αντιστοιχεί στις πωλήσεις της.

Τα έξοδα επιστροφής αγορών, κάθε φορά που βαρύνουν τον αγοραστή αποτελούν γενικά έξοδα αγορών, εφόσον πρόκειται για έξοδα μικρής αξίας. Έξοδα επιστροφών μεγάλης αξίας που βαρύνουν τον αγοραστή δεν αποτελούν έξοδα αγορών, ειδικά ή γενικά, αλλά ζημιά.

Τα γενικά έξοδα διαχείρισης, τα γενικά έξοδα διάθεσης όπως επίσης και τα έξοδα χρηματοδότησης δε λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του κόστους κτήσεως των αποθεμάτων, γιατί δεν έχουν άμεση σχέση με την αγορά των αγαθών που προορίζονται για πώληση ή βιομηχανοποίηση. Κανονικά, μέρος των εξόδων αυτών θα έπρεπε να βαρύνει τα αποθέματα. Παρ' όλα αυτά, ο μερισμός των εξόδων αυτών στα επιμέρους είδη θεωρείται αυθαιρεσία και οδηγεί σε λανθασμένο προσδιορισμό του κόστους κτήσεως. Τα παραπάνω γενικά έξοδα μεταφέρονται στο λογαριασμό «αποτελέσματα χρήσης» της περιόδου την οποία αφορούν, λόγω του ότι έχουν αμεσότερη σχέση με τις λογιστικές περιόδους (χρήσεις) παρά με τις μονάδες των αγοραζόμενων (ή παραγόμενων) μονάδων.

Τα γενικά έξοδα αγορών (γενικό κόστος αγορών, κόστος προμηθειών ή κόστος εφοδιασμού) αντιμετωπίζονται από το Ε.Γ.Λ.Σ. ως εξής:

Στις βιομηχανικές, βιοτεχνικές και λοιπές επιχειρήσεις στις οποίες λειτουργεί παραγωγή, βαρύνουν το κόστος της λειτουργίας παραγωγής και συνεπώς το κόστος αποθεμάτων απογραφής και το κόστος πωλήσεων.

Στις εμπορικές και λοιπές επιχειρήσεις στις οποίες δε λειτουργεί παραγωγή, βαρύνει τα μικτά αποτελέσματα.

5.3.2 Το ιστορικό κόστος παραγωγής

Ιστορικό κόστος παραγωγής, κατά το Ε.Γ.Λ.Σ., είναι το άμεσο κόστος αγοράς (ή τιμή κτήσεως) των πρώτων υλών και των διάφορων υλών που χρησιμοποιήθηκαν στην παραγωγή των αγαθών, προσαυξημένο με τα γενικά (έμμεσα) έξοδα αγορών, καθώς και με τα άμεσα και έμμεσα έξοδα

παραγωγής (κόστος κατεργασίας) που δαπανήθηκαν για να φτάσουν τα παραγόμενα αγαθά στη θέση και κατάσταση που βρίσκονται κατά την απογραφή.

Το ιστορικό κόστος παραγωγής υπολογίζεται με μία από της μεθόδους που υπολογίζεται και η τιμή κτήσεως.

Ο προσδιορισμός του ιστορικού κόστους παραγωγής γίνεται, είτε κατά τον τρόπο που περιγράφεται στο Ε.Γ.Λ.Σ., είτε κατά άλλο τρόπο (εσωλογιστικό ή εξωλογιστικό), που εφαρμόζει με συνέπεια η επιχείρηση.

Για την βελτίωση της λειτουργικότητας της επιχείρησης ή για άλλους σπουδαίους λόγους επιτρέπεται, μετά από έγκριση της Επιτροπής Λογιστικών Βιβλίων (Ε.Λ.Β.), η αλλαγή της μεθόδου προσδιορισμού της τιμής κτήσης ή του ιστορικού κόστους παραγωγής. Η έγκριση παρέχεται έπειτα από αίτηση που υποβάλλεται στον προϊστάμενο της Δ. Ο. Υ. πέντε (5) τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου.

5.3.3 Η τρέχουσα τιμή αγοράς

Τρέχουσα τιμή αγοράς, κατά το Ε.Γ.Λ.Σ., είναι η τιμή αντικαταστάσεως του συγκεκριμένου αποθέματος, δηλαδή η τιμή στην οποία η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να προμηθευτεί το αγαθό, κατά την ημέρα συντάξεως της απογραφής, από την αγορά, με συνηθισμένους όρους και κάτω από κανονικές συνθήκες, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη περιπτωσιακά και προσωρινά γεγονότα που προκαλούν αδικαιολόγητες αυξομειώσεις τιμών. Η τρέχουσα τιμή αγοράς διαμορφώνεται με τον συνυπολογισμό όλων των στοιχείων του κόστους κτήσεως.

Στην έννοια της τρέχουσας τιμής αγοράς περιλαμβάνεται και η τρέχουσα τιμή αναπαραγωγής των ιδιοπαραγόμενων αποθεμάτων, η οποία αποτελείται από το άθροισμα των εξόδων παραγωγής τους, λαμβανόμενων στις τρέχουσες τιμές τους. Δηλαδή, τρέχουσα τιμή αναπαραγωγής είναι το κόστος στο οποίο η επιχείρηση μπορεί να παράγει τα ιδιοπαραγόμενα

αποθέματα της, κατά την ημέρα συντάξεως της απογραφής. Στην πράξη, ως τρέχουσα τιμή αναπαραγωγής λαμβάνεται το κόστος παραγωγής του τελευταίου μήνα της χρήσης ή του πρώτου της επόμενης.

Η τρέχουσα τιμή, για τους σκοπούς της αποτίμησης των αποθεμάτων, μπορεί να προσδιοριστεί χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες βάσεις:

- A.** Τη βάση της αγοράς ή αντικαταστάσεως: Η βάση αυτή εφαρμόζεται για τα εμπορεύματα ή υλικά που αγοράζονται από την επιχείρηση. Ως τρέχουσα τιμή, υπό κανονικές συνθήκες, νοείται η τρέχουσα τιμή αγοράς της μονάδας του αγαθού, η οποία επικρατεί στις πηγές εφοδιασμού της επιχείρησης κατά την ημέρα της απογραφής για κάθε αγαθό χωριστά. Δίνεται μεγάλη προσοχή όταν γίνεται αναφορά στην ποσότητα, γιατί αν αγνοηθεί μπορεί να οδηγήσει σε χρησιμοποίηση τρεχουσών τιμών που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματική κατάσταση της αγοράς. Η λέξη αντικατάσταση έχει ευρύτερη έννοια από τη λέξη αγορά και επιπλέον περιλαμβάνει και τα ειδικά έξοδα αγοράς (ναύλα, δασμούς κ.τ.λ.).
- B.** Τη βάση της αναπαραγωγής: Η βάση αυτή χρησιμοποιείται για τα παραγόμενα προϊόντα και το προϊόντα υπό κατεργασία. Η τρέχουσα τιμή αποτελείται από το τρέχον κόστος:
 - i.** των υλικών
 - ii.** της άμεσης εργασίας και
 - iii.** των γενικών βιομηχανικών εξόδων
- C.** Τη βάση της πραγματοποιήσεως (ρευστοποιήσεως): Για ορισμένα αγαθά, όπως τα παλιά - απαξιωμένα ή τα επανακτώμενα από κατασχέσεις (επειδή οι αγοραστές δεν κατέβαλαν το αντίτιμο πώλησης), είναι πιθανό να μη μπορεί να προσδιοριστεί η τρέχουσα αξία αγοράς ή παραγωγής. Στις περιπτώσεις αυτές ως τρέχουσα τιμή νοείται η προσδοκώμενη τιμή πώλησης μειωμένη με τα σχετικά έξοδα

πώλησης και με ένα λογικό κέρδος. Η τιμή αυτή ονομάζεται «πραγματοποιήσιμη αξία».

Η τρέχουσα τιμή στην ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, οριοθετείται ως εξής:

Η τρέχουσα τιμή δεν πρέπει να υπερβαίνει την *καθαρή πραγματοποιήσιμη αξία*, δηλαδή την υπολογιζόμενη τιμή πώλησης κατά τη συνηθισμένη πορεία της επιχείρησης μειωμένη με το προβλεπόμενο κόστος συμπλήρωσεως και διαθέσεως. Συνεπώς, η τιμή αυτή είναι το *ανώτατο* όριο στο οποίο μπορεί να προσδιοριστεί η τρέχουσα τιμή.

Η τρέχουσα τιμή δεν πρέπει να είναι χαμηλότερη από την καθαρή πραγματοποιήσιμη αξία μειωμένη με μία έκπτωση για ένα πλησιέστερο προς το κανονικό περιθώριο κέρδους. Οπότε, η τιμή αυτή είναι το *κατώτατο* όριο στο οποίο μπορεί να προσδιοριστεί η τρέχουσα τιμή.

Σε περίπτωση αδυναμίας καθορισμού της τρέχουσας τιμής εφαρμόζεται η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία.

Κατά τον Κ.Φ.Σ. «ως τρέχουσα τιμή νοείται εκείνη στην οποία ο επιτηδευματίας δύναται να αγοράσει ή να παράγει το εμπορεύσιμο στοιχείο, κατά την ημέρα της απογραφής, σε όποια κατάσταση αυτό βρίσκεται».

5.3.4 Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία

Καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία, κατά το Ε.Γ.Λ.Σ., είναι η τιμή πωλήσεως του αποθέματος, στην οποία υπολογίζεται ότι αυτό θα πωληθεί κάτω από φυσιολογικές συνθήκες των εργασιών της επιχείρησης, μειωμένη με το κόστος ολοκληρώσεως της επεξεργασίας (όταν πρόκειται για ημιτελή αποθέματα ή αποθέματα που βρίσκονται στο στάδιο της κατεργασίας) και με τα έξοδα που υπολογίζεται ότι θα πραγματοποιηθούν για την επίτευξη της πώλησης.

5.3.5 Προσδιορισμός του κόστους κτήσεως αποθεμάτων που αγοράστηκαν αντί συνολικού τιμήματος

Εάν αγοραστούν δυο ή περισσότερα είδη αποθεμάτων αντί ενός συνολικού τιμήματος, για τη λογιστική παρακολούθηση των επιμέρους μονάδων των αποθεμάτων αυτών, είναι αναγκαίο το συνολικό αυτό τίμημα να κατανεμηθεί στις επιμέρους μονάδες των αποθεμάτων που αγοράστηκαν.

Η κατανομή του συνολικού κόστους θα πρέπει να βασίζεται στην οικονομική χρησιμότητα των επιμέρους μονάδων. Η τιμή πώλησης αποτελεί μια ένδειξη της χρησιμότητας των αγαθών και επομένως μπορεί να αποτελέσει τη βάση κατανομής του συνολικού κόστους κτήσης.

5.4 ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ⁵⁰

5.4.1 Οι κυριότερες μέθοδοι αποτίμησης των αποθεμάτων

Υπάρχουν πάρα πολλές μέθοδοι αποτίμησης των αποθεμάτων, οι οποίες κατατάσσονται συνήθως στις εξής τρεις κατηγορίες: στις μεθόδους που βασίζονται στο κόστος κτήσης, στις μεθόδους που απομακρύνονται από το κόστος κτήσης και στις μεθόδους εκτίμησης της αξίας των αποθεμάτων.

Μέθοδοι που βασίζονται στο κόστος κτήσης:

1. Η μέθοδος του μέσου σταθμικού κόστους (Μ.Σ.Κ.).
2. Η μέθοδος του κυκλοφοριακού μέσου όρου ή των διαδοχικών υπολοίπων.
3. Η μέθοδος πρώτη εισαγωγή - πρώτη εξαγωγή (F.I.F.O.).
4. Η μέθοδος τελευταία εισαγωγή - πρώτη εξαγωγή (L.I.F.O.).
5. Η μέθοδος επόμενη εισαγωγή - πρώτη εξαγωγή.
6. Η μέθοδος του εξατομικευμένου κόστους.

⁵⁰ Κορομηλάς Γ. - Τσιαουσιδου Μ., «Λογιστικές Φοροτεχνικές Εργασίες Τέλους Χρήσης - Πρακτικός Οδηγός», σελ. 497-503

7. Η μέθοδος του μεταβλητού ή άμεσου κόστους.

8. Η μέθοδος του βασικού αποθέματος.

Μέθοδοι απομακρυσμένες από το κόστος κτήσης:

9. Η μέθοδος της χαμηλότερης τιμής μεταξύ κόστους κτήσης και τρέχουσας τιμής.

10. Η μέθοδος αποτίμησης στην τιμή πώλησης.

11. Μέθοδοι αποτίμησης των κατασκευαζόμενων έργων.

Μέθοδοι εκτίμησης της αξίας των αποθεμάτων:

12. Η μέθοδος του ποσοστού μικτού κέρδους.

13. Η μέθοδος αποτίμησης στις τιμές λιανικών πωλήσεων.

Για την αποτίμηση των αποθεμάτων ισχύουν οι ακόλουθες βασικές λογιστικές αρχές:

A. Η αρχή του ιστορικού κόστους, δηλαδή του κόστους κτήσης. Τα αποθέματα, την ημερομηνία απόκτησης τους, καταχωρούνται στο κόστος κτήσης τους, σύμφωνα με την αρχή του κόστους. Όταν πωλούνται, το κόστος αυτό συγκρίνεται με τα έσοδα, σύμφωνα με την αρχή της αντιπαραθέσεως εσόδων - εξόδων. Τα αποθέματα τέλους χρήσης αποτιμούνται επίσης με βάση την αρχή του κόστους κτήσης, εκτός αν η αξία τους μειώθηκε λόγω ζημιάς, απαξιώσεως κ.τ.λ., οπότε αποτιμούνται, σύμφωνα με την αρχή της συντηρητικότητας, στη χαμηλότερη αξία.

B. Η αρχή της συντηρητικότητας, που πραγματοποιείται όταν ως τιμή αποτίμησης των αποθεμάτων τέλους χρήσης χρησιμοποιείται η κατώτερη δυνατή τιμή από τις περισσότερες τιμές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

C. Η αρχή της συνέπειας, σύμφωνα με την οποία οι μέθοδοι αποτίμησης δεν πρέπει να μεταβάλλονται από τη μία χρήση στην άλλη, για να είναι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις συγκρίσιμες.

D. Η αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας της επιχείρησης, σύμφωνα με την οποία οι καθιερωμένοι κανόνες αποτίμησης εφαρμόζονται υπό την προϋπόθεση ότι η επιχείρηση θα συνεχίσει τη δραστηριότητα της.

5.4.2 Ποια μέθοδος ροής κόστους ενδείκνυται για την αποτίμηση των αποθεμάτων (μενόντων και πωλημένων)

Όλες οι μέθοδοι ροής κόστους που αναφέρθηκαν παραπάνω εφαρμόζονται στη πράξη. Καμία απ' αυτές δεν μπορεί να θεωρηθεί ως η «ορθότερη» ή η «καλύτερη» μέθοδος. Δημιουργείται λοιπόν το ερώτημα ποια από τις μεθόδους αυτές πρέπει να επιλέγεται από την επιχείρηση στη συγκεκριμένη κάθε φορά περίπτωση. Κατά την επιλογή μιας από τις μεθόδους αυτές πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην επίδραση της στον ισολογισμό (αξία αποθεμάτων λήξης), στο λογαριασμό αποτελεσμάτων και στο φορολογητέο εισόδημα (κόστος πωλήσεων) καθώς επίσης στον καθορισμό των τιμών πώλησης. Οι δύο πρώτες οικονομικές καταστάσεις (ισολογισμός και αποτελέσματα χρήσης) προορίζονται για διαφορετικούς σκοπούς. Στο λογ/σμό αποτελεσμάτων ο ρόλος της αξίας των αποθεμάτων είναι η αντιπαράθεση των εσόδων με το κόστος πωλήσεων. Στον ισολογισμό τα αποθέματα, μαζί με τα άλλα κυκλοφορούντα στοιχεία, εκφράζουν κατά πόσο η επιχείρηση έχει την ικανότητα να αντιμετωπίζει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της.

Η επιλογή, λοιπόν, μιας μεθόδου ή η απόφαση αλλαγής της εφαρμοζόμενης μεθόδου αποτελεί πολύπλοκο πρόβλημα. Αν και η σωστή μέτρηση του αποτελέσματος πρέπει να είναι ο πρωταρχικός στόχος, είναι δύσκολο ν' αγνοηθεί η επίπτωση του φόρου εισοδήματος στην οικονομική θέση (και στη ρευστότητα) της επιχείρησης. Επίσης, στην επιδίωξη της σωστής μέτρησης των αποτελεσμάτων δεν είναι ορθό να αγνοούνται τα κέρδη των αποθεμάτων.

Η μέθοδος του εξατομικευμένου κόστους έχει το πλεονέκτημα της απεικόνισης του κόστους σύμφωνα με τη φυσική ροή των αποθεμάτων. Μειονέκτημα της όμως είναι ότι αφήνει περιθώρια προσωπικών χειρισμών (επιλογή των πωλούμενων) και ότι μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένες αποφάσεις τιμολόγησης των πωλούμενων, θεωρώντας ότι τα ίδια εμπορεύματα έχουν διαφορετική αξία.

Οι επιμέρους μονάδες έχουν το ίδιο κόστος μόνο εφαρμόζοντας τη μέθοδο του μέσου σταθμικού κόστους. Προϋπόθεση της μεθόδου αυτής είναι ότι δεν πρέπει να γίνεται λογιστική παρακολούθηση των πωλούμενων αποθεμάτων. Μειονεκτεί σε περιόδους πληθωρισμού, γιατί το προσδιοριζόμενο αποτέλεσμα πωλήσεων δεν ανταποκρίνεται στις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς.

Ο πληθωρισμός των τελευταίων ετών είναι ένα ισχυρό επιχείρημα για τη χρήση της L.I.F.O. Σε περιόδους υψώσεως των τιμών η L.I.F.O. έχει την τάση να ελαχιστοποιεί τα κέρδη των αποθεμάτων, ενώ η F.I.F.O. τείνει να τα μεγιστοποιεί. Η σπουδαιότητα που δίνεται στο λογαριασμό αποτελέσματα χρήσης σε σύγκριση με τον ισολογισμό, οι υψηλοί ρυθμοί του πληθωρισμού και οι επιπτώσεις του φόρου εισοδήματος στην επιχείρηση έχουν παρακινήσει τις επιχειρήσεις τα τελευταία χρόνια να στραφούν προς τη L.I.F.O. που οδηγεί πλησιέστερα από κάθε άλλη μέθοδο στη σωστή μέτρηση του αποτελέσματος. Δεν πρέπει όμως να παραβλέπεται ότι η L.I.F.O. σε περιόδους υψώσεως των τιμών οδηγεί στην υποεκτίμηση των μενόντων αποθεμάτων με συνέπεια οι σχετικοί αριθμοδείκτες που προκύπτουν από την ανάλυση του ισολογισμού (ρευστότητας, κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων κ.α.) να είναι λανθασμένοι.

5.5 ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ (Η ΤΙΜΗΣ) ΚΤΗΣΗΣ⁵¹

5.5.1 Γενικά για τις μεθόδους ροής κόστους κτήσης

Όταν η επιχείρηση αγοράζει ή παράγει αγαθά έχουμε μια ποσοτική εισροή αγαθών και όταν πουλάει ή αναλώνει αγαθά έχουμε μια εκροή αγαθών. Την ποσοτική αυτή εισροή και εκροή αγαθών ονομάζουμε *φυσική ροή των αποθεμάτων*. Τα αποθέματα όμως εισρέουν και εκρέουν με κάποιο κόστος κτήσης και επομένως, παράλληλα με τη φυσική ροή, έχουμε και τη *ροή κόστους αποθεμάτων*. Η καθαρή διαφορά μεταξύ εισροών και εκροών κόστους αποτελεί το κόστος των μενόντων αποθεμάτων.

Στη διάρκεια μιας λογιστικής περιόδου, τα αποθέματα αγοράζονται ή παράγονται με διαφορετικό κόστος μονάδας. Επιπλέον, στις περισσότερες περιπτώσεις οι αναλώσεις ή πωλήσεις αποθεμάτων αντιστοιχούν σε περισσότερες της μίας μονάδες κόστους και κατά συνέπεια παρουσιάζεται θέμα επιλογής των κατάλληλων μονάδων κόστους, ώστε τόσο το κόστος των μενόντων αποθεμάτων όσο και των πωλημένων να προσδιορίζεται κατά λογικό τρόπο.

Κατά το Ε.Γ.Λ.Σ., το κόστος (ή τιμή) κτήσης υπολογίζεται με μία από τις μεθόδους που θα αναπτύξουμε παρακάτω ή με οποιαδήποτε άλλη αποδεκτή μέθοδο.

5.5.2 Η μέθοδος του μέσου σταθμικού κόστους

Κατά τη μέθοδο αυτή η μέση σταθμική τιμή κτήσης υπολογίζεται με τον εξής τύπο:

Αξία αποθέματος έναρξης της περιόδου + Αξία αγορών της περιόδου στην τιμή κτήσης

Ποσότητα αποθέματος έναρξης της περιόδου Ποσότητα που αγοράζεται στην περίοδο

⁵¹ Ο.π., σελ.563-564

Η προσδιορισμένη μέση σταθμική τιμή μονάδας με αυτόν τον τρόπο χρησιμοποιείται για την αποτίμηση των αποθεμάτων λήξης και του κόστους των πωληθέντων.

Η συγκεκριμένη μέθοδος χρησιμοποιείται ευρύτατα στην πράξη, γιατί έχει εύκολη εφαρμογή, προσδιορίζει το κόστος μονάδας με μια αντικειμενική βάση, είναι απαλλαγμένη από περιθώρια υποκειμενικών χειρισμών και ελαχιστοποιεί τις επιδράσεις των υπερβολικών τιμών στην αγορά. Σε μια αγορά που οι τιμές παρουσιάζουν ανυψωτική τάση το μέσο κόστος είναι χαμηλότερο από το τρέχον κόστος, ενώ σε μια αγορά που οι τιμές παρουσιάζουν πτωτική τάση το μέσο κόστος είναι υψηλότερο από το τρέχον κόστος. Γι' αυτό η μέθοδος αυτή κρίνεται αρνητικά, αφού στα τρέχοντα έσοδα πωλήσεων δεν αντιπαραθέτει το τρέχον κόστος κτήσης των πωληθέντων.

Η εφαρμογή της μεθόδου προτείνεται στις περιπτώσεις που η επιχείρηση εφαρμόζει το σύστημα της περιοδικής απογραφής των αποθεμάτων, οπότε στο τέλος της περιόδου που προσδιορίζεται το μέσο σταθμικό κόστος απογράφονται τα μένοντα και προσδιορίζεται η αξία αυτών και το κόστος των πωλημένων. Αν η επιχείρηση εφαρμόζει το σύστημα της διαρκούς απογραφής, επειδή το μέσο σταθμικό κόστος δεν είναι εφικτό να υπολογιστεί πριν από τη τελευταία αγορά της περιόδου, οι εξαγωγές (αναλώσεις - πωλήσεις) και τα υπόλοιπα των αποθεμάτων παρακολουθούνται στη διάρκεια της περιόδου μόνο κατά ποσότητα.

Η περίοδος σταθμίσεως μπορεί να είναι: α) ετήσια (ολόκληρη η χρήση), οπότε μιλάμε για μέσο ετήσιο σταθμικό κόστος, ή β) μικρότερη του έτους, συνήθως μηνιαία αλλά και τριμηνιαία, οπότε μιλάμε για μέσο μηνιαίο ή τριμηνιαίο σταθμικό κόστος.

5.5.3 Η μέθοδος πρώτη εισαγωγή - πρώτη εξαγωγή (F.I.F.O.)

Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή θεωρείται ότι η πρώτη εισαγωγή είναι και πρώτη εξαγωγή. Τα αποθέματα της απογραφής προέρχονται από τις τελευταίες αγορές της χρήσης και τιμή κτήσης είναι η μέση τιμή με την οποία αγοράστηκαν. Η αρχή των υπολογισμών της αποτίμησης των αποθεμάτων γίνεται από την τελευταία αγορά. Η αποτίμηση των πωλημένων - αναλωμένων γίνεται σύμφωνα με τη σειρά εισαγωγής τους, γι' αυτό και η μέθοδος αυτή λέγεται και «μέθοδος της σειράς εξαντλήσεως των αποθεμάτων».

Η παραπάνω εκδοχή της σειράς εξαντλήσεως στις περισσότερες επιχειρήσεις προσαρμόζεται με τη φυσική ροή των αποθεμάτων. Με τη μέθοδο αυτή τα αποθέματα τέλους χρήσης αποτιμούνται σε τιμές που είναι κοντά στις τρέχουσες τιμές αγοράς και συνεπώς η αξία των αποθεμάτων που εμφανίζεται στον ισολογισμό είναι σωστότερη σε σύγκριση με εκείνη που προκύπτει με την εφαρμογή άλλων μεθόδων και ειδικότερα με τη L.I.F.O. Παρ' όλα αυτά, η μέθοδος παρουσιάζει αδυναμία στην ορθή σύγκριση των εσόδων με το κόστος των πωλήσεων, αφού στα τρέχοντα έσοδα από τις πωλήσεις δε συγκρίνει το τρέχον κόστος των πωλημένων, αλλά το κόστος κτήσης των παλαιότερων αγορών. Αυτό σημαίνει ότι σε περιόδους πληθωρισμού η μέθοδος υπερεκτιμά τα λογιστικά κέρδη σε σχέση με άλλες μεθόδους και ειδικότερα τη L.I.F.O., με επακόλουθο την πληρωμή αυξημένου φόρου εισοδήματος. Αντίθετα, σε περιόδους μείωσης των τιμών το αποτέλεσμα υποεκτιμάται με συνέπεια και ο φόρος εισοδήματος να είναι μειωμένος.

Παρά το παραπάνω βασικό μειονέκτημα της μεθόδου, δηλαδή της απομάκρυνσης του κόστους των πωλήσεων από τις τρέχουσες συνθήκες τις αγορές, η F.I.F.O. χρησιμοποιείται ευρύτατα στην κοστολόγηση των αποθεμάτων, γιατί: α) είναι εύκολης εφαρμογής, β) είναι εφαρμόσιμη, είτε

με το σύστημα της περιοδικής απογραφής, είτε με το σύστημα της διαρκούς απογραφής, γ) η ροή του κόστους συμβαδίζει με τη φυσική ροή των αποθεμάτων, δ) είναι συστηματική και αντικειμενική, αφού δεν επηρεάζεται

5.5.4 Η μέθοδος τελευταία εισαγωγή - πρώτη εξαγωγή (L.I.F.O.)

Κατά τη μέθοδο αυτή θεωρείται ότι η πρώτη εξαγωγή (πώληση ή ανάλωση) προέρχεται από την τελευταία εισαγωγή και ότι τα αποθέματα τέλους χρήσης προέρχονται από παλαιότερες εισαγωγές. Η αρχή των υπολογισμών της αποτίμησης των αποθεμάτων τέλους χρήσης γίνεται από την πρώτη αγορά της χρήσης. Η αποτίμηση των πωλημένων - αναλωμένων γίνεται αντίθετα με τη σειρά της εισαγωγής τους. Η μέθοδος αυτή είναι ακριβώς αντίθετη με τη μέθοδο F.I.F.O.

Αν και για τις περισσότερες επιχειρήσεις η παραπάνω εκδοχή δεν είναι σύμφωνη με τη φυσική ροή των αποθεμάτων, παρ' όλα αυτά η μέθοδος αυτή έχει το ισχυρό επιχείρημα ότι για τη μέτρηση του αποτελέσματος η ροή του κόστους είναι πιο σημαντική από τη φυσική ροή των αποθεμάτων. Η μέτρηση του αποτελέσματος πρέπει να βασίζεται στις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς. Τα έσοδα από τις πωλήσεις, λοιπόν, πρέπει να συσχετίζονται με το τρέχον κόστος των πωλημένων. Με τη L.I.F.O. το κόστος των πωλημένων προσεγγίζει το τρέχον κόστος αντικαταστάσεως τους, αφού τα πωλημένα αποτελούνται, κατά τη μέθοδο, από τις πιο πρόσφατες αγορές. Η μέθοδος αυτή, επομένως, οδηγεί στον περιορισμό των κερδών που προσδιορίζονται λογιστικά και στον περιορισμό του φόρου εισοδήματος αυτών.

Η εφαρμογή της παραπάνω μεθόδου ενδείκνυται σε περιόδους έντονου πληθωρισμού.

5.5.5 Η μέθοδος του βασικού αποθέματος

Το βασικό ή φυσιολογικό απόθεμα πρέπει να διατηρείται σε μια μόνιμη βάση για την εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της επιχείρησης. Γι' αυτό το βασικό απόθεμα μοιάζει με πάγιο στοιχείο και ως προς την ποσότητα και ως προς την αξία, και όπως είναι γνωστό τα πάγια στοιχεία πρέπει να αποτιμούνται στην αξία κτήσεως τους. Με την αποτίμηση του βασικού αποθέματος στη σταθερή αξία κτήσης του αποφεύγεται ο επηρεασμός των αποτελεσμάτων της χρήσης με κέρδη ή ζημιές από την αποτίμηση των αποθεμάτων που έχει στη κυριότητα της η επιχείρηση.

Αλλά, για την ομαλή λειτουργία της, η επιχείρηση κρατάει συνήθως αποθέματα μεγαλύτερα από τα κανονικά. Αυτά τα αποθέματα (υπεραποθέματα) θεωρούνται σαν προσωρινή αύξηση και καταχωρούνται στο κόστος κτήσης. Οι εξαγωγές θεωρούνται ότι γίνονται από τα υπεραποθέματα και αποτιμούνται με βάση τη μέθοδο L.I.F.O., αν και συχνά χρησιμοποιείται η F.I.F.O και το μέσο κόστος.

Το Ε.Γ.Λ.Σ. εφαρμόζει τη μέθοδο αυτήν και ορίζει ότι: Κατά τη μέθοδο αυτήν τα αποθέματα τέλους χρήσης διακρίνονται σε δύο μέρη. Το ένα αντιστοιχεί στο βασικό απόθεμα που αντιπροσωπεύει την ελάχιστη ποσότητα (στοκ ασφαλείας) η οποία κρίνεται αναγκαία για την ομαλή διεξαγωγή της δραστηριότητας της επιχείρησης. Το άλλο προορίζεται για εξυπηρέτηση μελλοντικών αναγκών πωλήσεων, όταν πρόκειται για εμπορεύματα ή έτοιμα προϊόντα, ή αναγκών βιομηχανοποιήσεων, όταν πρόκειται για υλικά που αναλώνονται στην παραγωγική διαδικασία. Το βασικό απόθεμα αποτιμάται στην αξία της αρχικής κτήσης του. Το υπόλοιπο μέρος (υπεραπόθεμα) αποτιμάται με μια από τις εξής μεθόδους υπολογισμού της τιμής κτήσης: του μέσου σταθμικού κόστους, του κυκλοφοριακού μέσου όρου και της F.I.F.O.

Σε περίπτωση που η ποσότητα των κατ' είδος αποθεμάτων δε μεταβάλλεται σημαντικά από χρήση σε χρήση, μπορεί να χαρακτηρίζεται ολόκληρη η ποσότητα αυτή σαν βασικό απόθεμα και ανάλογα να γίνεται η αποτίμηση της.

Η μέθοδος του βασικού αποθέματος, όπως και η L.I.F.O., στοχεύει στη σύγκριση του τρέχοντος κόστους των πωλούμενων με τα τρέχοντα έσοδα των πωλήσεων και, συνεπώς, δεν απέχει πολύ από τη L.I.F.O. Η εφαρμογή όμως της μεθόδου αυτής δεν μπορεί να είναι γενική, επειδή τα αποθέματα μεταβάλλονται κατά ποσότητα, ποιότητα και αξία.

5.5.6 Η μέθοδος του εξατομικευμένου κόστους

Όταν τα αποθέματα αποτελούνται από ογκώδη αγαθά (π.χ. αυτοκίνητα, σκάφοι) ή από μικρές ποσότητες που έχουν μεγάλη αξία (π.χ. κοσμήματα, πολύτιμοι λίθοι) και είναι εφικτό να αριθμούνται κατά τεμάχιο ή κατά παρτίδα κατά το χρόνο αγοράς ή παραγωγής τους, όταν δηλαδή τα επιμέρους στοιχεία έχουν εξατομικευμένα χαρακτηριστικά, είναι δυνατό τα αποθέματα να παρακολουθούνται με το πραγματικό κόστος κάθε στοιχείου. Έτσι, είναι δυνατό να προσδιορίζεται το πραγματικό ειδικό - εξατομικευμένο κόστος των πωλούμενων και των μενόντων αποθεμάτων. Δηλαδή, αν μπορεί να προσδιορίζεται από ποιες ειδικές αγορές προέρχονται οι ποσότητες που αποτελούν τα αποθέματα τέλους χρήσης, τότε τα αποθέματα αυτά μπορεί να αποτιμούνται στις ειδικές τιμές κτήσης αυτών.

Η συγκεκριμένη μέθοδος συσχετίζει τη ροή του κόστους με την ειδική ροή των φυσικών αγαθών και οδηγεί σε ικανοποιητική αντιπαράθεση εσόδων και κόστους και μπορεί να εφαρμόζεται με περιοδική ή με διαρκή απογραφή των αποθεμάτων.

Η μέθοδος αυτή απαιτεί εξατομικευμένη παρακολούθηση κάθε στοιχείου και για το λόγο αυτό εφαρμόζεται σπάνια στην πράξη. Επίσης, η

μέθοδος στερείται συχνά αντικειμενικότητας, αφού έχει τη δυνατότητα να επηρεάζει τα αποτελέσματα.

Το Ε.Γ.Λ.Σ. για τη μέθοδο αυτή ορίζει τα εξής: Κατά τη μέθοδο αυτήν, τα αποθέματα παρακολουθούνται όχι μόνο κατ' είδος, αλλά και κατά συγκεκριμένες παρτίδες αγοράς ή παραγωγής, οι οποίες έτσι αποκτούν αυτοτέλεια κόστους (π.χ. παρτίδα ακατέργαστων δερμάτων, πλαστικών πρώτων υλών). Κατά την αποτίμηση των αποθεμάτων της απογραφής, αυτά αναλύονται σε ποσότητες κατά παρτίδα από την οποία προέρχονται και αποτιμούνται στο κόστος της συγκεκριμένης παρτίδας ανεξάρτητα από το χρόνο αγοράς ή παραγωγής τους.

5.5.7 Η μέθοδος του πρότυπου κόστους

Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται από τις σύγχρονες βιομηχανικές επιχειρήσεις για τη λογιστική παρακολούθηση των αποθεμάτων και την, για εσωτερική χρήση, αποτίμηση αυτών. Ένα ιδανικό ή προϋπολογιζόμενο κόστος απαλλαγμένο από τις απώλειες και τα έξοδα που οφείλονται σε αναποτελεσματικότητα ή σε μη φυσιολογικές συνθήκες. Οι διαφορές μεταξύ πραγματικού (ιστορικού) και προτύπου κόστους καταχωρούνται σε συγκεκριμένο λογαριασμό, ο οποίος αποτελεί όργανο ελέγχου της παραγωγικής διαδικασίας και της συναλλακτικής δραστηριότητας της επιχείρησης.

Το πρότυπο κόστος μπορεί να εφαρμόζεται για την παρακολούθηση των πρώτων υλών, των ημικατεργασμένων και των έτοιμων προϊόντων, τόσο ως προς την εισαγωγή όσο και ως προς την εξαγωγή αυτών από τις αντίστοιχες λογιστικές αποθήκες, οι οποίες μπορούν να τηρηθούν μόνο κατά ποσότητα, αφού όλες οι εισαγωγές και εξαγωγές καταχωρούνται με την ίδια σπάντα τιμή.

Το πρότυπο κόστος έχει εσωτερική αξία για την επιχείρηση και δε μπορεί να χρησιμοποιείται για την αποτίμηση των αποθεμάτων που γίνεται για τη σύνταξη των δημοσιευόμενων οικονομικών καταστάσεων.

Το Ε.Γ.Λ.Σ. ορίζει τα εξής: Κατά τη μέθοδο αυτήν τα αποθέματα αποτιμούνται στην τιμή του πρότυπου κόστους. Η μέθοδος του πρότυπου κόστους εφαρμόζεται με την προϋπόθεση ότι οι αποκλίσεις, που πιθανόν θα προκύψουν ανάμεσα στο ιστορικό και στο πρότυπο κόστος, θα κατανέμονται στα μένοντα και στα πωλημένα αποθέματα τους. Το ποσό των αποκλίσεων που αναλογεί στα μένοντα αποθέματα της απογραφής εμφανίζεται ξεχωριστά.

5.5.8 Αλλαγή μεθόδου προσδιορισμού του κόστους κτήσης και η σημασία της αρχής της συνέπειας στην αποτίμηση των αποθεμάτων

Η βασική λογιστική αρχή της συνέπειας επιβάλλει στην επιχείρηση την υποχρέωση να εφαρμόζει με τρόπο σταθερό και αμετάβλητο τις μεθόδους που επέλεξε για την αποτίμηση των διάφορων κατηγοριών αποθεμάτων της και να μην αλλάζει τις μεθόδους αυτές από χρήση σε χρήση. Αν η βασική αυτή αρχή παραβλεπόταν στο κρίσιμο θέμα της αποτίμησης των αποθεμάτων, τότε η επιχείρηση θα είχε τη δυνατότητα να αυξομειώνει τα αποτελέσματα της, αλλάζοντας απλώς τις μεθόδους αποτίμησης των αποθεμάτων της. Η αρχή της συνέπειας δεν επιβάλλει στις επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου να εφαρμόζουν όλες την ίδια μέθοδο αποτίμησης των αποθεμάτων, αλλά υποχρεώνει τη συγκεκριμένη επιχείρηση να μην αλλάζει τις μεθόδους αποτίμησης των αποθεμάτων στη διαδρομή των χρήσεων.

Χάρη στην αρχή αυτήν ο χρήστης των οικονομικών καταστάσεων είναι σίγουρος ότι η επιχείρηση ακολούθησε τις ίδιες λογιστικές μεθόδους που χρησιμοποίησε την προηγούμενη χρήση και επομένως έχει τη

δυνατότητα να κάνει διαχρονικές συγκρίσεις στα αποτελέσματα και στους ισολογισμούς της επιχείρησης.

Η αρχή της συνέπειας δε σημαίνει ότι η επιχείρηση δεν μπορεί ποτέ να αλλάξει τις μεθόδους αποτίμησης των αποθεμάτων που εφαρμόζει. Η επιχείρηση έχει το δικαίωμα να επιλέξει άλλη μέθοδο στις περιπτώσεις που η μέθοδος αυτή ανταποκρίνεται περισσότερο στις παρούσες συνθήκες, αλλά υποχρεούται να φανερώσει την αλλαγή της μεθόδου και την επίδραση από την αλλαγή αυτή στα καθαρά αποτελέσματα της χρήσης.

Τέλος, ακόμη και όταν η επιχείρηση εφαρμόζει με συνέπεια τις μεθόδους αποτίμησης των αποθεμάτων, οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται θα πρέπει να αποκαλύπτονται στις οικονομικές καταστάσεις.

5.5.9 Αλλαγή μεθόδου προσδιορισμού του κόστους κτήσης από άποψη κείμενης νομοθεσίας

Ο νόμος απόλυτα προσαρμοσμένος στο Ε.Γ.Λ.Σ., παρέχει στην επιχείρηση το δικαίωμα επιλογής μιας από τις μεθόδους που αναλύσαμε παραπάνω, προκειμένου να προσδιορίζει την τιμή κτήσης ή το κόστος παραγωγής των αποθεμάτων. Άλλωστε, πιστός στη βασική λογιστική αρχή της συνέπειας, υποχρεώνει την επιχείρηση να εφαρμόζει *«πάγια, χωρίς μεταβολές από χρήση σε χρήση»* τις μεθόδους αποτίμησης (άρθρο 43 παρ. 1 περ. (β) και παρ. 7β εδάφ. α' ν. 2190/1920) και ορίζει κατηγορηματικά ότι *«αλλαγή της εφαρμοζόμενης μεθόδου δεν επιτρέπεται»*⁵².

Κατ' εξαίρεση ο νόμος επιτρέπει στην επιχείρηση την αλλαγή της εφαρμοζόμενης μεθόδου, μόνο αν «υπάρχει μεταβολή συνθηκών, ή άλλος σοβαρός λόγος, οπότε η αλλαγή της μεθόδου αναφέρεται και αιτιολογείται στο προσάρτημα μαζί με την επίδραση της αλλαγής αυτής στη διαμόρφωση των αποτελεσμάτων χρήσης» (άρθρο 43 παρ. 7β εδάφ. β' ν. 2190/1920).

⁵² http://www.gge.gr/09diadsystasis/Documents/Nomoi/N_2190.doc

Η φορολογική νομοθεσία επιτρέπει στην επιχείρηση επίσης τον προσδιορισμό της τιμής κτήσης και του ιστορικού κόστους παραγωγής «με βάση οποιαδήποτε από τις αναγνωριζόμενες μεθόδους, με την προϋπόθεση ότι η μέθοδος που θα επιλεγεί θα εφαρμόζεται κατά πάγιο τρόπο» (άρθρο 28 παρ. 2 του π.δ. 186/1992) και αυτό για να μη γίνεται διαφοροποίηση των αποτελεσμάτων των χρήσεων⁵³.

Επισημαίνεται ότι με τη νέα διάταξη του παραπάνω άρθρου, ο φορολογικός νομοθέτης δέχτηκε, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, το δικαίωμα της επιχείρησης να αλλάξει τη μέθοδο προσδιορισμού της τιμής κτήσης ή του ιστορικού κόστους παραγωγής. Η διάταξη αυτή ορίζει ειδικότερα ότι «για τη βελτίωση της λειτουργικότητας της επιχείρησης ή για άλλους σπουδαίους λόγους επιτρέπεται, μετά από έγκριση της Επιτροπής Λογιστικών Βιβλίων (Ε.Λ. Β.), η αλλαγή της μεθόδου προσδιορισμού της τιμής κτήσης ή του ιστορικού κόστους παραγωγής. Η έγκριση παρέχεται ύστερα από αίτηση που υποβάλλεται στον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. πέντε (5) τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου».

Σύμφωνα λοιπόν με αυτήν τη διάταξη επιτρέπεται στην επιχείρηση η αλλαγή μεθόδου προσδιορισμού της τιμής κτήσης ή του ιστορικού κόστους παραγωγής (π.χ. από F.I.F.O. σε L.I.F.O.) υπό τις εξής προϋποθέσεις:

- A. Η αλλαγή της μεθόδου να συμβάλλει στη βελτίωση της λειτουργικότητας της επιχείρησης ή να επιβάλλεται για άλλους σημαντικούς λόγους. Τέτοιοι λόγοι μπορεί να είναι η μεταβολή στο αντικείμενο των εργασιών της επιχείρησης, η έναρξη νέου κλάδου εργασιών, η αναδιοργάνωση στις λειτουργίες της επιχείρησης, η μηχανοργάνωση της επιχείρησης κ.α.
- B. Η αλλαγή της μεθόδου να εγκριθεί από την Επιτροπή Λογιστικών Βιβλίων (Ε.Λ. Β.), η οποία θα κρίνει εάν οι λόγοι που αναφέρει η επιχείρηση για την αλλαγή της μεθόδου οδηγούν στη βελτίωση της λειτουργικότητας της ή είναι σημαντικοί.

⁵³ Ο.π.

Για τη χορήγηση της εγκρίσεως της Ε.Λ. Β. η επιχείρηση πρέπει να υποβάλλει σχετική αίτηση πέντε (5) τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου. Η προθεσμία αυτή είναι ανατρεπτική.

5.6 ΣΧΕΣΗ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΗΣ ΤΙΜΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΡΕΧΟΥΣΑΣ ΤΙΜΗΣ⁵⁴

5.6.1 Θεωρητική θεμελίωση του κανόνα της χαμηλότερης τιμής

Σύμφωνα με την αρχή του κόστους τα αποθέματα πρέπει να αποτιμούνται στο ιστορικό κόστους κτήσης τους. Παρ' όλα αυτά, η αρχή αυτή υποχωρεί έναντι της άλλης βασικής αρχής της συντηρητικότητας, σύμφωνα με την οποία οι ζημιές, ακόμη και όταν δε βεβαιώνονται με ολοκληρωμένες συναλλαγές, πρέπει να αναγνωρίζονται σαν ζημιές της χρήσης μέσα στην οποία συνέβησαν, ενώ αντίθετα, τα κέρδη που δεν αποδεικνύονται από ολοκληρωμένες συναλλαγές δεν αναγνωρίζονται πριν από την ολοκλήρωση των συναλλαγών.

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι η τιμή αποτίμησης των αποθεμάτων πρέπει να είναι η χαμηλότερη τιμή μεταξύ:

- a.** του κόστους κτήσης και
- b.** της τρέχουσας τιμής (δηλαδή του κόστους αντικαταστάσεως και όχι της τιμής πώλησης) στο τέλος της χρήσης.

Αν για παράδειγμα ένα αγαθό αγοράστηκε το Νοέμβριο του 2007 αντί 2,5 € και παραμένει στην επιχείρηση στο τέλος του ίδιου έτους, οπότε μπορούσε να αγοραστεί αντί 2 €, στην απογραφή της 31/12/2007 πρέπει να αποτιμηθεί με 2 € και η ζημιά των 0,5 € να περιληφθεί στα αποτελέσματα της χρήσης 2007.

⁵⁴ <http://ba.uom.gr/acc/docs/IFRS.pdf>

Η τιμή αποτίμησης των 2 € θα αποτελέσει το κόστος για την επόμενη χρήση που το αγαθό θα πουληθεί και το αποτέλεσμα θα προσδιοριστεί σαν διαφορά της τιμής πώλησης και του ποσού αυτού.

Η αποτίμηση των αποθεμάτων στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ κόστους και τρέχουσας θεμελιώνεται στις εξής λογιστικές αρχές:

- a. στην αρχή της αντιπαραθέσεως εσόδων - εξόδων, σύμφωνα με την οποία η μείωση της αξίας του αγαθού που έχει στην κυριότητα της η επιχείρηση, ανεξάρτητα από την αιτία που την προκάλεσε (απαξίωση, παλαίωση, βλάβη), πρέπει να θεωρείται ζημιά της χρήσης στην οποία η μείωση αυτή συνέβη,
- b. στην αρχή της συντηρητικότητας και
- c. στην σιωπηρή παραδοχή ότι οι τιμές πώλησης των αποθεμάτων μειώνονται αναλογικά περίπου με το κόστος αντικαταστάσεως τους.

Εφαρμογή της χαμηλότερης τιμής μεταξύ κόστους κτήσης και τρέχουσας τιμής

Η μέθοδος της χαμηλότερης τιμής μεταξύ της τιμής κτήσης και της τρέχουσας τιμής μπορεί να εφαρμοστεί με τρεις τρόπους:

- σύγκριση του κόστους κτήσης και της τρέχουσας τιμής χωριστά για κάθε στοιχείο της απογραφής (στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή),
- σύγκριση του κόστους κτήσης και της τρέχουσας τιμής ξεχωριστά για κάθε κατηγορία στοιχείων της απογραφής και
- σύγκριση του συνολικού κόστους κτήσης και της συνολικής τρέχουσας αξίας των αποθεμάτων της απογραφής.

Συνήθως εφαρμόζεται η παραλλαγή της κατ' είδος χαμηλότερης τιμής. Την παραλλαγή αυτήν αποδέχονται ο Κ. Φ. Σ. και το Ε.Γ.Λ.Σ. Σε ορισμένες όμως περιπτώσεις μπορεί και να εφαρμοστεί μια άλλη παραλλαγή της μεθόδου, δηλαδή της συνολικά χαμηλότερης ή της κατά κατηγορία αποθεμάτων χαμηλότερης τιμής. Σε μια βιομηχανία π.χ. που παράγει ένα μόνο προϊόν και χρησιμοποιεί διάφορες πρώτες ύλες ενδείκνυται η

εφαρμογή της συνολικά χαμηλότερης τιμής και όχι της κατ' είδος χαμηλότερης τιμής. Επισημαίνεται ότι οποιαδήποτε παραλλαγή της μεθόδου γίνει αποδεκτή από την επιχείρηση, η παραλλαγή αυτή πρέπει να εφαρμόζεται και στις επόμενες χρήσεις.

Στις περιπτώσεις που η τρέχουσα τιμή είναι χαμηλότερη από το κόστος κτήσης που εμφανίζεται καταχωρημένο στα βιβλία, προκύπτει μια χρεωστική διαφορά που ονομάζεται «ζημιά από τα κατεχόμενα αποθέματα», για τη λογιστική αντιμετώπιση της οποίας ακολουθούνται δύο λογιστικοί χειρισμοί:

i. Χειρισμός της άμεσης μείωσης της αξίας των αποθεμάτων

Η ζημιά από τα κατεχόμενα αποθέματα δεν απεικονίζεται με ιδιαίτερη εγγραφή αλλά ούτε και εμφανίζεται ξεχωριστά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων. Η ζημιά αυτή ενσωματώνεται στην αξία του αποθέματος τέλους χρήσης και στο κόστος πωλήσεων.

ii. Χειρισμός της έμμεσης μείωσης της αξίας των αποθεμάτων

Η ζημιά από τα κατεχόμενα αποθέματα απεικονίζεται με ιδιαίτερη λογιστική εγγραφή και εμφανίζεται ξεχωριστά. Αυτό επιτυγχάνεται με τη χρησιμοποίηση ενός πιστωτικού λογαριασμού «*προβλέψεις για την υποτίμησης αποθεμάτων*», ο οποίος είναι λογαριασμός αντίθετος του λογαριασμού των αποθεμάτων. Με αυτόν το χειρισμό το κόστος των αποθεμάτων και το κόστος των πωλήσεων παραμένουν αμετάβλητα και η ζημιά από τα κατεχόμενα αποθέματα εμφανίζεται σε ξεχωριστό ποσό στο λογαριασμό αποτελεσμάτων.

iii. Σύγκριση και εκτίμηση των παραπάνω δύο λογιστικών χειρισμών της χαμηλότερης τιμής

Οποιοσδήποτε από τους δύο λογιστικούς χειρισμούς για τους οποίους μιλήσαμε παραπάνω κι αν χρησιμοποιηθεί θα προκύψει το ίδιο αποτέλεσμα και το ίδιο ενεργητικό στον ισολογισμό. Το ερώτημα που τίθεται είναι αν οι ζημιές από την αποτίμηση των κατεχόμενων αποθεμάτων

πρέπει ή δεν πρέπει να αναγράφονται χωριστά στο λογαριασμό «αποτελέσματα χρήσης». Υπέρ της θετικής άποψης υποστηρίζονται τα εξής επιχειρήματα:

- ✓ Η ζημία από τη πτώση των τιμών των κατεχόμενων αποθεμάτων διαφέρει από το κόστος των πωλημένων. Για το λόγο αυτό δεν πρέπει στο κόστος των πωλημένων να περιλαμβάνεται και η ζημία από την αποτίμηση των αποθεμάτων, όπως και μία ζημία στα αποθέματα από πυρκαγιά δεν πρέπει να συγχωνεύεται με το κόστος των πωλημένων.
- ✓ Το κόστος των πωλημένων και το μικτό κέρδος προσδιορίζονται πάντα με βάση την τιμή κτήσης τόσο στις περιόδους πτώσεως των τιμών όσο και στις περιόδους αυξήσεως των τιμών.
- ✓ Το αποτέλεσμα από τη μεταβολή των τιμών σημειώνεται ως ξεχωριστό ποσό στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, κάτι το οποίο αποτελεί σημαντική πληροφορία για τους επενδυτές ή πιστωτές.
- ✓ Η επιχείρηση που τηρεί διαρκή απογραφή δεν είναι υποχρεωμένη να πραγματοποιεί κάθε έτος λεπτομερειακές προσαρμογές στους λογαριασμούς των αποθεμάτων.

5.6.2 Κριτική του κανόνα της χαμηλότερης τιμής μεταξύ κόστους κτήσης και τρέχουσας τιμής

Ο κανόνας της χαμηλότερης τιμής μεταξύ κόστους κτήσης και τρέχουσας τιμής είναι διεθνώς πολύ δημοφιλής. Ο ίδιος κανόνας εφαρμόζεται υποχρεωτικά και στη χώρα μας, με ρητές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας (εμπορικής, φορολογικής και Ε.Γ.Λ.Σ.).

Στις ανεπτυγμένες λογιστικά χώρες ο συγκεκριμένος κανόνας είχε γενική εφαρμογή στη μακροχρόνια περίοδο που ο ισολογισμός θεωρούνταν από τις τράπεζες, τους πιστωτές κ.τ.λ. ως η σημαντικότερη χρηματοοικονομική κατάσταση, λόγω της συντηρητικής αποτίμησης των αποθεμάτων που επιτυγχάνεται με την εφαρμογή του κανόνα αυτού. Με τη

διαδοχική όμως μετακίνηση του ενδιαφέροντος (των managers, των φορέων της επιχείρησης, των τραπεζών, των πιστωτών κ.τ.λ.) στα αποτελέσματα που επιτυγχάνει η επιχείρηση, επειδή αυτά αποτελούν ένα αναμφισβήτητο μέτρο της ικανότητας της για εξόφληση των χρεών της και για αυτοχρηματοδότηση της, ο λογαριασμός των αποτελεσμάτων χρήσης και η κερδοφόρα τάση ης επιχείρησης απόκτησε σπουδαιότερη σημασία έναντι του ισολογισμού και επομένως και η αξία του κανόνα της χαμηλότερης τιμής άρχισε να αμφισβητείται. Αυτό συνέβη γιατί η αποτίμηση στη χαμηλότερη τρέχουσα τιμή οδηγεί σε ένα συντηρητικό ισολογισμό και σε μία συντηρητική εκτίμηση των αποτελεσμάτων της συγκεκριμένης χρήσης προς όφελος των αποτελεσμάτων της επόμενης χρήσης, επειδή οι μειώσεις στις τρέχουσες τιμές των αποθεμάτων δεν συνεπάγονται απαραίτητα και μειώσεις στις τιμές πώλησης αυτών ή τουλάχιστον σε ανάλογες μειωμένες τιμές πώλησης. Τα αποτελέσματα, συνεπώς, που προσδιορίζονται με αυτόν τον κανόνα αποτίμησης είναι διαχρονικά λανθασμένα.

Εξαιτίας των παραπάνω μειονεκτημάτων του κανόνα αποτίμησης, ισχυρίζεται ότι δεν είναι αναγκαίο ή επιθυμητό να μειώνεται η αξία των αποθεμάτων στο κόστος αντικαταστάσεως τους στις ακόλουθες περιπτώσεις:

1. Όταν δεν υπάρχει καμία πιθανότητα μείωσης των τιμών πώλησης.
2. Όταν, ακόμη κι αν μειώθηκαν οι τιμές πώλησης των αποθεμάτων ή αναμένεται ότι θα γίνουν τέτοιες μειώσεις, τα αποθέματα είναι δυνατό να διατεθούν σε τιμές που καλύπτουν το κόστος και κάποιο κέρδος ή απλώς να διατεθούν χωρίς ζημιά.

Κριτική του κανόνα της χαμηλότερης τιμής μεταξύ κτήσεως και τρέχουσας όπως εφαρμόζεται στη χώρα μας

Όπως ήδη αναφέρθηκε, οι επιχειρήσεις στη χώρα μας αποτιμούν τα αποθέματα τους στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ κτήσεως και τρέχουσας σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ. Β. Σ. και του ν. 2190/1920.

Στη χώρα μας όμως η λογιστική θεωρία και η κείμενη νομοθεσία δεν προσδιορίζουν τα στοιχεία του κόστους κτήσης και δεν οριοθετούν τη τρέχουσα τιμή σύμφωνα με όσα η σύγχρονη λογιστική θεωρία συμβουλεύει και η αλλοδαπή πράξη εφαρμόζει. Ειδικότερα:

5.6.2.1 Ως προς τον καθορισμό της τιμής κτήσης

Το Ε.Γ.Λ.Σ. και ο ν. 2190/1920 (άρθρο 43 παρ. 5β) αν και οριοθετούν την τιμή κτήσης (και το κόστος παραγωγής), δεν προσδιορίζουν σωστά το βασικό στοιχείο της τιμής αυτής, δηλαδή την τιμολογιακή αξία, ορίζοντας ότι είναι «η αξία που αναγράφεται στα τιμολόγια...», η οποία μπορεί να είναι «τοις μετρητοίς» ή «επί πιστώσει». Η σωστή όμως τιμολογιακή αξία είναι η αξία «τοις μετρητοίς». Επιπλέον, οι τόκοι που περιλαμβάνονται στην «επί πιστώσει» τιμολογιακή αξία δεν πρέπει να επιβαρύνουν το κόστος κτήσης, αλλά τα έξοδα χρηματοδότησης.

Άλλωστε, ο Κ. Β. Σ δεν προσδιορίζει την έννοια και το περιεχόμενο της τιμής κτήσης αλλά απλώς ορίζει ότι η επιχείρηση πρέπει να εφαρμόζει μία από τις γνωστές μεθόδους (μέσου κόστους, F.I.F.O., L.I.F.O., κ.λπ.), για τον καθορισμό της τιμής κτήσης, δηλαδή μια από τις μεθόδους ροής των αποθεμάτων, αλλά δεν καθορίζει τις δαπάνες που πρέπει να περιλαμβάνονται στο κόστος κτήσης.

Γι' αυτό σε ορισμένες περιπτώσεις συναντάμε να περιλαμβάνονται στο κόστος κτήσης τόκοι γραμματίων ή πιστώσεων, συναλλαγματικές διαφορές και άλλα ποσά που δεν έχουν θέση σ' αυτό.

5.6.2.2 Ως προς τον καθορισμό της έννοιας και την οριοθέτηση της τρέχουσας τιμής

Ο ν. 2190/1920 καθορίζει ως τρέχουσα τιμή την τιμή στην οποία η επιχείρηση μπορεί να αγοράσει ή να παράγει το αγαθό κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού. Τον ίδιο ορισμό αναφέρει και ο Κ. Β. Σ.

Ο παραπάνω ορισμός της τρέχουσας τιμής δεν είναι πλήρης, συγκρινόμενος με τον ορισμό που δίνει η σύγχρονη λογιστική θεωρία. Συγκεκριμένα, δεν καθορίζεται ότι η τρέχουσα τιμή πρέπει να αναφέρεται στις πηγές εφοδιασμού της επιχείρησης, στις ποσότητες που η επιχείρηση συνήθως προμηθεύεται το αγαθό και υπό κανονικές συνθήκες στην αγορά. Εκτός αυτών ο Κ. Β. Σ. δεν οριοθετεί την τρέχουσα τιμή μέσα σε ανώτατο και κατώτατο όριο, όπως η σύγχρονη θεωρία απαιτεί και η αλλοδαπή πράξη εφαρμόζει. Έτσι, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που επιχειρήσεις στη χώρα μας αποτιμούν τα προϊόντα που παράγουν στο κόστος παραγωγής αυτών, ενώ οι τιμές πώλησης τους είναι χαμηλότερες από το κόστος παραγωγής, με τη δικαιολογία ότι κατά τον Κ.Φ.Σ., ως τρέχουσα τιμή εννοείται η τιμή στην οποία η επιχείρηση μπορεί να παράγει τα προϊόντα κατά την ημερομηνία της απογραφής, άσχετα αν το κόστος αυτό είναι μεγαλύτερο από την τιμή πώλησης τους.

Ακόμη και η αντιμετώπιση του θέματος από το νόμο και το Ε.Γ.Λ.Σ. δεν είναι αμέτοχη στις ατέλειες. Συγκεκριμένα:

- Σε ό, τι αφορά την αποτίμηση των αποθεμάτων που προέρχονται από αγορές (εμπορεύματα, πρώτες ύλες, ανταλλακτικά) η τρέχουσα τιμή δεν οριοθετείται, δηλαδή δεν καθορίζονται τα όρια, ανώτατο και κατώτατο.
- Σε ό, τι αφορά τα προϊόντα, προβλέπεται αποτίμηση αυτών στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή «μεταξύ τιμών ιστορικού κόστους παραγωγής και καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας». Ως καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία όμως, ορίζεται η τιμή πώλησης μειωμένη με το κόστος ολοκλήρωσης της επεξεργασίας και τα υπολογιζόμενα έξοδα πώλησης, δηλαδή πρόκειται για το ανώτατο όριο της τρέχουσας τιμής, χωρίς να προβλέπεται κατώτατο όριο αυτής, το οποίο προκύπτει αν από αυτήν την τιμή αφαιρεθεί ένα κανονικό περιθώριο κέρδους. Έτσι και αλλιώς, κατά το άρθρο 43 παρ. 7α του ν. 2190/1920 η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία λαμβάνεται υπόψη μόνο στην περίπτωση που η επιχείρηση δεν έχει τη

δυνατότητα να προσδιορίσει την τιμή στην οποία μπορεί να παράγει τα αποθέματα του κάθε είδους.

5.6.3 Αποτίμηση αποθεμάτων που υπέστησαν μείωση της αξίας τους

Οι σύγχρονες λογιστικές αρχές περιορίζουν τη χρήση της καθαρής αξίας ρευστοποιήσεως ή του κόστους αντικαταστάσεως μόνο σε ορισμένα είδη αποθεμάτων, τα οποία, εξαιτίας διάφορων λόγων (έκτακτη ζημιά, απαξίωση, ιδιόχρηση, επιστραφέντα από πελάτες, κτλ), έχουν υποστεί μείωση στην αξία τους.

Τα αποθέματα αυτά πρέπει να αποτιμούνται στο τρέχον κόστος αντικαταστάσεως τους ή στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία τους, όποια από τις δύο αυτές αξίες είναι ακριβέστερα προσδιορίσιμη. Το τρέχον κόστος αντικαταστάσεως των αποθεμάτων αυτών μπορεί να προσδιοριστεί με βάση τις τιμές που διαμορφώνονται γι' αυτά στην «αγορά μεταχειρισμένων ειδών» βάσει αντικειμενικών προσφορών ή εκτιμήσεων.

Στις περιπτώσεις που το κόστος αντικαταστάσεως των μεταχειρισμένων αποθεμάτων δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί αντικειμενικά, τα αποθέματα αυτά αποτιμούνται στην καθαρή αξία ρευστοποιήσεως τους.

Στις περιπτώσεις που οι επιστροφές πωλήσεων γίνονται κατά σύστημα και αποτελούν χαρακτηριστικό φαινόμενο των εργασιών της επιχείρησης, οι ζημιές από τη μείωση της αξίας των επιστρεφόμενων πρέπει να βαρύνουν τη χρήση στην οποία γίνεται η πώληση και κατά συνέπεια πρέπει να διενεργείται πρόβλεψη στη χρήση αυτή για την κάλυψη των μελλοντικών ζημιών.

Τέλος, διευκρινίζεται ότι οι ζημιές που προκαλούνται στα αποθέματα από έκτακτα γεγονότα (πλημμύρες, πυρκαγιές κτλ) αποτελούν

έκτακτες ζημιές και πρέπει να εμφανίζονται στο λογαριασμό «αποτελέσματα χρήσης».

Αναγραφή στο προσάρτημα τυχόν σημαντικής διαφοράς μεταξύ αξίας αποτιμήσεως και τρέχουσας αξίας των αποθεμάτων

Σε περίπτωση που η αξία των αποθεμάτων που εμφανίζεται στον ισολογισμό διαφέρει σημαντικά από την αξία που προκύπτει με βάση τη τελευταία, σε σχέση με την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού, τιμή αγοράς, η διαφορά αυτή σημειώνεται στο προσάρτημα, συνολικά για κάθε κατηγορία αποθεμάτων, όπως εμπορευμάτων, προϊόντων, κτλ.

Εφόσον η αποτίμηση των αποθεμάτων γίνεται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ κτήσεως και τρέχουσας και συνεπώς η αξία των αποθεμάτων που αναγράφεται στον ισολογισμό είναι πάντοτε χαμηλότερη της τρέχουσας τιμής, η διαφορά που τυχόν πρέπει να γραφεί στο προσάρτημα θα αφορά αξία επιπλέον εκείνης που εμφανίζεται στον ισολογισμό.

5.7 Η ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΠΑΡΑΓΩΓΩΝ - ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΞΙΩΘΕΝΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ⁵⁵

5.7.1 Αποτίμηση των συμπαράγωγων προϊόντων

Συμπαράγωγα είναι τα προϊόντα που παράγονται από την επεξεργασία της αυτής πρώτης ύλης κατά τη διάρκεια της αυτής παραγωγικής διαδικασίας.

Τα συμπαράγωγα προϊόντα αποτιμούνται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ των τιμών ιστορικού κόστους παραγωγής και καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Ειδικότερα ως προς τον τρόπο προσδιορισμού του ιστορικού κόστους κτήσης αυτών ισχύουν τα εξής:

⁵⁵ <http://ba.uom.gr/acc/docs/IFRS.pdf>

Τα συμπαράγωγα προϊόντα έχουν ενιαίο κόστος παραγωγής, το οποίο μετά τη μείωση του κατά την αξία αποτιμήσεως των τυχόν υποπροϊόντων και υπολειμμάτων, κατανέμεται μεταξύ αυτών με κριτήριο την αξία τους σε καθαρές τιμές πώλησης.

5.7.2 Αποτίμηση των ελαττωματικών προϊόντων

Ελαττωματικά είναι τα προϊόντα τα οποία, εξαιτίας ελαττωματικής παραγωγής ή κατασκευής, διαφέρουν από τα υπόλοιπα κανονικά προϊόντα και πωλούνται με το χαρακτηρισμό του ελαττωματικού σε τιμή κατώτερη της κανονικής.

Τα ελαττωματικά προϊόντα, ανάλογα με τις περιπτώσεις που παρουσιάζονται, αποτιμούνται ως εξής:

- Σε περίπτωση που το ελαττωματικό προϊόν πρόκειται να διατεθεί με το ελάττωμα του σε μικρότερη τιμή, η αποτίμηση του γίνεται στην πιθανή τιμή πωλήσεως του. Το κόστος που προκύπτει με τον τρόπο αυτόν μειώνει το συνολικό κόστος παραγωγής και η διαφορά αποτελεί το κόστος της παραγωγής του κανονικού ή των κανονικών προϊόντων.
- Σε περίπτωση που το ελαττωματικό προϊόν πρόκειται να διατεθεί με το ελάττωμα του με μικρή έκπτωση, αποτιμάται όπως και το κανονικό προϊόν.
- Στην περίπτωση δηλαδή αυτή το συνολικό κόστος παραγωγής διαιρείται με τη συνολική σε μονάδες παραγωγή, κανονικών και ελαττωματικών προϊόντων, και από την διαίρεση αυτή προκύπτει ενιαίο κατά μονάδα κόστος παραγωγής.
- Σε περίπτωση που το ελαττωματικό προϊόν δεν είναι δυνατό ή δε συμφέρει να διατεθεί στην αγορά με το ελάττωμα του, και για το λόγο αυτό ξαναπαίρνει στην παραγωγική διαδικασία με σκοπό την εξαφάνιση του ελαττώματος, τα έξοδα της πρόσθετης κατεργασίας βαρύνουν το σύνολο της παραγωγής και όχι μόνο εκείνη που προέρχεται από την

επεξεργασία των ελαττωματικών προϊόντων. Στην περίπτωση συνεπώς αυτή η αποτίμηση του ελαττωματικού προϊόντος γίνεται στο ιστορικό κόστος παραγωγής του.

- Σε περίπτωση που το ελαττωματικό προϊόν, για διάφορους λόγους, επαναχρησιμοποιείται στην παραγωγική διαδικασία σαν πρώτη ύλη, η αποτίμηση του γίνεται στην τιμή της πρώτης ύλης που αντικαθιστά.

Αυτή η αποτίμηση γίνεται, κυρίως, κατά τον υπολογισμό του κόστους παραγωγής τους, το οποίο υπολογίζεται κατά τον προσδιορισμό του κόστους παραγωγής του κύριου προϊόντος. Δηλαδή, από το συνολικό κόστος παραγωγής αφαιρείται η αποτίμηση τους, καθώς και η αποτίμηση των υπολειμμάτων και υποπροϊόντων όπως επίσης και η παραγωγή σε εξέλιξη λήξεως και το υπόλοιπο αντιπροσωπεύει το κόστος παραγωγής του κύριου προϊόντος.

5.7.3 Αποτίμηση των απαξιωθέντων προϊόντων

Τα εμπορεύματα που παθαίνουν αλλοίωση ή χάνουν την αξία τους λόγω παρέλευσης της μόδας ή αχρηστεύονται από διάφορες άλλες αιτίες κ.τ.λ. λέγονται απαξιωθέντα εμπορεύματα. Κατά τη σύνταξη της απογραφής, τα απαξιωθέντα εμπορεύματα αποτιμούνται στην πιθανή τιμή πώλησης τους, αφού αφαιρεθούν από αυτήν τα έξοδα πώλησης. Σε περίπτωση όμως που τα εμπορεύματα αυτά αχρηστεύθηκαν τελείως, τότε καταχωρούνται στην απογραφή χωρίς αξία. Την ευθύνη της απόδειξης για την απαξίωση ή την αχρήστευση των εμπορεύσιμων αγαθών την έχει ο επιχειρηματίας.

Αν το εμπόρευμα βρίσκεται σε τρίτο, ο οποίος κηρύχθηκε σε πτώχευση και δεν υπάρχουν τα εμπορεύματα αυτά στο κατάστημα του, τότε εφαρμόζονται τα εξής:

- a. Αν η απώλεια δεν είναι βεβαιωμένη εξακολουθούν να απεικονίζονται στην απογραφή ως «εμπορεύματα σε τρίτους».

- b. Αν τα εμπορεύματα απωλέστηκαν και καλύπτονται με ασφαλιστική αποζημίωση, τότε απεικονίζονται στην απογραφή με το ποσό της αποζημίωσης αυτής και όταν εισπραχθεί θα εκδοθεί τιμολόγιο και θα πιστωθεί με το ποσό του τιμολογίου ο λογ/σμός 72.10 «(Ασφαλιστική αποζημίωση κλαπέντων ή απωλεσθέντων αποθεμάτων».
- c. Αν τα εμπορεύματα απωλέστηκαν και δεν υπάρχει ασφαλιστική κάλυψη, τότε με το κόστος των εμπορευμάτων αυτών χρεώνεται ο λογ/σμός 81.02.08 «Ζημιές από απώλεια ή κλοπή ανασφάλιστων αποθεμάτων» με πίστωση του λογ/σμού 78.10.05 «Τεκμαρτά έσοδα από απώλεια ή κλοπή ανασφάλιστων αποθεμάτων» και δεν καταχωρούνται πλέον στην απογραφή.

5.8 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΘΟΔΩΝ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ

5.8.1 Ομοιότητες

- ✓ Το συνολικό κόστος είναι το ίδιο και στις τρεις μεθόδους
- ✓ Το ανά μονάδα κόστος , της παραγωγής σε εξέλιξη αρχής και του τρέχοντος κόστους της περιόδου είναι το ίδιο με τις μεθόδους LIFO και FIFO. Με τη μέθοδο του Μ.Σ.Ο μπορεί να είναι το ίδιο εάν για παράδειγμα η επιχείρηση ενδιαφερθεί να έχει τη δυνατότητα διαδοχικών συγκρίσεων
- ✓ Με τη LIFO και FIFO το ολικό ανά μονάδα κόστος υπολογίζεται ξεχωριστά για την παραγωγή σε εξέλιξη και για τις τρέχουσες δαπάνες. Με το Μ.Σ.Ο παρουσιάζεται το ανά μονάδα κόστος της κάθε περιόδου ξεχωριστά και στη συνέχεια αθροίζεται το συνολικό κόστος των δύο διαφορετικών περιόδων και διαιρείται με τις ισοδύναμες μονάδες παραγωγής του συγκεκριμένου συντελεστή.

5.8.2 Διαφορές

- ✓ Με την FIFO οι πρώτες μονάδες που ολοκλήρωσαν τη παραγωγής τους απορροφούν ολόκληρο το κόστος ,της παραγωγής σε εξέλιξη αρχής πλέον ενός κόστους από την τρέχουσας περίοδο. Οι υπόλοιπες από τις έτοιμες μονάδες απορροφούν κόστος μόνο από τις τρέχουσες δαπάνες της περιόδου.
- ✓ Με το Μ.Σ.Ο οι μονάδες που έχουν ολοκληρώσει τη παραγωγής τους κοστολογούνται με το ,μέσο ανά μονάδα συνολικό κόστος του τμήματος. Οι μονάδες της παραγωγής σε εξέλιξη τέλους κοστολογούνται επίσης με το μέσο ανά μονάδα κόστος του τμήματος για κάθε στοιχείο του κόστους.
- ✓ Με την LIFO παρουσιάζονται οι εξής περιπτώσεις:
 - Όταν οι μονάδες της παραγωγής σε εξέλιξη τέλους είναι περισσότερες από τις αντίστοιχες μονάδες, οι μονάδες που ολοκλήρωσαν τη παραγωγής τους στην περίοδο απορροφούν κόστος μόνο από τρέχουσες δαπάνες.
 - Όταν οι μονάδες της παραγωγής σε εξέλιξη τέλους είναι λιγότερες από τις αντίστοιχες της παραγωγής σε εξέλιξη αρχής οι μονάδες που τέλειωσαν την παραγωγή στην περίοδο απορροφούν το απομένον κόστος της παραγωγής σε εξέλιξη αρχής, πλέον ενός κόστους από τις τρέχουσες δαπάνες της περιόδου.
 - Όταν ο αριθμός των μονάδων παραγωγής σε εξέλιξη αρχής είναι ο ίδιος με τον αντίστοιχο της παραγωγής σε εξέλιξη τέλους αφενός και αφετέρου έχουν υποστεί ίδιο ποσοστό κατεργασίας, τότε οι μονάδες της παραγωγής αποτιμώνται με ολόκληρο το κόστος της παραγωγής σε εξέλιξη αρχής.
 - Όταν οι μονάδες παραγωγής σε εξέλιξη αρχής είναι περισσότερες από τις αντίστοιχες της παραγωγής σε εξέλιξη τέλους τότε οι

μονάδες της παραγωγής σε εξέλιξη τέλους αποτιμώνται με μέρος του κόστους παραγωγής σε εξέλιξη αρχής.

- Όταν οι μονάδες της παραγωγής σε εξέλιξη τέλους είναι περισσότερες από τις αντίστοιχες της παραγωγής σε εξέλιξη αρχής τότε οι μονάδες της παραγωγής σε εξέλιξη τέλους αποτιμώνται με ολόκληρο το κόστος της παραγωγής σε εξέλιξη αρχής, πλέον ενός κόστους από τις τρέχουσες δαπάνες της περιόδου.

6. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ **ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΤΟΥΣ**

6.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ

6.1.1 Έννοια και χαρακτηριστικά των αποθεμάτων⁵⁶

Τα αποθέματα είναι περιουσιακά στοιχεία τα οποία προορίζονται για ρευστοποίηση, δηλαδή πώληση ή ανάλωση στο άμεσο μέλλον. Όλων των ειδών οι επιχειρήσεις δηλαδή οι βιομηχανικές, οι εμπορικές και οι βιοτεχνικές διατηρούν σημαντικά μεγέθη αποθεμάτων.

Ως αποθέματα των βιομηχανικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων θεωρούνται:

- οι πρώτες ύλες
- οι βοηθητικές ύλες
- τα αναλώσιμα υλικά
- τα υλικά συσκευασίας
- τα ημικατεργασμένα προϊόντα και
- τα έτοιμα προϊόντα

Ως αποθέματα των εμπορικών επιχειρήσεων θεωρούνται:

- τα εμπορεύματα και
- τα υλικά συσκευασίας

Ως αποθέματα των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών θεωρούνται:

- τα διάφορα αναλώσιμα υλικά

Τα αποθέματα ως υλικά αγαθά προορίζονται :

⁵⁶<http://www.power-tax.gr/catalognews.asp?catid=1142&refid=865&subtitle=%B8%ED%ED%EF%E9%E1%20%E1%F0%EF%E8%E5%EC%DC%F4%F9%ED>

- να πουληθούν αυτούσια, όπως για παράδειγμα συμβαίνει με τα εμπορεύματα.
- να αναλωθούν για την παραγωγή ετοιμών αγαθών, όπως για παράδειγμα συμβαίνει με τις πρώτες και βοηθητικές ύλες ή
- να χρησιμοποιηθούν για τη συσκευασία των εμπορευμάτων, όπως για παράδειγμα τα διάφορα υλικά συσκευασίας.

Βασικό χαρακτηριστικό των αποθεμάτων είναι ότι μπορούν να ρευστοποιηθούν εύκολα στο άμεσο μέλλον, δηλαδή μέσα στη λογιστική χρήση.

6.1.2 Λογαριασμοί αποθεμάτων⁵⁷

- 20 Εμπορεύματα.
- 21 Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή.
- 22 Υποπροϊόντα και υπολείμματα.
- 23 Παραγωγή σε εξέλιξη.
- 24 Πρώτες και βοηθητικές ύλες- υλικά συσκευασίας.
- 25 Αναλώσιμα υλικά.
- 26 Ανταλλακτικά πάγιων στοιχείων.
- 28 Είδη συσκευασίας.
- 29 Αποθέματα Υποκαταστημάτων ή Άλλων Κέντρων (Όμιλος λογαριασμών προαιρετικής χρήσεως).

6.1.3 Κατηγορίες αποθεμάτων⁵⁸

- Εμπορεύματα: υλικά αγαθά που αποκτώνται με σκοπό να μεταπωληθούν χωρίς επιπλέον επεξεργασία (20.XX).
- Έτοιμα προϊόντα: υλικά αγαθά που παράγονται, κατασκευάζονται ή συναρμολογούνται από την επιχείρηση με σκοπό την πώληση τους (21. «Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή»).

⁵⁷ <http://www.taxheaven.gr/laws/circular/index/circular/10753>

⁵⁸ Ο.π.

- Ημιτελή προϊόντα: υλικά αγαθά που μετά από κατεργασία σε ορισμένο στάδιο είναι έτοιμα για παραπέρα βιομηχανοποίηση ή κατεργασία ή για πώληση στην ημιτελή τους κατάσταση (21. «Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή»).
- Υποπροϊόντα: υλικά αγαθά που παράγονται μαζί με τα κύρια προϊόντα, σε διάφορα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας, από τις ίδιες πρώτες και βοηθητικές ύλες. Τα υποπροϊόντα επαναχρησιμοποιούνται από την επιχείρηση σαν πρώτη ύλη ή πωλούνται αυτούσια (22. «Υποπροϊόντα και υπολείμματα»).
- Υπολείμματα: κατάλοιπα της παραγωγικής διαδικασίας, ατά κανόνα άχρηστα. Τα υπολείμματα αποτελούν μέρος της φύρας (22. «Υποπροϊόντα και υπολείμματα»).
- Παραγωγή σε εξέλιξη: πρώτες ύλες, βοηθητικά υλικά, ημιτελή προϊόντα και άλλα στοιχεία κόστους τα οποία κατά τη διάρκεια της χρήσεως ή στο τέλος αυτής, κατά την απογραφή, βρίσκονται στο κύκλωμα της παραγωγικής διαδικασίας για κατεργασία (23. «παραγωγή σε εξέλιξη»).
- Πρώτες και βοηθητικές ύλες: υλικά αγαθά που επιχείρηση αποκτά με σκοπό την βιομηχανική επεξεργασία ή συναρμολόγηση τους για την παραγωγή ή κατασκευή προϊόντων (24. «Πρώτες και βοηθητικές ύλες»).
- Υλικά συσκευασίας: υλικά αγαθά που η επιχείρηση αποκτά με σκοπό την χρησιμοποίηση τους για τη συσκευασία των προϊόντων της (24. «Πρώτες και βοηθητικές ύλες»).
- Αναλώσιμα υλικά: υλικά αγαθά που η επιχείρηση αποκτά με σκοπό την ανάλωσή τους για τη συντήρηση του πάγιου εξοπλισμού της και γενικά για την εξασφάλιση των αναγκαίων συνθηκών λειτουργίας των κύριων και βοηθητικών υπηρεσιών της (25. «Αναλώσιμα υλικά»).
- Υλικά συσκευασίας: υλικά αγαθά που χρησιμοποιούνται για τη συσκευασία των προϊόντων και δίνονται δωρεάν στον αγοραστή

- Αναλώσιμα: υλικά αγαθά που αποκτά η επιχείρηση με σκοπό να τα αναλώσει στην παραγωγική διαδικασία για τη συντήρηση των πάγιων στοιχείων της εξασφαλίζοντας την ομαλή λειτουργία τους.
- Ανταλλακτικά πάγιων στοιχείων: υλικά στοιχεία που αποκτά η επιχείρηση για η συντήρηση και επισκευή του πάγιου εξοπλισμού της.
- Είδη συσκευασίας: υλικά αγαθά που χρησιμοποιούνται στη συσκευασία των προϊόντων και παραδίδονται στον πελάτη συνήθως με όρο την επιστροφή τους
- Αποθέματα υποκαταστημάτων και άλλων κέντρων: είναι λογαριασμός που τηρείται προαιρετικά, όταν το υποκατάστημα είναι αυτοτελής λογιστικά ή όταν δεν είναι αυτοτελής, αλλά θέλουμε να το παρακολουθήσουμε ξεχωριστά.

6.1.4 κόστος κτήσης (αγοράς) αποθεμάτων⁵⁹

Το πραγματικό Κόστος:

- Προσδιορίζεται με τρόπο αντικειμενικό και
- Περιλαμβάνει την συνολική οικονομική επιβάρυνση που απαιτείται για την αγορά των αποθεμάτων (π.χ. συμπεριλαμβάνονται οι τόκοι χρεωστικοί που προκύπτουν από την αγορά αποθεμάτων με πίστωση).

Το λογιστικό Κόστος:

- προσδιορίζεται από τα στοιχεία εκείνα που συσχετίζονται άμεσα με τα αγορασθέντα ή παραχθέντα αγαθά (π.χ. οι τόκοι χρεωστικοί δεν συμπεριλαμβάνονται).

Τα κύρια στοιχεία που συνιστούν το κόστος αγοράς είναι:

- η τιμολογιακή αξία των αποθεμάτων (ισούται με το συνολικό ποσό του τιμολογίου μείον το ΦΠΑ) και
- τα ειδικά έξοδα αγορών

⁵⁹ Ο.π.

6.1.4.1 τρόποι κτήσης των αποθεμάτων

- Αγορά Αποθεμάτων και
- Δωρεά Αποθεμάτων

6.1.4.2 Αγορά αποθεμάτων

Τα Αποθέματα μπορούν να αγοραστούν ως εξής:

- τοις μετρητοίς. Στην περίπτωση αυτή η εξόφληση της αξίας των εμπορευμάτων συμπίπτει με την παραλαβή τους και
- με πίστωση. Στην περίπτωση αυτή η εξόφληση της αξίας των εμπορευμάτων πραγματοποιείται σε χρόνο μεταγενέστερο από την παραλαβή τους
 - Με ανοικτό λογαριασμό
 - Εκδίδοντας γραμμάτια υπέρ του προμηθευτή
 - Εκδίδοντας μεταχρονολογημένες επιταγές υπέρ του προμηθευτή

6.1.4.3 Στάδια αγοράς αποθεμάτων

- Στο πρώτο στάδιο: ο αγοραστής και ο πωλητής διαπραγματεύονται τους όρους της συμφωνίας δηλαδή:
 - την ποιότητα
 - την τιμή
 - τον τόπο και τον χρόνο παράδοσης
 - τον τρόπο και τον χρόνο μεταφοράς
- Στο δεύτερο στάδιο: πραγματοποιείται η κατάρτιση της σύμβασης αγοράς
- Στο τρίτο στάδιο: πραγματοποιείται η εκτέλεση της παραγγελίας, δηλαδή μεταβιβάζεται η κυριότητα του εμπορεύματος από τον πωλητή στον αγοραστή

6.2 ΤΟΚΟΙ –ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ ΑΓΟΡΩΝ⁶⁰

6.2.1 Τόκοι χρεωστικοί

Είναι οι τόκοι που επιβαρύνουν τις αγορές εμπορευμάτων με πίστωση. Οι τόκοι αυτοί είναι ίσοι με την διαφορά μεταξύ της τιμής τοις μετρητοίς και της τιμής με πίστωση.

Στην πράξη εάν το ποσό των τόκων είναι γνωστό τότε δεν αποτελεί στοιχείο του κόστους αγοράς. Εάν πάλι δεν είναι γνωστό τότε αποτελεί στοιχείο του κόστους αγοράς.

6.2.2 Ειδικά έξοδα αγορών

Πρόκειται για έξοδα τα οποία συσχετίζονται άμεσα με την παραγγελία, την μεταφορά και την παραλαβή των εμπορευμάτων όπως:

- οι δασμοί
- τα έξοδα μεταφοράς
- τα ασφάλιστρα
- τα έξοδα φόρτωσης, εκφόρτωσης και παραλαβής
- οι αμοιβές εκτελωνιστών

Τα έξοδα αυτά καταχωρούνται:

- στην χρέωση του λογαριασμού Εμπορεύματα είτε
- στην χρέωση του λογαριασμού Ειδικά Έξοδα Αγορών

6.2.3 Εκπτώσεις αγορών

Πολλές φορές χορηγείται έκπτωση στους πελάτες της επιχείρησης στην περίπτωση που αυτοί επισπεύσουν την εξόφληση των οφειλών τους.

Οι εκπτώσεις αυτές καταχωρούνται στην πίστωση του λογαριασμού Εμπορεύματα ή στην πίστωση του λογαριασμού Εκπτώσεις Αγορών.

⁶⁰ http://www.unipi.gr/faculty/migl/aoke/aoke_notes.pdf

6.2.4 Επιστροφές αγορών

Πολλές φορές κατά την παραλαβή των αποθεμάτων διαπιστώνεται ότι αυτά δεν ανταποκρίνονται στους όρους της παραγγελίας. Στην περίπτωση αυτή η επιχείρηση έχει το δικαίωμα επιστροφής του συνόλου ή μέρους των αγορασθέντων και ο πωλητής την υποχρέωση να δεχθεί τις επιστροφές.

Οι Επιστροφές Αγορών έχουν ως αποτέλεσμα την μείωση:

- της ποσότητας και της τιμολογιακής αξίας των αγορών
- των τόκων χρεωστικών και
- του Φ.Π.Α.

Προκαλούν επίσης ισόποση μείωση της υποχρέωσης προς τον προμηθευτή. Οι Επιστροφές Αγορών καταχωρούνται στην πίστωση:

- του λογαριασμού Εμπορεύματα ή
- του λογαριασμού Επιστροφές Αγορών

6.2.5 Πώληση αποθεμάτων

Από τη πώληση των αποθεμάτων δημιουργούνται ορισμένα λειτουργικά έσοδα τα οποία παρουσιάζονται στον λογαριασμό Πωλήσεις. Από τα λειτουργικά αυτά έσοδα αφαιρείται το κόστος κτήσης των πωληθέντων αποθεμάτων και προσδιορίζεται το κέρδος που προκύπτει από την αγορά και πώληση των αποθεμάτων.

Η πώληση των αποθεμάτων γίνεται στα εξής στάδια:

- Κατάρτιση και αποδοχή της σύμβασης της πώλησης από τον αγοραστή και τον πωλητή δηλαδή την επιχείρηση.
- Εκτέλεση των όρων της σύμβασης από την επιχείρηση π.χ. συσκευασία των εμπορευμάτων.
- Παράδοση των αποθεμάτων απευθείας στον αγοραστή ή σε τρίτους π.χ. σε μια μεταφορική εταιρεία για λογαριασμό του αγοραστή.

- Έκδοση των απαραίτητων δικαιολογητικών εγγράφων π.χ. τιμολόγιο πώλησης, φορτωτική, πιστοποιητικό προέλευσης.

6.2.5.1 Έσοδα από πωλήσεις αποθεμάτων

Οι πωλήσεις των αποθεμάτων θεωρούνται έσοδα για τον πωλητή γιατί επιφέρουν:

- αύξηση της Καθαρής Θέσης του καθώς επίσης
- αύξηση του Ενεργητικού του δηλαδή του ταμείου ή των διαθεσίμων

Για την πραγματοποίηση των εσόδων από τις πωλήσεις:

- γίνονται ορισμένα ειδικά και γενικά έξοδα πωλήσεων
- χορηγούνται κάποιες εκπτώσεις πωλήσεων και
- πραγματοποιούνται κάποιες επιστροφές πωλήσεων

Προκειμένου να προσδιορίσουμε τα καθαρά έσοδα από τις πωλήσεις θα αφαιρέσουμε από τα συνολικά έσοδα:

- τα διάφορα έξοδα
- τις εκπτώσεις πωλήσεων και
- τις επιστροφές πωλήσεων

Τα έσοδα από την διάθεση των Αποθεμάτων ισοδυναμούν με την τιμολογιακή αξία της πώλησης.

Η τιμολογιακή αξία της πώλησης υπολογίζεται ως εξής: από το συνολικό ποσό του τιμολογίου αφαιρούμε: τους πιστωτικούς τόκους και το Φ.Π.Α.

6.2.6 Πιστωτικοί τόκοι

Οι τόκοι πιστωτικοί αποτελούν χρηματοοικονομικό έσοδο δεδομένου ότι προκύπτουν από τις πωλήσεις που πραγματοποιεί η επιχείρηση με πίστωση.

6.2.7 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.)

Ο Φ.Π.Α. με τον οποίο επιβαρύνεται ο πελάτης δεν αποτελεί έσοδο για την επιχείρηση.

Αντιθέτως συνιστά υποχρέωση της επιχείρησης να τον αποδώσει στο δημόσιο. Η υποχρέωση αυτή δημιουργείται όταν αναγνωρίζεται το έσοδο από την επιχείρηση και όχι όταν πληρώνεται ο φόρος από τον πελάτη στην επιχείρηση.

6.2.8 Εκπτώσεις πωλήσεων

Οι επιχειρήσεις χορηγούν εκπτώσεις στους πελάτες τους έτσι ώστε:

- οι πελάτες τους, οι οποίοι αγόρασαν με ολιγοήμερη πίστωση, να πληρώσουν πιο γρήγορα
- να αποφύγουν την επιστροφή ελαττωματικών εμπορευμάτων από τους πελάτες
- να διασφαλίσουν την μη ενεργοποίηση ποινικών ρητρών για διάφορες καθυστερήσεις στην παράδοση των αποθεμάτων

Οι εκπτώσεις αυτές θα μειώσουν:

- τα έσοδα από τις πωλήσεις
- τους τόκους πιστωτικούς
- το Φ.Π.Α. καθώς επίσης
- τις απαιτήσεις (δηλαδή το λογαριασμό «Πελάτες» και το λογαριασμό «Γραμμάτια Εισπρακτέα»)

Οι εκπτώσεις αυτές θα καταχωρηθούν στην χρέωση του λογαριασμού Εκπτώσεις Πωλήσεων.

6.2.9 Επιστροφές πωλήσεων

Οι Επιστροφές Πωλήσεων επιφέρουν:

- αύξηση της ποσότητας των εμπορευμάτων κατά την ποσότητα της επιστροφής
- μείωση των εσόδων από την πώληση κατά το ποσό της τιμολογιακής αξίας των επιστροφών
- μείωση του Φ.Π.Α.
- μείωση των πιστωτικών τόκων
- μείωση του ύψους των απαιτήσεων έναντι του πελάτη
- μείωση του κόστους των πωληθέντων εμπορευμάτων

Οι Επιστροφές των εμπορευμάτων καταχωρούνται στην χρέωση του λογαριασμού Επιστροφές πωλήσεων.

6.3 Το σύστημα της διαρκούς απογραφής⁶¹

Η διαρκής Απογραφή είναι ένα λογιστικό σύστημα το οποίο επιτρέπει τη συνεχή παρακολούθηση της κίνησης των αποθεμάτων

Προσφέρει σε συνεχή βάση πληροφορίες σχετικά:

- με την αποτελεσματική διαχείριση και
- το συστηματικό έλεγχο κάθε είδους αποθέματος

Το λογιστικό αυτό σύστημα προσφέρει πληροφορίες σχετικά με:

- το κόστος των πωληθέντων εμπορευμάτων
- τα καθαρά έσοδα από την πώληση εμπορευμάτων
- το κόστος και την ποσότητα των εμπορευμάτων που υπάρχουν στην κυριότητα της επιχείρησης

Το λογιστικό αυτό σύστημα απαιτεί:

- την τήρηση αναλυτικών λογαριασμών για κάθε είδος εμπορεύματος
- τη συνεχή και άμεση ενημέρωση των αναλυτικών λογαριασμών που εισάγονται ή εξάγονται από τις αποθήκες

⁶¹ Ο.π.

- τη διενέργεια φυσικής απογραφής των αποθεμάτων σε τακτά χρονικά διαστήματα

Κάθε αναλυτικός λογαριασμός οποιουδήποτε εμπορεύματος παρακολουθείται μέσω ενός πίνακα ο οποίος διαιρείται σε τρεις στήλες:

- στην στήλη που περιγράφει τα εισερχόμενα εμπορεύματα
- στην στήλη που περιγράφει τα εξερχόμενα εμπορεύματα και
- στην στήλη που περιγράφει το υπόλοιπο των εμπορευμάτων που παραμένει στην αποθήκη

Παρακολουθούμε διαρκώς στα λογιστικά βιβλία κάθε είδος αποθέματος (ποσότητα, ποιότητα, τιμή) που αγοράζει και πωλεί η επιχείρηση. Χρησιμοποιούνταν παραδοσιακά για είδη υψηλού μοναδιαίου κόστους αλλά η τεχνολογία POS διευκολύνει πολύ την εφαρμογή της.

Τα πλεονεκτήματα της διαρκούς απογραφής είναι τα εξής:

- Επιτρέπει γρήγορο προσδιορισμού του κόστους πωληθέντων κι του διαθέσιμου προς πώληση αποθέματος από τα υπόλοιπα των λογαριασμών στα καθολικά.

Διευκολύνει τη διαχείριση αποθεμάτων:

- ✓ Προγραμματισμό αγορών
- ✓ Εσωτερικό έλεγχο
- ✓ Εξυπηρέτηση πελατών.

Οι χρησιμοποιούμενοι λογαριασμοί στον Ισολογισμό για το σύστημα διαρκούς απογραφής είναι:

- ◆ Εμπορεύματα (γενικότερα αποθεμάτων).
- ◆ Ειδικά έξοδα αγορών.
- ◆ Εκπτώσεις αγορών.

Οι χρησιμοποιούμενοι λογαριασμοί στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης για το σύστημα διαρκούς απογραφής είναι:

- Πωλήσεις.
- Ειδικά έξοδα πωλήσεων.

- Εκπτώσεις πωλήσεων.
- Επιστροφές πωλήσεων.
- Κόστος πωληθέντων.
- Γενικά έξοδα πωλήσεων.
- Γενικά έξοδα αγορών.

6.4 ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΩΝ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ⁶²

Το Κόστος Πωληθέντων προσδιορίζεται από το γινόμενο:

⇒ της τιμής αγοράς ή κτήσης κάθε μονάδας αποθέματος με

⇒ τις μονάδες αποθεμάτων που πωλούνται

Επειδή σε κάθε λογαριασμό Αποθέματος είναι καταχωρημένες περισσότερες από μία αγορές δημιουργείται το ερώτημα σχετικά με το ποια από τις τιμές αυτές θα επιλεγεί για τον υπολογισμό του κόστους των πωληθέντων εμπορευμάτων.

Γίνεται η υπόθεση ότι μια επιχείρηση: αγόρασε αρχικά 1.000 τηλεοράσεις προς 200 €. τη μία και λίγο αργότερα αγόρασε άλλες 1.000 τηλεοράσεις προς 250 € τη μία. Στην συνέχεια πώλησε 1.000 τηλεοράσεις με αποτέλεσμα το τελικό απόθεμα που βρίσκεται στην αποθήκη της να είναι οι υπόλοιπες 1.000

Στην συγκεκριμένη περίπτωση τίθεται το ερώτημα:

⇒ ποια από τις δύο τιμές θα χρησιμοποιηθεί;

⇒ για τον υπολογισμό του κόστους των πωληθέντων εμπορευμάτων και

⇒ για τον προσδιορισμό του κόστους του τελικού αποθέματος

Τα εύλογα ερωτήματα απαντιούνται από την παράθεση των παρακάτω μεθόδων:

- ✓ Η μέθοδος του Κινητού Σταθμικού Μέσου Όρου
- ✓ Η μέθοδος F.I.F.O. (First in - First out)

⁶² Ο.π.

- ✓ Η μέθοδος L.I.F.O. (Last in - First out)

6.4.1 Η μέθοδος του Κινητού Σταθμικού Μέσου Όρου

Σύμφωνα με την μέθοδο αυτή, το κόστος ή διαφορετικά η τιμή κτήσης του συνόλου των αποθεμάτων προσδιορίζεται από την μέση σταθμική τιμή των αποθεμάτων που βρίσκονται στην κυριότητα της επιχείρησης δηλαδή:

- ✓ του Αρχικού Αποθέματος και
- ✓ των Αγορών

Έτσι με βάση αυτή την τιμή θα υπολογισθεί το κόστος του τελικού αποθέματος και το κόστος των πωληθέντων.

6.4.2 Η μέθοδος F.I.F.O. (First in - First out)

Σύμφωνα με την μέθοδο αυτή γίνεται η υπόθεση ότι τα εμπορεύματα που εισέρχονται πρώτα στην αποθήκη είναι αυτά που εξέρχονται πρώτα δηλαδή πωλούνται πρώτα

Εφαρμόζοντας την μέθοδο αυτή η τιμή κτήσης του αρχικού αποθέματος χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του κόστους των πωληθέντων της πρώτης πώλησης. Εάν το αρχικό απόθεμα δεν επαρκεί χρησιμοποιούνται οι μονάδες και επομένως το κόστος κτήσης της πρώτης αγοράς.

6.4.3 Η μέθοδος L.I.F.O. (Last in - First out)

Σύμφωνα με την μέθοδο αυτή γίνεται η υπόθεση ότι τα εμπορεύματα που εισέρχονται τελευταία στην αποθήκη είναι αυτά που πωλούνται πρώτα

Εφαρμόζοντας την μέθοδο αυτή η τιμή κτήσης της τελευταίας αγοράς χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του κόστους των πωληθέντων. Εάν η ποσότητα της πώλησης είναι μεγαλύτερη από αυτή της τελευταίας

αγοράς τότε το κόστος των πωληθέντων υπολογίζεται με βάση την τιμή της προτελευταίας αγοράς κ.ο.κ..

6.5 ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ⁶³

Το σύστημα της περιοδικής απογραφής εφαρμόζεται όταν δεν ενδιαφέρεται η επιχείρηση να έχει άμεση ενημέρωση σχετικά με τις μονάδες και το κόστος ανά μονάδα των εμπορευμάτων που έχει πωλήσει και αυτών που έχει ακόμα στην κυριότητα της.

Αυτό συμβαίνει όταν τα εμπορεύματα είναι χαμηλής αξίας ανά μονάδα.

Η Περιοδική Απογραφή αποτελεί το δεύτερο από τα διεθνώς αποδεκτά συστήματα για την λογιστική παρακολούθηση της κίνησης των αποθεμάτων.

Για την εφαρμογή του συστήματος αυτού απαιτείται χαμηλό κόστος.

Οι πληροφορίες όμως που παρέχει το συγκεκριμένο σύστημα είναι περιορισμένες σε σύγκριση με αυτές του συστήματος της διαρκούς απογραφής.

Το χαμηλό κόστος του συγκεκριμένου συστήματος οφείλεται στους εξής παράγοντες:

- ✓ τηρούνται λιγότεροι λογαριασμοί π.χ. δεν τηρείται ο λογαριασμός «Κόστος πωληθέντων»
- ✓ οι λογαριασμοί ενημερώνονται περιοδικώς δηλαδή σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα
- ✓ δεν τηρούνται συνήθως αναλυτικοί λογαριασμοί για κάθε είδος εμπορεύματος, αλλά για κάθε κατηγορία
- ✓ διενεργείται φυσική απογραφή των αποθεμάτων μόνο στο τέλος της λογιστικής χρήσης

⁶³ <http://www.taxheaven.gr/acforum/index.php?showtopic=68768>

Το σύστημα αυτό δεν παρέχει πληροφορίες σχετικά με την ποσότητα και το κόστος των αποθεμάτων:

- που βρίσκονται στην κυριότητα της επιχείρησης σε μια δεδομένη χρονική στιγμή
- που έχουν πωληθεί στην διάρκεια μιας περιόδου
- που έχουν επιστραφεί από τους πελάτες

Η εξασφάλιση των ζητούμενων πληροφοριών επιτυγχάνεται με την διενέργεια της φυσικής απογραφής των αποθεμάτων σε τακτά χρονικά διαστήματα και οπωσδήποτε στο τέλος της χρήσης.

Το σύστημα αυτό είναι κατάλληλο για την παρακολούθηση εμπορευμάτων μικρής αξίας ανά μονάδα π.χ. ανταλλακτικά ραδιοφώνων και άλλων ηλεκτρικών συσκευών.

Το λογιστικό σύστημα δεν παρακολουθεί συνεχώς το κόστος πωληθέντων.

Στο τέλος της χρήσης γίνεται φυσική απογραφή για να διαπιστωθούν τα αποθέματα τέλους και η αξία τους.

⇒ Προκύπτει το κόστος πωληθέντων.

⇒ Γίνεται εγγραφή προσαρμογής του κόστους πωληθέντων και των αποθεμάτων για τη σύνταξη των λογιστικών καταστάσεων.

Τα πλεονεκτήματα της περιοδικής απογραφής είναι τα εξής:

- ◆ Λιγότερες λογιστικές εγγραφές κατά τη διάρκεια της χρήσης.
- ◆ Φθηνότερο γιατί δεν παρακολουθείται συνέχεια το τι πωλείται.

Το σύστημα των λογαριασμών στην περιοδική απογραφή λειτουργεί ως εξής:

- ◆ Συγκεντρωτικό σύστημα.
 - Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» τηρείται μικτός, υπάρχουν ξεχωριστοί λογαριασμοί μόνο για τα εμπορεύματα, τα γενικά έξοδα αγορών και τα γενικά έξοδα πωλήσεων.
 - Στην πράξη δεν χρησιμοποιείται καθόλου.

◆ Αποκεντρωτικό σύστημα.

- Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» τηρείται αμιγής.
- Τηρείται ο λογαριασμός «Αγορές».

Οι χρησιμοποιούμενοι λογαριασμοί στον Ισολογισμό στην περιοδική απογραφή είναι:

- ◆ Αγορές.
- ◆ Εμπορεύματα (απόθεμα αρχής και απόθεμα τέλους).
- ◆ Ειδικά έξοδα αγορών.
- ◆ Εκπτώσεις αγορών.

Οι χρησιμοποιούμενοι λογαριασμοί στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης στην περιοδική απογραφή είναι:

- ⇒ Πωλήσεις.
- ⇒ Ειδικά έξοδα πωλήσεων.
- ⇒ Εκπτώσεις πωλήσεων.
- ⇒ Επιστροφές πωλήσεων.
- ⇒ Κόστος πωληθέντων.
- ⇒ Γενικά έξοδα πωλήσεων.
- ⇒ Γενικά έξοδα αγορών.

6.5.1 Ανεπτυγμένο σχέδιο λογαριασμών

Πρέπει να επισημανθεί ότι στο ανεπτυγμένο σχέδιο λογαριασμών τόσο ο περιληπτικός λογαριασμός των αποθεμάτων όσο και οι αναλυτικοί του λογαριασμοί τηρούνται ως αμιγείς λογαριασμοί ενεργητικού.

Πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθοι λογαριασμοί:

- Εμπορεύματα
- Αγορές χρήσεως
- Εδικά Έξοδα αγορών
- Εκπτώσεις αγορών

- Επιστροφές αγορών
- Πωλήσεις
- Εδικά Έξοδα πωλήσεων
- Εκπτώσεις πωλήσεων
- Επιστροφές πωλήσεων
- Γενικά έξοδα αγορών
- Γενικά έξοδα πωλήσεων

Όταν ακολουθείται το ανεπτυγμένο σχέδιο των λογαριασμών η τήρηση και η συνδεσμολογία των λογαριασμών της διαρκούς και της περιοδικής απογραφής παρουσιάζουν ελάχιστες διαφορές. Οι διαφορές αυτές αναφέρονται κυρίως στον προσδιορισμό:

- του κόστους του συνόλου των αποθεμάτων
- του κόστους των πωληθέντων και
- του κόστους των μενόντων

Ειδικότερα οι διαφορές αυτές αφορούν:

- ✓ Οι αγορές των αποθεμάτων παρουσιάζονται με την τιμολογιακή τους αξία στην χρέωση του λογαριασμού «Αγορές χρήσεως» και όχι του λογαριασμού «Αποθέματα».
- ✓ Ο λογαριασμός «Αγορές χρήσεως» είναι συμπληρωματικός λογαριασμός του λογαριασμού «Αποθέματα» και τηρείται μόνο κατά αξία και όχι και κατά ποσότητα.
- ✓ Το κόστος των αγορών προσδιορίζεται λογιστικά στο τέλος της χρήσης με την μεταφορά των υπολοίπων των λογαριασμών των «ειδικών εξόδων αγορών», των «εκπτώσεων αγορών» και των επιστροφών αγορών στο λογαριασμό «Αγορές χρήσεως».
- ✓ Το κόστος του συνόλου των αποθεμάτων προσδιορίζεται με την μεταφορά στο τέλος της χρήσης του (νέου) χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού «Αγορές χρήσεως» στο λογαριασμό «Αποθέματα» όπου είναι ήδη καταχωρημένο το αρχικό απόθεμα της χρήσης.

- ✓ Το κόστος των πωληθέντων αποθεμάτων υπολογίζεται στο τέλος της χρήσης ως η διαφορά του κόστους του τελικού αποθέματος από το άθροισμα του κόστους του αρχικού αποθέματος και των αγορών (χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού Αποθέματα).
- ✓ Το κόστος των πωληθέντων περιέχει το πραγματικό κόστος των πωληθέντων και τις διαφορές απογραφής (ελλείμματα, πλεονάσματα), οι οποίες δεν είναι δυνατό να εντοπιστούν κατά την διάρκεια της λογιστικής χρήσης, επειδή οι λογαριασμοί των αποθεμάτων δεν τηρούνται κατά ποσότητα.
- ✓ Το κόστος των πωληθέντων καταχωρείται στο τέλος της χρήσης στην χρέωση του λογαριασμού «Κόστος πωληθέντων» με πίστωση του λογαριασμού «Αποθέματα».

Επομένως το νέο μειωμένο χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού Αποθέματα» δείχνει το κόστος του τελικού αποθέματος που υπάρχει πραγματικά στην κυριότητα της επιχείρησης στο τέλος της χρήσης.

6.5.2 Συγκεντρωτικό σχέδιο λογαριασμών

Πρέπει να τηρούνται μόνο οι λογαριασμοί:

- ✓ Αποθέματα ή Εμπορεύματα
- ✓ Γενικά Έξοδα Αγορών
- ✓ Γενικά Έξοδα Πωλήσεων

Στα πλαίσια του Σχεδίου αυτού δεν τηρούνται ιδιαίτεροι λογαριασμοί για:

- τις αγορές
- τις πωλήσεις
- τις εκπτώσεις αγορών και πωλήσεων
- τις επιστροφές αγορών και πωλήσεων
- τα ειδικά έξοδα αγορών και πωλήσεων

Η κίνηση των αποθεμάτων παρακολουθείται μόνο στο λογαριασμό «Αποθέματα ή Εμπορεύματα», το περιεχόμενο του οποίου διαμορφώνεται ως εξής:

⇒ Στην χρέωση του λογαριασμού «Αποθέματα» καταχωρούνται:

- το κόστος του αρχικού αποθέματος
- η τιμολογιακή αξία των αγορών
- τα ειδικά έξοδα αγορών
- οι επιστροφές πωλήσεων
- οι εκπτώσεις πωλήσεων
- τα ειδικά έξοδα πωλήσεων

⇒ Στην πίστωση του λογαριασμού «Αποθέματα» καταχωρούνται:

- η τιμολογιακή αξία των πωλήσεων
- οι εκπτώσεις αγορών
- οι επιστροφές αγορών

⇒ Ο λογαριασμός Αποθέματα είναι μικτός δηλαδή:

- χρεώνεται με το κόστος των αποθεμάτων και
- πιστώνεται με την τιμή πώλησής τους και όχι με το κόστος τους

⇒ Άρα περιέχει:

- κάποια στοιχεία ενεργητικού δηλαδή το αρχικό απόθεμα και τις αγορές και
- κάποια στοιχεία κέρδους ή ζημίας δηλαδή την διαφορά του κόστους αγοράς από την τιμή πώλησης του αποθέματος

⇒ Το υπόλοιπο του λογαριασμού Αποθέματα μπορεί να είναι:

- χρεωστικό
- πιστωτικό ή
- μηδέν

Δεν παρέχει όμως καμία χρήσιμη πληροφορία πριν να πραγματοποιηθεί η εκκαθάρισή του.

6.6 ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΟΥ ΜΙΚΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ⁶⁴

Η εκκαθάριση πραγματοποιείται μέσω της εξής διαδικασίας:

⇒ διενεργείται φυσική απογραφή και προσδιορίζεται το κόστος του τελικού αποθέματος

⇒ συγκρίνεται το κόστος του τελικού αποθέματος με το υπόλοιπο του μικτού λογαριασμού Αποθέματα και η αλγεβρική διαφορά τους απεικονίζει το μικτό κέρδος ή τη ζημία από την εκμετάλλευση των Αποθεμάτων

Η εκκαθάριση πραγματοποιείται μέσω της εξής διαδικασίας: διαχωρίζεται το μικτό κέρδος ή ζημία από το υπόλοιπο του μικτού λογαριασμού με αποτέλεσμα ο λογαριασμός «Αποθέματα» να γίνει αμιγής και το υπόλοιπό του να δείχνει το κόστος του τελικού αποθέματος

6.6.1 Απογραφή αποθεμάτων

Η ποσοτική καταμέτρηση των αποθεμάτων και η καταγραφή τους στο βιβλίο απογραφών ή σε καταστάσεις στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου γίνεται ξεχωριστά για κάθε αποθηκευτικό χώρο.

Η καταχώρηση περιλαμβάνει το είδος, την ποσότητα, τη μονάδα μέτρησης, την κατά μονάδα αξία με την οποία αποτιμάται το αγαθό και τη συνολική αξία του αγαθού με την οποία γίνεται μια εγγραφή για ολόκληρη την ποσότητα κάθε είδους αγαθού για κάθε αποθηκευτικό χώρο.

Τα αποθέματα καταγράφονται ποσοτικά μέχρι την εικοστή μέρα του μεθεπόμενου από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου μήνα. Κατ' αξία καταγράφονται μέχρι το κλείσιμο του ισολογισμού.

⁶⁴ Ο.π.

6.6.2 Αποτίμηση αποθεμάτων

- ⇒ Άρθρο 28, Π.Δ. 186/92⁶⁵.
- ⇒ Τα αποθέματα εκτός από τα υπολείμματα, τα υποπροϊόντα και τα ελαττωματικά προϊόντα, αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσης ή του ιστορικού κόστους παραγωγής και της τιμής στην οποία η επιχείρηση μπορεί να τα αγοράσει ή να τα παράγει κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού.
- ⇒ Τα υπολείμματα αποτιμώνται στην πιθανή τιμή πώλησης τους, μειωμένη με τα άμεσα έξοδα που υπολογίζεται ότι θα πραγματοποιηθούν για την πώληση τους.
- ⇒ Τα υποπροϊόντα, εφόσον προορίζονται για πώληση, αποτιμώνται στην πιθανή τιμή πώλησης τους, μειωμένη με τα άμεσα έξοδα πώλησης. Όταν προορίζονται να χρησιμοποιηθούν από την ίδια την επιχείρηση, αποτιμώνται στην τιμή χρησιμοποίησής τους (τιμή που θα αγοράζονταν με σκοπό να χρησιμοποιηθούν από την επιχείρηση).
- ⇒ Τα ελαττωματικά προϊόντα αποτιμώνται ως εξής, ανάλογα με τη χρησιμοποίησή τους:
- Όταν πρόκειται να διατεθούν με το ελάττωμα σε μικρότερη τιμή, η αποτίμηση γίνεται στην πιθανή τιμή πώλησης τους.
 - Όταν πρόκειται να διατεθούν με το ελάττωμα με μικρή έκπτωση, η αποτίμηση γίνεται όπως και στο κανονικό προϊόν.
 - Όταν δεν είναι δυνατόν ή δεν συμφέρει την επιχείρηση να διατεθούν στην αγορά με το ελάττωμα τους και για αυτό επανεισάγονται στην παραγωγική διαδικασία με σκοπό την εξάλειψη του ελαττώματος, η αποτίμηση γίνεται στο ιστορικό κόστος παραγωγής του.

⁶⁵ <http://www.taxnews.tv/news/pol-1002-2010/>

Ο εξωτερικός ελεγκτής ακολουθεί τις εξής διαδικασίες ελέγχου τεκμηρίωσης για την επαλήθευση της ορθότητας της αποτίμησης των αποθεμάτων:

- ✓ Επισημαίνει αν η επιχείρηση ακολουθεί τα όσα προβλέπουν οι σχετικοί νόμοι.
- ✓ Ελέγχει δείγμα αποθεμάτων μεγάλης αξίας κατά μονάδα και εξετάζει πως καθορίστηκαν οι αρχικές τιμές κτήσης για κάθε είδος.
- ✓ Επαληθεύει τους υπολογισμούς της αποτίμησης και καταχωρεί τα συμπεράσματα του και τις παρατηρήσεις του στα φύλλα εργασίας.
- ✓ Προσδιορίζει την τρέχουσα τιμή κτήσης για κάθε είδος αποθέματος του δείγματος, τη συγκρίνει με την αντίστοιχη αρχική τιμή κτήσης και ερευνά αν χρησιμοποιήθηκε η χαμηλότερη τιμή για την αποτίμηση των αποθεμάτων.
- ✓ Εξετάζει αν τα φθαρμένα, ελαττωματικά ή τα παλιά αποθέματα είναι πράγματι όπως τα χαρακτήρισε η επιχείρηση και αν έχουν αποτιμηθεί στην τρέχουσα τιμή τους.
- ✓ Ελέγχει αν η επιχείρηση έχει αναλάβει την υποχρέωση να πωλήσει στην επόμενη χρήση αποθέματα σε τιμή που είναι χαμηλότερη από την τρέχουσα και να αναγράψει στα φύλλα εργασίας του το ύψος της πιθανής ζημιάς.
- ✓ Εξετάζει τη μέθοδο προσδιορισμού του κόστους παραγωγής και αποτίμησης των προϊόντων που βρίσκονται στα διάφορα στάδια επεξεργασίας.

6.6.3 Αποτίμηση αποθεμάτων στο τέλος χρήσης

Μετά την αποτίμηση των αποθεμάτων στο κόστος κτήσης, τα αποθέματα που προέρχονται από αγορές αποτιμούνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσης και της τρέχουσας τιμής αγοράς.

Η τυχόν διαφορά που προκύπτει μεταφέρεται στη χρέωση του λογαριασμού «διαφορές αποτίμησης» ενώ πιστώνεται ο λογαριασμός «Αποθέματα».

6.6.4 Αποτίμηση αποθεμάτων στο τέλος χρήσης: Τρέχουσα τιμή

- ✓ Δ.Λ.Π.: τρέχουσα τιμή είναι η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία που είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης κατά τη συνήθη ροή των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, μείον το εκτιμώμενο κόστος ολοκλήρωσης και του εκτιμώμενου κόστους που είναι αναγκαίο για να πραγματοποιηθεί η πώληση.
- ✓ Ε.Γ.Λ.Σ.: τρέχουσα τιμή ενός συγκεκριμένου αποθέματος είναι η τιμή στην οποία η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να προμηθευτεί το αγαθό, κατά την ημέρα συντάξεως της απογραφής από τη συνήθη αγορά, με συνήθεις όρους και κατά από κανονικές συνθήκες. Η τρέχουσα τιμή αγοράς διαμορφώνεται με τον συνυπολογισμό όλων των στοιχείων του κόστους κτήσης.

6.6.5 Σκοποί εσωτερικού ελέγχου αποθεμάτων

Κύριος σκοπός είναι ο όσο το δυνατό μεγαλύτερος περιορισμός των κινδύνων που εμφανίζονται κατά την λογιστική παρακολούθηση, τη διαφύλαξη και γενικά τη διαχείριση των αποθεμάτων. Οι κίνδυνοι υπάρχουν όταν:

- ✓ Η διαφύλαξη των αποθεμάτων είναι ανεπαρκής.
- ✓ Ο διαχωρισμός των καθηκόντων είναι ασαφής ή ελλιπής.
- ✓ Η κίνηση των αποθεμάτων δεν γίνεται από εξουσιοδοτημένα πρόσωπα.
- ✓ Η λογιστική παρακολούθηση των αποθεμάτων είναι ανεπαρκής.
- ✓ Η φυσική απογραφή δεν είναι τακτική και πλήρης.
- ✓ Η αποτίμηση γίνεται κατά τρόπο αυθαίρετο.

- ✓ Τα αίτια των ελλειμμάτων και των πλεονασμάτων που διαπιστώνονται κατά τη φυσική απογραφή δεν ερευνώνται.
- ✓ Η προσαρμογή των λογαριασμών των αποθεμάτων στα αποτελέσματα της απογραφής δεν γίνεται από εξουσιοδοτημένα στελέχη.
- ✓ Οι λογαριασμοί των αποθεμάτων δεν παρουσιάζονται με σαφήνεια στις λογιστικές καταστάσεις.

6.6.6 Μέτρα εσωτερικού ελέγχου αποθεμάτων

- ✓ Το ανώτατο και κατώτατο όριο αποθεμάτων να ορίζεται παγίως από τη διοίκηση της επιχείρησης.
- ✓ Τα αποθέματα να είναι αποθηκευμένα σε ασφαλή θέση όπου μόνο εξουσιοδοτημένα πρόσωπα έχουν πρόσβαση.
- ✓ Τα αποθέματα να εισάγονται ή να εξάγονται από την αποθήκη με δικαιολογητικά που είναι προαριθμημένα και κατάλληλα συμπληρωμένα.
- ✓ Η λογιστική παρακολούθηση της κίνησης των αποθεμάτων κατά ποσότητα και κόστος να γίνεται με την τήρηση βιβλίων αποθήκης.
- ✓ Τα αποθέματα να επιθεωρούνται συχνά ώστε να εντοπίζονται τα κατεστραμμένα.
- ✓ Η φυσική απογραφή να διενεργείται τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο.
- ✓ Οι λογαριασμοί να προσαρμόζονται στα αποτελέσματα της απογραφής.
- ✓ Τα αίτια των αποκλίσεων που διαπιστώνονται κατά την απογραφή να διερευνώνται.
- ✓ Να υπάρχει διαχωρισμός εξουσιών.
- ✓ Να υπάρχει ένα επαρκές σύστημα κοστολόγησης.

6.6.6.1 Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων

Για να προχωρήσει στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων εσωτερικού ελέγχου στα αποθέματα, ο ελεγκτής πρέπει να:

- Αναγνωρίζει τα μέτρα ελέγχου που πραγματικά εφαρμόζει το προσωπικό της ελεγχόμενης επιχείρησης.
- Τα συγκρίνει με αυτά που θα έπρεπε να εφαρμόζονται και
- Αξιολογήσει τις επιπτώσεις του αριθμού και της σοβαρότητας των αποκλίσεων γενικότερα στην αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου.

6.6.6.2 Σκοποί ελέγχου τεκμηρίωσης

- Τα αποθέματα που απεικονίζουν οι σχετικοί λογαριασμοί βρίσκονται πράγματι στην κυριότητα της επιχείρησης.
- Όλα τα αποθέματα της κυριότητας της επιχείρησης είναι καταχωρημένα στους αντίστοιχους λογαριασμούς.
- Το υπόλοιπο κάθε λογαριασμού αποθεμάτων συμφωνεί με το αντίστοιχο ποσό που αναγράφει το βιβλίο των απογραφών.
- Τα αποθέματα έχουν αποτιμηθεί σύμφωνα με όσα προβλέπει το Γ.Λ.Σ. και η σχετική νομοθεσία.
- Οι λογαριασμοί των αποθεμάτων εμφανίζονται με σαφήνεια στις λογιστικές καταστάσεις τέλους χρήσης.

6.6.7 Επαλήθευση της αποτελεσματικότητας του λογιστικού συστήματος

- ⇒ Κατάρτιση ισοζυγίου λογαριασμών αποθεμάτων και σύγκριση των στοιχείων του με τα υπόλοιπα των αντίστοιχων περιληπτικών λογαριασμών.
- ⇒ Αναζήτηση των τμημάτων αποθήκης που πρέπει να τηρούνται για κάθε είδος αποθέματος και έλεγχος των σημείων που φέρουν σχετικά με τις μεταβολές που παρουσιάζουν η ποσότητα και το κόστος του αποθέματος και επαλήθευση μέσω των σχετικών παραστατικών.
- ⇒ Παρατήρηση των εγγραφών που γίνονται στο τέλος της παρούσας χρήσης και στις αρχές της επόμενης χρήσης και έλεγχος για το αν υπάρχουν

αγορές και πωλήσεις της παρούσας χρήσης που πιθανόν να έχουν καταχωρηθεί ως γεγονότα της επόμενης χρήσης και αντιστρόφως.

- ⇒ Έλεγχος των εγγραφών προσαρμογής των λογαριασμών στα αποτελέσματα της απογραφής των αποθεμάτων.
- ⇒ Εξέταση αν υπάρχουν αποκλίσεις ανάμεσα στα αποτελέσματα της απογραφής και των στοιχείων του βιβλίου των απογραφών.
- ⇒ Έλεγχος αν έχουν εξισωθεί στο τέλος της χρήσης όλοι οι λογαριασμοί της ομάδας 9.

6.6.8 Επαλήθευση της αρτιότητας της απογραφής

Σύμφωνα με τα πρότυπα της ελεγκτικής, ο ελεγκτής δεν έχει υποχρέωση να διενεργήσει αυτός τη φυσική απογραφή των αποθεμάτων. Αυτή προγραμματίζεται και διεξάγεται από το προσωπικό της ελεγχόμενης επιχείρησης και με ευθύνη της διοίκησης της.

Κατά τη διενέργεια της φυσικής απογραφής, ο ελεγκτής παρακολουθεί συνεχώς την εργασία τους και προσπαθεί να εξακριβώσει αν ακολουθούν με συνέπεια και σχολαστικότητα τις σχετικές οδηγίες της διοίκησης. Επεμβαίνει όταν παρατηρεί σημαντικές αποκλίσεις στα στάδια:

- ⇒ Της αναγνώρισης των αποθεμάτων.
- ⇒ Της μέτρησης των αναγνωρισθέντων αποθεμάτων.
- ⇒ Της αποτίμησης των μετρηθέντων αποθεμάτων.

6.6.9 Αναγνώριση αποθεμάτων

Η αναγνώριση συνιστά το πρώτο στάδιο της φυσικής απογραφής. Αποσκοπεί στον εντοπισμό και την περιγραφή των αγαθών κυριότητας της επιχείρησης και προϋποθέτει:

- Τον διαχωρισμό των αγαθών (αποθεμάτων).
- Την περιγραφή των αποθεμάτων.
- Την κατάταξη των αποθεμάτων σε κατηγορίες ή ομάδες.

Κατά την αναγνώριση των αποθεμάτων είναι δυνατόν να γίνουν λάθη ως προς το διαχωρισμό τους κατά κυριότητα, την κατάταξη τους σε είδη, την επιλογή του κατάλληλου κριτηρίου ταξινόμησης, το χώρο αποθήκευσης κ.τ.λ.

Επίσης, γίνονται λάθη ως προς την αντιστοιχία που πρέπει να υπάρχει ανάμεσα στους αναλυτικούς λογαριασμούς και την ταξινόμηση των προς απογραφή αποθεμάτων.

6.6.10 Μέτρηση αποθεμάτων

Σε κάθε περίπτωση ελέγχου των αποθεμάτων, ο ελεγκτής εξετάζει αν:

- Τα χαρακτηριστικά του είδους του αποθέματος και οι αντίστοιχες ποσότητες του καταχωρούνται σε δελτία απογραφής ή ετικέτες.
- Τα δελτία απογραφής ομαδοποιούνται κατά κατηγορίες αποθεμάτων και το περιεχόμενο τους μεταφέρεται στα φύλλα απογραφής και στο βιβλίο απογραφών.

Αλλοιώσεις των αποτελεσμάτων της μέτρησης γίνονται συνήθως με:

- ⇒ Την προσθήκη νέων φύλλων απογραφής που περιέχουν εικονικά αποθέματα στα υπάρχοντα φύλλα που αναγράφουν τις πραγματικές ποσότητες των αποθεμάτων.
- ⇒ Την καταχώρηση ως αποθεμάτων, της κλειόμενης χρήσης εμπορευμάτων και προϊόντων τρίτων, που βρίσκονται στις αποθήκες της επιχείρησης για φύλαξη, ενέχυρο ή πώληση.

6.6.11 Έλεγχος της παρουσίασης των λογαριασμών αποθεμάτων στον ισολογισμό

- ⇒ 20 Εμπορεύματα.
- ⇒ 21 και 22 Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή- υποπροϊόντα και υπολείμματα.
- ⇒ 23 Παραγωγή σε εξέλιξη.

- ⇒ 24, 25, 26 και 28 Πρώτες και βοηθητικές ύλες- Αναλώσιμα υλικά- Ανταλλακτικά και είδη συσκευασίας.
- ⇒ 32.01, 32.02, 32.03 και χρεωστικό υπόλοιπο 50 (πλην 50.08). Προκαταβολές για αγορές αποθεμάτων.

6.6.12 Λογιστική παρακολούθηση αποθεμάτων

Οι πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί των αποθεμάτων χρεώνονται:

- ◆ Κατά την έναρξη της χρήσεως με την αξία των αποθεμάτων από την προηγούμενη απογραφή.
- ◆ Κατά τη διάρκεια της χρήσεως, με την αξία κτήσεως των αγοραζόμενων αγαθών.
- ◆ Στο τέλος της χρήσεως, με την αξία των τελικών αποθεμάτων με παράλληλη πίστωση του αποτελεσματικού λογαριασμού (80.00) «Λογαριασμός γενικής εκμεταλλεύσεως».

Οι πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί των αποθεμάτων πιστώνονται:

- ◆ Κατά τη διάρκεια της χρήσεως με τις τυχόν επιστροφές αγορών και τις εκτός τιμολογίων εκπτώσεις.
- ◆ Στο τέλος της χρήσεως, με την αξία των αρχικών αποθεμάτων και την αξία των καθαρών, μετά την αφαίρεση των επιστροφών και των εκτός τιμολογίου εκπτώσεων, αγορών της χρήσεως, με ισόποση χρέωση του αποτελεσματικού λογαριασμού (80.00) «Λογαριασμός γενικής εκμεταλλεύσεως».

Παράδειγμα 1:

Τα αποθέματα που διανέμονται στο προσωπικό της επιχείρησης ή δωρίζονται ή κλέβονται ή καταστρέφονται ή χρησιμοποιούνται από την ίδια την επιχείρηση παρακολουθούνται με τα λογαριασμό (78) «Τεκμαρτά έσοδα». δηλαδή δεν θα πιστωθεί ο λογαριασμός των αποθεμάτων αλλά οι αναλυτικοί λογαριασμοί του (78).

Έστω ότι μια επιχείρηση διανέμει στο προσωπικό εμπορεύματα κόστους 20.000 € για τις γιορτές.

◆ (60) Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	20.000
◆ (60.02) Παρεπόμενες παροχές & έξοδα προσωπικού	20.000
◆ (60.02.07) Αξία χορηγούμενων αποθεμάτων στο προσωπικό	20.000
◆ (σε) (78) Τεκμαρτά έσοδα	20.000
◆ (78.10) Τεκμαρτά έσοδα από ιδιόχρηση αποθεμάτων	20.000
◆ (78.10.00) Αξία χορηγήσεων αποθεμάτων στο προσωπικό	20.000

Παράδειγμα 2:

Έστω ότι σε μια επιχείρηση καταστρέφονται εμπορεύματα κόστους 3.000 €.

◆ (81) Έκτακτα & ανόργανα αποτελέσματα	3.000
◆ (81.02) Έκτακτες ζημιές	3.000
◆ (81.02.10) Ζημία από καταστροφή ακατάλληλων αποθεμάτων	3.000
◆ (σε) (78) Ιδιοπαραγωγή παγίων-τεκμαρτά έσοδα από αυτοπαραδόσεις ή καταστροφές αποθεμάτων	3.000
◆ (78.10) Τεκμαρτά έσοδα από ιδιόχρηση αποθεμάτων	3.000
◆ (78.11) Αξία καταστραφέντων ακατάλληλων αποθεμάτων	3.000

Αν υπάρχει κάλυψη από ασφαλιστική εταιρεία:

◆ (38) Χρηματικά διαθέσιμα	3.000
◆ (38.00) Ταμείο	3.000
◆ (σε) (72) Πωλήσεις λοιπών αποθεμάτων και άχρηστου υλικού	3.000
◆ (72.10) Ασφαλιστική αποζημίωση κλαπέντων ή απολεσθέντων αποθεμάτων	3.000
◆ (72.11) Ασφαλιστική αποζημίωση καταστραφέντων αποθεμάτων	3.000

Παράδειγμα 3:

Μια εμπορική επιχείρηση την πρώτη μέρα της χρήσεως 20XX διαθέτει τα παρακάτω αποθέματα από τα προϊόντα X και Ψ.

◆ 20 ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ	1.000
◆ 20.00 Εμπόρευμα X	400
◆ 20.00.00 Αποθέματα	400
◆ 20.01 Εμπόρευμα Ψ	600
◆ 20.01.00 Αποθέματα	600

Κατά τη διάρκεια της χρήσεως:

- ✓ Αγόρασε εμπορεύματα X 9.000€ και εμπορεύματα Ψ 7.000€ με πίστωση από τους προμηθευτές A και B αντίστοιχα.
- ✓ Επιστράφηκαν στον προμηθευτή A εμπορεύματα 420€

Τα αποθέματα τέλους χρήσης υπολογίστηκαν σε εμπορεύματα X 900€ και εμπορεύματα Ψ 120€.

◆ (20) Εμπορεύματα	1.000	
◆ (20.00) Εμπόρευμα X	400	
◆ (20.00.00) Αποθέματα	400	
◆ (20.01) Εμπόρευμα Ψ	600	
◆ (20.01.00) Αποθέματα	600	
◆ διάφοροι λογαριασμοί ενεργητικού		XXX
◆ (σε) (89) Ισολογισμός		
◆ (89.00) Ισολογισμός ανοίγματος χρήσης		XXX

Για το άνοιγμα των βιβλίων χρήσης 20XX

◆ (20) Εμπορεύματα	16.000
◆ (20.00) Εμπόρευμα X	9.000
◆ (20.00.01) Αγορές χρήσης	9.000
◆ (20.01) Εμπόρευμα Ψ	7.000

◆ (20.01.01) Αγορές χρήσης	7.000
◆ (σε) (50) Προμηθευτές	16.000
◆ (50.00) Προμηθευτές εσωτερικού	16.000
◆ (50.00.00) Προμηθευτής Α	9.000
◆ (50.00.01) Προμηθευτής Β	7.000

Ως τιμολόγια Νο 385 προμηθευτή Α και 6789 προμηθευτή Β.

◆ (50) Προμηθευτές	420
◆ (50.00) Προμηθευτές εσωτερικού	420
◆ (50.00.00) Προμηθευτής Α	420
◆ (σε) (20) Εμπορεύματα	420
◆ (20.00) Εμπόρευμα Χ	420
◆ (20.00.01) Αγορές χρήσης	420

Ως πιστωτικό σημείωμα Νο 36 Προμηθευτή Α.

◆ (80) Γενική εκμετάλλευση	16.580
◆ (80.00) Λογαριασμός γενικής εκμετάλλευσης	16.580
◆ (σε) (20) Εμπορεύματα	16.580
◆ (20.00) Εμπόρευμα Χ	8.980
◆ (20.00.00) Αποθέματα	400
◆ (20.00.01) Αγορές χρήσης	8.580
◆ (20.01) Εμπόρευμα Ψ	7.600
◆ (20.01.00) Αποθέματα	600
◆ (20.01.01) Αγορές χρήσης	7.000

◆ (20) Εμπορεύματα	1.020
◆ (20.00) Εμπόρευμα Χ	900
◆ (20.00.00) Αποθέματα	900

◆ (20.01) Εμπόρευμα Ψ	120
◆ (20.01.00) Αποθέματα	120
◆ (σε) (80) Γενική εκμετάλλευση	1.020
◆ (80.00) Λογαριασμός γενικής εκμετάλλευσης	1.020
Μεταφορά των αποθεμάτων τέλους από το λογαριασμό εκμεταλλεύσεως	

6.7 ΠΩΛΗΣΕΙΣ - ΑΓΟΡΕΣ⁶⁶

6.7.1 Έσοδα από πωλήσεις

Τα έσοδα από τη διάθεση αποθεμάτων ισούνται με την καθαρή αξία του τιμολογίου πώλησης.

- ✓ Οι πιστωτικοί τόκοι είναι χρηματοοικονομικό έσοδο.
- ✓ Ο Φ.Π.Α. δεν είναι έσοδο.

6.7.2 Καθαρά έσοδα πωλήσεων

Τι μειώνει τα καθαρά έσοδα πωλήσεων:

- ✓ Εκπτώσεις πωλήσεων με την έκδοση πιστωτικού σημειώματος
- ✓ Επιστροφές πωλήσεων
- ✓ Ειδικά έξοδα πωλήσεων τα οποία γίνονται για μια συγκεκριμένη συναλλαγή.

Οι εκπτώσεις και οι επιστροφές πωλήσεων σχεδόν πάντα παρακολουθούνται με αντίθετους λογαριασμούς.

Τα γενικά έξοδα πωλήσεων δεν μειώνουν τα έσοδα από πωλήσεις αλλά διαμορφώνουν τα έξοδα λειτουργίας διάθεσης

⁶⁶ Νιάρχος Ν., Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων, σελ. 361-365

6.7.3 Λογιστική πωλήσεων

Χρεώνουμε:

- ✓ Ταμείο
- ✓ Πελάτες εσωτερικού ή εξωτερικού
- ✓ Γραμμάτια στο χαρτοφυλάκιο ή γραμμάτια σε ξένο νόμισμα στο χαρτοφυλάκιο
- ✓ Επιταγές εισπρακτέες (μεταχρονολογημένες).

Πιστώνουμε:

- Πωλήσεις εμπορευμάτων
- Πωλήσεις εμπορευμάτων ετοιμών και ημιτελών
- Πωλήσεις λοιπών αποθεμάτων και άχρηστου υλικού.

6.7.4 Λογιστική αγορών:

Χρεώνουμε:

- ✓ Εμπορεύματα (αγορές χρήσης).

Πιστώνουμε:

- Ταμείο
- Προμηθευτές εσωτερικού ή εξωτερικού ή
- Γραμμάτια πληρωτέα σε ευρώ ή δολάριο ή λίρα κλπ ή
- Επιταγές πληρωτέες (μεταχρονολογημένες) ή
- Κάποιο άλλο κατάλληλο λογαριασμό.

6.7.5 Λοιπά στοιχεία κόστους αγορών

- ⇒ Ειδικά έξοδα αγορών: έξοδα που πηγάζουν από τις εργασίες υποβολής της παραγγελίας αγοράς, μεταφοράς και παραλαβής των αποθεμάτων.
- ⇒ Εκπτώσεις αγορών για την ταχεία πληρωμή πιστωτικών αγορών ή λόγω σημαντικό τζίρου (με πιστωτικό σημείωμα, όροι ταμειακών εκπτώσεων).
- ⇒ Επιστροφές αγορών

- με πιστωτικό σημείωμα
 - Δεν επιστρέφονται μετρητά είτε μειώνονται οι υποχρεώσεις είτε θεωρούνται προκαταβολές.
- ⇒ Τα ειδικά έξοδα αγορών αυξάνουν το κόστος κτήσης ενώ οι επιστροφές και οι εκπτώσεις το μειώνουν.
- ⇒ Οι επιστροφές και οι εκπτώσεις αγορών παρακολουθούνται είτε στην πίστωση του λογαριασμού (20) «Εμπορεύματα» είτε με αντίθετους λογαριασμούς.
- ⇒ Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια της χρήσης περιέρχονται στην επιχείρηση τιμολόγια προ της παραλαβής των αγαθών δεν διενεργούνται εγγραφές.
- ⇒ Σε περίπτωση που κατά το τέλος της χρήσης έχουν ληφθεί τιμολόγια για αγορές αγαθών που δεν έχουν παραληφθεί, αλλά έχουν φορτωθεί για λογαριασμό και με ευθύνη της επιχείρησης, πιστώνεται με την αξία τους ο προσωπικός λογαριασμός του προμηθευτή, με χρέωση του μεταβατικού λογαριασμού ενεργητικού «Αγορές υπό παραλαβή». Ο λογαριασμός αυτός τακτοποιείται στην επόμενη χρήση, κατά την παραλαβή των αγαθών, με χρέωση του λογαριασμού «Εμπορεύματα».

6.7.6 Κανόνες λειτουργίας των λογαριασμών:

- ⇒ Τα εμπορεύματα και οι αναλυτικοί του τηρούνται ως αμιγείς λογαριασμοί, δηλαδή χρεώνονται με το κόστος του αρχικού αποθέματος και των αγορών και πιστώνονται με το κόστος πωληθέντων (ο λογαριασμός εμπορευμάτων της τελευταίας βαθμίδας ανάλυσης τηρείται και κατά ποσότητα και κατά αξία).
- ⇒ Οι πωλήσεις πιστώνονται με την τιμολογιακή αξία των πωλήσεων.
- ⇒ Η παρακολούθηση των αποθεμάτων με το σύστημα της διαρκούς απογραφής δεν απαλλάσσει τις επιχειρήσεις από τη διενέργεια φυσικής απογραφής στο τέλος της χρήσης. Τυχόν διαφορές μεταξύ των

αποθεμάτων στα βιβλία και των αποτελεσμάτων της φυσικής απογραφής τακτοποιούνται στο λογαριασμό «Διαφορές απογραφής».

7. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ

7.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ⁶⁷

Η κατά φάση ή κατά διαδικασία κοστολόγηση ή αλλιώς κοστολόγηση συνεχούς ή μαζικής παραγωγής είναι ένα λογιστικό σύστημα μέτρησης και αναφοράς του κόστους των παραγόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών των διαφόρων βιομηχανικών επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή της μεθόδου αυτής είναι η ύπαρξη τυποποιημένης μαζικής παραγωγής, η οποία με την σειρά της υπάρχει όταν:

- α) τα προϊόντα είναι καθορισμένα και σταθερών προδιαγραφών
- β) η παραγωγή κάθε προϊόντος απαιτεί την σταθερή εκτέλεση ορισμένων κατεργασιών και σε καθορισμένα τμήματα παραγωγής.

Το σύστημα αυτό της κοστολόγησης παρουσιάζεται συνήθως σε βιομηχανίες χημικές, κλωστοϋφαντουργικές, πετρελαιϊκές, χάλυβος, τσιμέντου, αλεύρου, φαρμακευτικές, τούβλων και βιομηχανίες πετρελαιοειδών κ.λπ. Μπορεί επίσης να εφαρμοστεί και σε μη σχετιζόμενες με τη βιομηχανία περιπτώσεις όπως τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες, σχολεία, βιβλιοθήκες κ.α..

Στη κατά φάση κοστολόγηση δεν υπάρχει συγκεκριμένη χρονική στιγμή της κοστολογικής περιόδου, που όλες οι μονάδες να είναι έτοιμες αλλά αντιθέτως παρατηρείται το φαινόμενο όπου κάποιες μονάδες ολοκληρώνουν τη παραγωγή τους, άλλες αρχίζουν τη παραγωγή τους, ενώ

⁶⁷ Χατζηγιαννάκης Δ., Τατσιόπουλος Η., Μαρμαράς Ν., «Βιομηχανική Διοίκηση και Κοστολόγηση», σελ. 154-156

άλλες βρίσκονται ακόμη σε διαφορετικά στάδια της απαιτούμενης κατεργασίας του τμήματος παραγωγής.

Το παρόν σύστημα για να λειτουργεί ορθότερα χρειάζεται σωστούς και έμπειρους κοστολόγους. Οι κοστολόγοι είναι αυτοί οι οποίοι παρέχουν στα διοικητικά στελέχη πάρα πολλές και επί καθημερινής βάσης πληροφορίες για το κόστος των προϊόντων τους μέσα από τις περιοδικές αναφορές τους για το κόστος οι οποίες στηρίζονται στις προβλεπόμενες διαδικασίες του συστήματος αυτού.

7.2 ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΦΑΣΗ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ⁶⁸

7.2.1 Δημιουργία κέντρων κόστους ή τμημάτων

Κέντρο κόστους ονομάζεται η μικρότερη μονάδα δραστηριότητας ή περιοχή ευθύνης, για την οποία πραγματοποιείται λογιστική συγκέντρωση του κόστους της με σκοπό τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας της.

Η δημιουργία κέντρων κόστους αποτελεί κεντρικό σημείο της κατά φάση κοστολόγησης. Σε κάθε κέντρο κόστους γίνεται η συγκέντρωση του βιομηχανικού κόστους και η μέτρηση των παραγομένων ποσοτήτων. Για τον προσδιορισμό του κόστους του προϊόντος είναι αναγκαίο να υπολογίσουμε το κόστος της παραγωγής για κάθε κέντρο κόστους. Ο αριθμός των ξεχωριστών κέντρων κόστους που είναι αναγκαίος για να συμπληρωθεί τον προϊόν εξαρτάται από πολλούς παράγοντες όπως για παράδειγμα τον τύπο του προϊόντος, την πολυπλοκότητα της παραγωγικής δραστηριότητας και τις απαιτήσεις της διοίκησης. Ο αριθμός των κέντρων κόστους που απαιτείται για να παραχθεί ένα προϊόν προσδιορίζει το κόστος της κοστολογικής εργασίας που πρέπει να πραγματοποιηθεί καθώς και το όγκο των δεδομένων του κόστους με τα οποία εφοδιάζονται τα στελέχη.

⁶⁸ Ο.π., σελ.177-179

Στα κέντρα κόστους μόνο ένας τύπος προϊόντος παράγεται και η ίδια η εργασία εκτελείται για κάθε μονάδα που διέρχεται μέσω του κέντρου κόστους.

7.2.1.1 Κριτήρια δημιουργίας κόστους

i. Αυτοτέλεια του χώρου

Όταν δύο βιομηχανοστάσια διακρίνονται μεταξύ τους χωροταξικά, τότε αποτελούν διαφορετικές οργανωτικές μονάδες άρα και ξεχωριστά κέντρα κόστους ακόμα κι αν σ' αυτά παράγονται τα ίδια προϊόντα.

ii. Τεχνολογική διάρθρωση

Η μετατροπή των άμεσων υλικών σε προϊόντα πραγματοποιείται με την εκτέλεση των παραγωγικών διαδικασιών. Ένα σύνολο πραγματοποιούμενων παραγωγικών διαδικασιών που έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία αυτοτελών μετατροπών ονομάζεται κατεργασία. Όταν ο αριθμός των κατεργασιών είναι περιορισμένος κάθε κατεργασία ταυτίζεται με την φάση. Χαρακτηριστικό της φάσης είναι η έντονη μεταβολή του υλικού ή ημικατεργασμένου προϊόντος καθώς και το έργο που παράγεται σε κάθε μια από αυτές είναι μετρήσιμο. Γι αυτό το λόγο κάθε φάση μπορεί να αποτελέσει ξεχωριστή λειτουργική υποδιαίρεση ή κέντρο κόστους.

iii. Έλεγχος του κόστους

Ο έλεγχος του κόστους συνδέεται με τον έλεγχο των υπευθύνων φορέων διοικητικής εξουσίας που ευθύνονται για τις λειτουργικές υποδιαιρέσεις της επιχείρησης.

7.2.1.2 Χαρακτηριστικά των κέντρων κόστους

- Ολοκλήρωση κάποιας ειδικής παραγωγικής δραστηριότητας ή κατεργασίας
- Πραγματοποίηση ίδιου τύπου και όγκου εργασίας για όλες τις μονάδες που διέρχονται μέσω του κέντρου κόστους.

- Ένας μόνο τύπος προϊόντος που διέρχεται μέσο κάθε κέντρου κόστους

7.2.2 Καθορισμός του χρόνου κοστολογικής περιόδου

Στην κατά φάση κοστολόγηση δεν μπορεί εύκολα να καθοριστεί το σημείο έναρξης και συμπλήρωσης του προϊόντος, λόγω του ότι αυτή η μέθοδος κοστολόγησης εφαρμόζεται σε τυποποιημένα προϊόντα και είναι συνεχής παραγωγή και δεν διακόπτεται κοστολογικά με την συγκέντρωση των δαπανών κατά εντολή παραγωγής όπως συμβαίνει στην κατά προϊόν κοστολόγηση.

Τα διοικητικά στελέχη χρειάζονται πολλές φορές και σε καθημερινή βάση πληροφορίες για το κόστος των προϊόντων τους για αυτό το λόγο οι λογιστές πρέπει να προετοιμάζουν συχνές αναφορές λογιστικής κόστους. Η συχνότητα με την οποία παρέχονται οι εκθέσεις αυτές εξαρτάται από το κόστος προετοιμασίας τους και από τα οφέλη που προκύπτουν από αυτές. Το χρονικό διάστημα που πρέπει να περιλαμβάνει η έκθεση της κατάστασης κόστους παραγωγής θα πρέπει να προσδιορίζεται έγκαιρα έτσι ώστε να σχεδιαστούν και να συμπληρωθούν οι αναγκαίες κοστολογικές δραστηριότητες.

7.2.3 Συγκέντρωση του κόστους

Τα βιομηχανικά κόστη των άμεσων υλικών, της άμεσης εργασίας και των Γ.Β.Ε συγκεντρώνονται σε κάθε κέντρο κόστους και για τη συγκεκριμένη περίοδο.

7.2.4 Μέτρηση των εκροών της παραγωγής

Σημαντική πληροφόρηση για τα στελέχη είναι το ανά μονάδα κόστος της παραγωγής του κέντρου κόστους της συγκεκριμένης περιόδου. Το μέσο ανά μονάδα κόστος παραγωγής ενός τμήματος για μία ορισμένη χρονική

περίοδο προκύπτει από την διαίρεση του συνολικού κόστους παραγωγής του τμήματος δια των μονάδων που παρήχθησαν.

7.2.4.1 Υπολογισμός του ανά μονάδα κόστους

Το μέσο ανά μονάδα κόστος παραγωγής ενός τμήματος για μια ορισμένη χρονική περίοδο προκύπτει από τη διαίρεση του συνολικού κόστους παραγωγής του τμήματος δια των μονάδων που παρήχθησαν και εξαρτάται από το χρόνο.

Το ανά μονάδα κόστος είναι κατάλληλο για τη μέτρηση της απόδοσης της επιχείρησης γι' αυτό το λόγο τα διοικητικά στελέχη απομονώνουν το ανά μονάδα κόστος για μια σειρά χρονικών κοστολογικών περιόδων ή για να συγκρίνουν το ανά μονάδα κόστος της εταιρείας τους με το ανά μονάδα άλλων εταιρειών του ίδιου βιομηχανικού κόστους.

Η διαδικασία της κοστολόγησης στην κατά φάση κοστολόγηση διακόπτεται μετά από ορισμένη χρονική περίοδο, την οποία έχουμε καθορίσει.

7.2.5 Κατάρτιση των εκθέσεων του κόστους παραγωγής

Στην κατά φάση κοστολόγηση το κόστος παραγωγής περιοδικά παρουσιάζεται στην έκθεση κόστους παραγωγής. Η έκθεση αυτή περιλαμβάνει το συνολικό βιομηχανικό κόστος, τις ποσότητες παραγωγής καθώς και το ανά μονάδα κόστος και αναφέρεται στο κόστος μίας συγκεκριμένης κοστολογικής περιόδου. Η κατάσταση αυτή του κόστους παραγωγής απεικονίζει σε αξίες την παραγωγική δραστηριότητα ενός κέντρου κόστους

Στην κοστολόγηση κατά φάση το ανά μονάδα κόστος παρουσιάζεται περιοδικά σύμφωνα με τις επιθυμίες της διοίκησης.

7.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΦΑΣΗ⁶⁹

- i. Έναρξη της κοστολογικής περιόδου
 - Η παραγωγή ξεκινά με τα ημικατεργασμένα αρχής της περιόδου
- ii. Διάρκεια της κοστολογικής περιόδου
 - Τα ημικατεργασμένα αρχής της περιόδου ολοκληρώνουν πρώτα τη παραγωγή τους.
 - Νέες μονάδες ξεκινούν τη παραγωγή
 - Οι έτοιμες μονάδες μεταφέρονται σε επόμενα τμήματα ή στην αποθήκη
 - Νέες μονάδες αρχίζουν την παραγωγή τους αλλά δεν ολοκληρώνονται κατά τη διάρκεια της κοστολογικής περιόδου και παραμένουν στο τμήμα σαν ημικατεργασμένα προϊόντα τέλους περιόδου
- iii. Τέλος της κοστολογικής περιόδου
 - Υπολογίζονται οι ισοδύναμες μονάδες παραγωγής για κάθε κέντρο κόστους
 - Το κόστος της περιόδου του κέντρου κόστους διαιρείται με τις ισοδύναμες μονάδες και προσδιορίζεται έτσι το ανά μονάδα κόστος του τμήματος
 - Ετοιμάζεται η κατάσταση κόστους παραγωγής προϊόντος.

7.4 ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΦΑΣΗ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ⁷⁰

7.4.1 Κατάσταση του κόστους παραγωγής

Η κατάσταση του κόστους παραγωγής διαιρείται σε τρία τμήματα. Στο πρώτο τμήμα παρουσιάζεται η φυσική ροή των μονάδων μέσω του κέντρου κόστους στη συγκεκριμένη περίοδο δηλαδή η κατάσταση των ποσοτικών δεδομένων. Στο δεύτερο τμήμα υπολογίζεται το συνολικό κόστος της περιόδου καθώς και το ανά μονάδα κόστος του τμήματος. Επίσης

⁶⁹ Ο.π., σελ. 193

⁷⁰ Ο.π., σελ. 203-204

γίνεται αναφορά στην κατανομή του ολικού κόστους. Στο τρίτο τμήμα παρουσιάζεται ο υπολογισμός των ισοδύναμων μονάδων παραγωγής.

7.4.1.1 Κατάσταση των ποσοτικών δεδομένων της παραγωγής

Οι εισροές και εκροές χρησιμοποιούνται για την μέτρηση της παραγόμενης ποσότητας και τον προσδιορισμό του ανά μονάδα κόστους.

«Μονάδες για υπολογισμό» καλούνται οι εισροές των μονάδων για βιομηχανοποίηση κατά τη διάρκεια της περιόδου το συγκεκριμένο κέντρο κόστους

Είδη εισροών:

- i.** παραγωγή σε εξέλιξη αρχής δηλαδή οι εισροές που βρέθηκαν στο τμήμα μερικώς συμπληρωμένες
- ii.** μονάδες που ξεκίνησαν τη παραγωγής τους κατά τη διάρκεια της κοστολογικής περιόδου

«Μονάδες που υπολογίστηκαν» καλούνται οι εκροές που υπήρχαν κατά τη διάρκεια της κοστολογικής περιόδου στο κέντρο κόστους.

Η παραγωγή των περισσότερων μονάδων ολοκληρώνεται κατά τη διάρκεια της περιόδου και μεταφέρονται στο επόμενο κέντρο κόστους ή στα έτοιμα προϊόντα εάν το κέντρο κόστους είναι και το τελευταίο της παραγωγικής διαδικασίας.

Υπάρχουν όμως και μονάδες οι οποίες είναι εν μέρει συμπληρωμένες και αποτελούν την παραγωγή σε εξέλιξη τέλους.

Ο συνολικός αριθμός των μονάδων που παρουσιάζεται στις εισροές θα πρέπει να είναι ίσος με τον συνολικό αριθμό των μονάδων που παρουσιάζεται στις εκροές.

Επιπλέον κάθε απώλεια ή κατεστραμμένη παραγωγή θα πρέπει να αναφέρεται στο τμήμα των εκροών.

7.4.1.2 Μέτρηση του ανά μονάδα κόστους

Σ' αυτή την ενότητα του δεύτερου τμήματος της κατάστασης κόστους παραγωγής, συγκεντρώνεται το κόστος κατά στοιχείο κόστους και το ανά μονάδα κόστος για κάθε στοιχείο του κόστους. Επιπλέον γίνεται η κατανομή του συνολικού κόστους του τμήματος. Συνεπώς τα στοιχεία του κόστους Υλικά, Εργατικά και Γενικά Βιομηχανικά Έξοδα συγκεντρώνονται κατά τη διάρκεια της κοστολογικής περιόδου στο συγκεκριμένο κέντρο κόστους. Στη συνέχεια τα συνολικά κόστη για κάθε στοιχείο κόστους διαιρούνται με τις αντίστοιχες ισοδύναμες μονάδες για τον υπολογισμό του ανά μονάδα κόστους το οποίο χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του κόστους των μονάδων που τέλειωσαν τη παραγωγή τους καθώς και για των μονάδων εκείνων που παρέμειναν στο τέλος σαν παραγωγή σε εξέλιξη.

7.4.1.3 Κατανομή του συνολικού κόστους

Η κατανομή του συνολικού κόστους του τμήματος ή του κέντρου κόστους αποτελείται από:

- i. τις συμπληρωθείσες και μεταφερθείσες μονάδες
- ii. την παραγωγή σε εξέλιξη τέλους (ημικατεργασμένες μονάδες)

Στις περιπτώσεις εκείνες που υπάρχει μεταφορά προϊόντων από προηγούμενο κέντρο κόστους ή τμήμα, το συνολικό κόστος του κέντρου κόστους θα περιλαμβάνει:

- i. το κόστος των μεταφερθέντων μονάδων
- ii. το κόστος των τρεχουσών δαπανών λειτουργίας του συγκεκριμένου κέντρου κόστους.

Επίσης, στις περιπτώσεις που θα υπάρχει παραγωγή σε εξέλιξη αρχής, το κόστος της παραγωγής σε εξέλιξη αρχής προστίθεται στο κόστος του τμήματος. Συνεπώς στην περίπτωση ύπαρξης παραγωγής σε εξέλιξη αρχής, η κατάρτιση της κατάστασης κόστους παραγωγής προϋποθέτει την

χρησιμοποίηση κάποιας από τις γνωστές μεθόδους αποτίμησης, της FIFO, της LIFO και του μέσου σταθμικού.

7.4.1.4 Υπολογισμός ισοδύναμων μονάδων

Εξαιτίας της ύπαρξης αρχικού ή/και τελικού αποθέματος ημικατεργασμένης παραγωγής στην αρχή ή/και στο τέλος μιας χρονικής περιόδου το ανά μονάδα κόστος δεν υπολογίζεται ανά φυσική μονάδα παραγωγής.

Ισοδύναμες μονάδες είναι οι εκείνες οι ολοκληρωμένες μονάδες με τις οποίες εκφράζεται το αποτέλεσμα της εργασίας που γίνεται στις μερικώς συμπληρωμένες μονάδες. Η ισοδύναμη μονάδα δεν είναι φυσική μονάδα . Είναι θεωρητική μονάδα και εκφράζει το ποσοστό της ολοκληρωμένης μονάδας στο οποίο αντιστοιχεί μια ημικατεργασμένη μονάδα προϊόντος. Αυτό σημαίνει ότι μια ολοκληρωμένη μονάδα ισούται με μία ισοδύναμη μονάδα. Για παράδειγμα, εάν δύο μονάδες προϊόντος είναι ολοκληρωμένες κατά 50% η κάθε μία, το άθροισμα τους ισούται με μία ισοδύναμη ολοκληρωμένη μονάδα προϊόντος .Όμως μια ημικατεργασμένη μονάδα που είναι ολοκληρωμένη κατά 45% ισούται με το 45%μιας ισοδύναμης. Η χρησιμοποίηση των ισοδύναμων μονάδων παρέχει την ευχέρεια της άθροισης ολοκληρωμένων και μη ολοκληρωμένων μονάδων και τη συνολική έκφραση τους σε όρους ολοκληρωμένων μονάδων.

7.5 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΥΝΕΧΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ⁷¹

Οι μέθοδοι εγγραφών που γίνονται για τη λογιστική παρακολούθηση του κόστους των προϊόντων που παράγονται για μια συνεχή παραγωγική διαδικασία είναι:

⁷¹ Ο.π., σελ. 304-306

- i. η μέθοδος των διαδοχικών μεταφορών των λογαριασμών των φάσεων ή τμημάτων
- ii. η μέθοδος της απευθείας χρέωσης του λογαριασμού του προϊόντος με το κόστος κάθε φάσης ή τμήματος.

Αυτές οι δύο μέθοδοι προκύπτουν από την ερμηνεία της φυσικής ροής του κόστους των φάσεων. Κατά την πρώτη ερμηνεία το κόστος κάθε φάσης 'ρέει' στην επόμενη και συνεπώς το κόστος της τελευταίας φάσης είναι και το κόστος του προϊόντος.

Κατά τη δεύτερη ερμηνεία, το κόστος κάθε φάσης ρέει κατευθείαν στο λογαριασμό του προϊόντος και συνεπώς το κόστος του προϊόντος σχηματίζεται από το κόστος των φάσεων.

Οι ημερολογιακές εγγραφές που προκύπτουν από τις εκθέσεις κόστους με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχει παραγωγή σε εξέλιξη στο τέλος της κοστολογικής περιόδου είναι:

7.5.1 Κατά την πρώτη μέθοδο

Ο λογαριασμός κάθε τμήματος κατά τη διάρκεια της κοστολογικής περιόδου χρεώνεται:

- i. με το κόστος των αναλωθέντων άμεσων υλικών, το κόστος της άμεσης εργασίας και των Γενικών Βιομηχανικών Εξόδων
- ii. με το κόστος των ημικατεργασμένων που μεταφέρθηκαν από το προηγούμενο τμήμα.

Πιστώνεται δε με το κόστος των ημικατεργασμένων που μεταφέρονται από αυτό στο επόμενο τμήμα.

Η διαφορά της χρέωσης με την πίστωση είναι το κόστος της παραγωγής σε εξέλιξη.

7.5.2 Κατά τη δεύτερη μέθοδο

Ο λογαριασμός κάθε τμήματος χρεώνεται με το κόστος των αναλωθέντων άμεσων υλικών, το κόστος της άμεσης εργασίας και των Γ.Β.Ε.

Πιστώνεται δε με το σύνολο της χρέωσης του με πίστωση του λογαριασμού του προϊόντος.

Όταν όμως υπάρχει παραγωγή σε εξέλιξη στο τέλος της περιόδου τότε η δεύτερη μέθοδος δεν μπορεί να εφαρμοστεί πάντα γιατί οι λογαριασμοί των τμημάτων δεν χρεώνονται με το κόστος των ημικατεργασμένων προϊόντων που μεταφέρονται από τα προηγούμενα τμήματα και τα οποία εν μέρει υπάρχουν στα τμήματα με τη μορφή της παραγωγής σε εξέλιξη στο τέλος της κοστολογικής περιόδου. Άρα τα κόστη αυτά θα πρέπει εν εμφανίζονται στα υπόλοιπα των λογαριασμών των τμημάτων.

Συνεπώς, θα πρέπει να αφαιρείται το κόστος παραγωγή σε εξέλιξη , από τη χρέωση κάθε τμήματος, και το υπόλοιπο να μεταφέρεται στο κόστος προϊόντος.

Κατ' εξαίρεση, όταν το κόστος παραγωγής σε εξέλιξη είναι μεγαλύτερο της χρέωσης του τμήματος από τις τρέχουσες δαπάνες η παραπάνω μέθοδος δεν μπορεί να λειτουργήσει.

7.6 ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ⁷²

Οι καταφάσεις κόστους προϊόντος που συμπληρώνεται στην κατά φάση κοστολόγηση. Συγκεντρώνει πληροφορίες δεδομένων κόστους που αφορούν μόνο για το κέντρο κόστους ή τμήμα που καλύπτει η συγκεκριμένη κατάσταση.

⁷² Ο.π., σελ. 398

Τα κόστη που αφορούν προηγούμενα κέντρα κόστους απλά αναφέρονται στις καταστάσεις σαν ένα σύνολο κόστους από προηγούμενο τμήμα.

Η κατάσταση κόστους παραγωγής όμως όπως περιγράφηκε παραπάνω δεν παρέχει αναλυτικές πληροφορίες για τη σύνθεση του κόστους του προϊόντος γι' αυτό τα διοικητικά στελέχη πρέπει να προμηθεύονται με καταστάσεις κόστους παραγωγής όπου θα παρουσιάζονται τα ανά μονάδα κόστη των άμεσων υλικών, της άμεσης εργασίας και Γ.Β.Ε για όλα τα κέντρα κόστους της διαδικασίας παραγωγής, έτσι ώστε να παρέχεται μια λεπτομερής πληροφόρηση.

7.7 ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΡΟΗ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ Η ΗΜΙΚΑΤΕΡΓΑΣΜΕΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΤΜΗΜΑ ΣΕ ΤΜΗΜΑ⁷³

Μονάδες παραγωγής ονομάζονται οι μονάδες μέτρησης των εισροών και εκροών κάθε τμήματος ή κέντρου κόστους και είναι διάφορες των ισοδύναμων μονάδων παραγωγής. Οι μονάδες παραγωγής μπορεί να αλλάξουν από τμήμα σε τμήμα για διάφορους λόγους.

Οι μονάδες παραγωγής μετρούν:

- i.** τις ποσότητες των υλικών που βιομηχανοποιούνται στο τμήμα. Όταν δηλαδή έχουμε σ' ένα τμήμα υλικά τα οποία έχουν ως μονάδα μέτρησης τα τετραγωνικά μέτρα ή το κιλό και βιομηχανοποιούνται σε κάποιο άλλο τμήμα του οποίου τα προϊόντα μετρούνται σε μια άλλη μονάδα μέτρησης τότε μετατρέπονται σε αυτή την άλλη μονάδα ούτως ώστε να μπορεί να υπολογιστεί σωστά το κόστος του τμήματος.
- ii.** τις ποσότητες των ημικατεργασμένων που έχουν μεταφερθεί από προηγούμενο τμήμα εάν η παραγωγή του συγκεκριμένου τμήματος

⁷³ Ο.π., σελ. 414-416

μετρίεται σε διαφορετική μονάδα μέτρησης από την αντίστοιχη του προηγούμενου τμήματος.

- iii. τις ποσότητες των ημικατεργασμένων ή έτοιμων προϊόντων που μεταφέρονται στο επόμενο τμήμα
- iv. τη παραγωγή σε εξέλιξη αρχής και τέλους

Το σύνολο των υλικών που διακινούνται στα τμήματα είναι απαραίτητο να μετρηθούν για τον προσδιορισμό της σχέσης των ποσοτήτων που έχουν παραχθεί σε σχέση με τις ποσότητες των υλικών που βιομηχανοποιήθηκαν. Επίσης είναι απαραίτητο έτσι ώστε να κατανεμηθούν οι ολικές δαπάνες του τμήματος στις ποσότητες που έχουν μεταφερθεί στο επόμενο τμήμα ή στην αποθήκη και στην παραγωγή σε εξέλιξη τέλους.

7.8 ΒΑΘΜΙΑΙΑ ΕΙΣΡΟΗ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ⁷⁴

Υπάρχουν κάποιες βιομηχανίες όπου τα υλικά που χρησιμοποιούνται για τη παραγωγή κάποιου προϊόντος δεν προστίθενται όλα μαζί στην αρχή της παραγωγικής διαδικασίας αλλά προστίθενται είτε αργότερα είτε καθ' όλη τη διάρκεια της παραγωγής.

Συνεπώς σε μια δεδομένη χρονική στιγμή κάποιες μονάδες προϊόντος θα έχουν απορροφήσει μόνο ένα ποσοστό του συνόλου των υλικών που απαιτούνται για την ολοκλήρωσή τους στο τμήμα. Σε τέτοιες καταστάσεις οι κοστολόγοι θα πρέπει να μετρούν τις ισοδύναμες μονάδες ως προς τα υλικά με τον ίδιο τρόπο που μετρούν τις ισοδύναμες μονάδες ως προς την άμεση εργασία και τα Γ.Β.Ε.

⁷⁴ Ο.π., σελ. 424

7.9 ΑΠΩΛΕΙΕΣ - ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ - ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ⁷⁵

7.9.1 Απώλειες

Απώλειες ονομάζονται οι απομειώσεις που συντελούνται κατά τη βιομηχανοποίηση των υλικών αφ' ενός μεν λόγω του ότι περιέχονται ξένες ύλες ή υγρασία και αφ' ετέρου δε αδυναμία λήψης της δρώσας ουσίας των βιομηχανοποιημένων υλικών.

7.9.2 Υπολείμματα

Υπολείμματα καλούνται τα πολύ μικρά κομμάτια υλικών ή ξένων υλών που απομένουν κατά τη βιομηχανοποίηση των υλικών και τα οποία δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως υλικά.

7.9.3 Ελαττωματική Παραγωγή

Ελαττωματικά προϊόντα είναι τα προϊόντα εκείνα που δεν ικανοποιούν τα προβλεπόμενα ποιοτικά πρότυπα λόγω της κακής κατασκευής των.

Τα απολεσθέντα ή ελαττωματικά προϊόντα δεν μπορούν να αποφευχθούν γιατί πολλές φορές αποτελούν συνέπεια του ανθρώπινου λάθους.

Ο κοστολόγος θα πρέπει να αναγνωρίζει την ζημιά, να μετρήσει το κόστος και να υπολογίσει τη ζημιά με το κατάλληλο τρόπο ανεξαρτήτως της αιτίας που προκαλεί τη ζημιά.

⁷⁵ Ο.π., σελ. 426-428

Κανονική ή ομαλή απώλεια, ονομάζεται η απώλεια που παρατηρείται στην κανονική ροή της παραγωγικής διαδικασίας, με δεδομένες τις ποιοτικές προδιαγραφές των υλικών και της εργασίας.

Οι παράγοντες που προκαλούν την οποιαδήποτε κανονική απώλεια είναι το επίπεδο ευφυΐας των εργαζομένων, τα ανθρώπινα λάθη, οι λανθασμένες ρυθμίσεις των μηχανών και πολλοί τυχαίοι παράγοντες.

⇒ **Ο κοστολογικός χειρισμός του κόστους της κανονικής απώλειας προσδιορίζεται με τους εξής τρόπους:**

- i. το κόστος της απώλειας απορροφάται από τις ισοδύναμες μονάδες παραγωγής του τμήματος καθόσον αφορά τα προϊόντα (ημικατεργασμένα) του προηγούμενου τμήματος.
- ii. το κόστος της απώλειας επιβαρύνει τα Γ.Β.Ε του τμήματος

⇒ **Η απεικόνιση της απορρόφησης του κόστους της απώλειας στις καταστάσεις κόστους παραγωγής επιτυγχάνεται με τις ακόλουθες λύσεις:**

- i. Το κόστος της απώλειας απορροφάται από τις υγιείς μονάδες , χωρίς να δείχνεται ξεχωριστά το κόστος της απώλειας
- ii. το κόστος της απώλειας απομονώνεται και παρουσιάζεται ξεχωριστά η επιβάρυνση του ανά μονάδα κόστους από το κόστος της απώλειας αυτής.

⇒ **Ελαττωματική παραγωγή που το κόστος της δεν απεικονίζεται ξεχωριστά.**

Σ' αυτή τη περίπτωση το κόστος ελαττωματικής παραγωγής επιρρίπτεται στις υγιείς μονάδες (έτοιμες και ημικατεργασμένες).

Η απορρόφησης του κόστους της απώλειας ή των ελαττωματικών μονάδων δεν απεικονίζει ξεχωριστά το ποσοστό του κόστους της απώλειας που απορροφούν οι έτοιμες και ημικατεργασμένες μονάδες της παραγωγής σε εξέλιξη τέλους.

Ο τρόπος αυτός παρουσίασης χρησιμοποιείται όταν η αξία της πληροφόρησης για τα κόστη της απώλειας ή της ελαττωματικής παραγωγής δεν δικαιολογεί το κόστος για την ετοιμασία κατάστασης κόστους παραγωγής.

⇒ **Ξεχωριστή παρουσίαση της επιβάρυνσης του ανά μονάδα κόστους του τμήματος από το κόστος της απώλειας.**

Ο τρόπος αυτός παρουσίασης ακολουθεί την πιο κάτω διαδικασία:

- i. Προσδιορίζεται το ανά μονάδα κόστος της απώλειας των ελαττωματικών μονάδων
- ii. Προσδιορίζεται το συνολικό κόστος της απώλειας ή των ελαττωματικών μονάδων
- iii. Επιβαρύνεται αναλογικά το κόστος των υγιών μονάδων με το συνολικό κόστος της απώλειας ή των ελαττωματικών μονάδων.

Το κόστος μιας ελαττωματικής μονάδας προσδιορίζεται από το κόστος που πραγματοποιήθηκε μέχρι τη στιγμή που αποκαλύπτεται η απώλεια ή η ελαττωματική παραγωγή.

⇒ **Απώλεια ή ελαττωματική παραγωγή κατά τη διάρκεια της παραγωγικής κατεργασίας**

Είναι πολύ συνηθισμένο η αποκάλυψη της απώλειας να γίνεται στη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας

Κάθε κόστος που υπάρχει στην ελαττωματική παραγωγή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να κατανέμεται στις υγιείς μονάδες που βιομηχανοποιήθηκαν

⇒ **Ελαττωματική παραγωγή με τιμή ρευστοποίησης**

Κάποιες φορές η ελαττωματική παραγωγή διατίθεται στην αγορά με κάποια τιμή ρευστοποίησης. Τα έσοδα από την πώληση των ελαττωματικών μονάδων μειώνουν ή σε κάποιες περιπτώσεις περιορίζουν σημαντικά τη ζημιά των ελαττωματικών μονάδων.

⇒ **Μη κανονική απώλεια ή ελαττωματική παραγωγή**

Μερικές φορές παρατηρείται το φαινόμενο της δημιουργίας απωλειών ή ελαττωματικής παραγωγής πέραν των κανονικών.

Σε αυτές τις περιπτώσεις το κόστος της απώλειας ή της ελαττωματικής παραγωγής μεταφέρεται σε λογαριασμό έκτακτων ανόργανων εξόδων δηλαδή βαρύνουν εξ' ολοκλήρου τα αποτελέσματα της χρήσης στην οποία συνέβησαν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο χώρος της χρηματοοικονομικής παρουσιάζει σημαντικές αλλαγές τα τελευταία χρόνια ως απόρροια των μεταβολών στο παγκόσμιο οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον. Μέσα στο νέο πλαίσιο που σταδιακά διαμορφώνεται, η επίτευξη εύρυθμης χρηματοοικονομικής λειτουργίας είναι απαραίτητη για κάθε επιχείρηση και οργανισμό, προκειμένου να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητά του και να βελτιωθούν οι επιδόσεις του. Η αυξανόμενη όμως πολυπλοκότητα των σύγχρονων προβλημάτων της χρηματοοικονομικής επιστήμης καθιστά αναγκαία, όχι μόνο τη θεωρητική εμβάθυνση στη φύση και την έννοια των προβλημάτων αυτών, αλλά πολύ περισσότερο στην ανάπτυξη συγκεκριμένων μεθοδολογιών για την αντιμετώπισή τους μέσα σε ορθολογικά, ρεαλιστικά και επιστημονικά πλαίσια.

Μέσα στο δυναμικό αυτό περιβάλλον όλοι μας, ανάλογα με το ρόλο τον οποίο διαδραματίζουμε και ανάλογα με τις γνώσεις ή την αναλυτική μας σκέψη καλούμαστε καθημερινά να διαμορφώσουμε άποψη για τα γενόμενα στο επιχειρηματικό περιβάλλον και ορισμένοι από εμάς να λάβουμε αποφάσεις οι οποίες επηρεάζουν λιγότερο ή περισσότερο την οικονομική μας δύναμη.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση ως εργαλείο διεξαγωγής βασικής μικροοικονομικής έρευνας μας δίνει τη δυνατότητα σε πολλές περιπτώσεις να εξάγουμε χρήσιμα συμπεράσματα για τις ιδιότητες των επιχειρήσεων και μέσα από αυτά να οδηγηθούμε στη λήψη επιχειρηματικών/ επενδυτικών αποφάσεων.

Βέβαια, η χρηματοοικονομική ανάλυση απαιτεί συγκροτημένη και αναλυτική δουλειά προκειμένου τα συμπεράσματα που θα εξαχθούν να απορρέουν από τον ορθό συνδυασμό χρηματοοικονομικών δεδομένων και

συνεπώς να αντανakλούν όσο το δυνατόν περισσότερο την πραγματική κατάσταση.

Στο χώρο της χρηματοοικονομικής σημαντική θέση κατέχει η διαδικασία της αποτίμησης. Η διαδικασία της αποτίμησης, είναι σε πολλές περιπτώσεις αναγκαία για τη διάκριση της κατάστασης των επιχειρήσεων. Επίσης, η διαδικασία της αποτίμησης οδηγεί τους ενδιαφερόμενους σε εξαγωγή συμπερασμάτων για τις προσδοκίες της αγοράς, όσον αφορά την μελλοντική προοπτική βιωσιμότητας και κερδοφορίας μιας επιχείρησης, μέσω σύγκρισης των θεμελιωδών στοιχείων αυτής, αλλά και μέσω της δημιουργίας σημείων αναφοράς.

Δε χωρεί αμφιβολία στο ότι η διαδικασία της αποτίμησης αποτελεί αναγκαίο εργαλείο για τη διενέργεια αξιολόγησης επιχειρηματικών γεγονότων και ειδικότερα όσον αφορά τις επιδράσεις στην αξία των επιχειρήσεων που προβαίνουν σε ενέργειες συγχωνεύσεων και εξαγορών. Ακόμη, η εφαρμογή των τεχνικών της αποτίμησης αποτελεί έναν σπουδαίο μηχανισμό διαλόγου ανάμεσα στο management μιας εταιρείας, στους μετόχους αυτής ή στους αναλυτές για θέματα που επιδρούν στην αξία της εταιρείας, όπως επίσης αποτελεί και ένα σπουδαίο εργαλείο αξιολόγησης των εναλλακτικών στρατηγικών της εταιρείας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βιβλία

- Σφακιάνος Γρ., «Γενικές Αρχές Λογιστικής», Εκδόσεις: interbook, Έτος έκδοσης: 2006
- Νιάρχος Ν., Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων, Εκδόσεις: Σταμούλη, Έτος έκδοσης: 2004
- Γκίκας Δ., «Η ανάλυση και οι χρήσεις των λογιστικών καταστάσεων», Εκδόσεις: Μπένου Γεωργία, Έτος έκδοσης: 2002
- Κορομηλάς Γ., Τσιαουσίδου Μ., «Λογιστικές Φοροτεχνικές Εργασίες Τέλους Χρήσης - Πρακτικός Οδηγός», Εκδόσεις: TAX ADVISORS, Έτος Έκδοσης: 2009
- Χατζηγιαννάκης Δ., Τατσιόπουλος Η., Μαρμαράς Ν., «Βιομηχανική Διοίκηση και Κοστολόγηση», Εκδόσεις: Παπασωτηρίου, Έτος έκδοσης: 2011

2. Ιστοσελίδες

- Wikipedia, the free encyclopedia :
 - http://en.wikipedia.org/wiki/Business_valuation
 - http://en.wikipedia.org/wiki/Discounted_cash_flow
 - http://en.wikipedia.org/wiki/Dividend_Discount_Model
 - http://en.wikipedia.org/wiki/Emissions_trading
 - http://en.wikipedia.org/wiki/Valuation_using_multiples
 - http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%93%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%9B%CE

%BF%CE%B3%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%A3%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF

- Guide To Selling a Business:
 - <http://guidetosellingabusiness.com/Valuing-the-business/Capitalized-Earnings-Approach.php>
- Κοινωνίας της Πληροφορίας Α.Ε.:
 - http://www.ktpae.gr/pdf/A_4a_N_2190_1920.pdf
- Ένωση Προσωπικού Ημερήσιων Εφημερίδων Αθηνών:
 - <http://www.epiea.gr/docs/20-38.pdf>
- ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΟΣ & ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ:
 - <http://www.e-forosimv.gr/details.asp?ID=647&cat=1>
- Power-tax:
 - <http://www.power-tax.gr/catalognews.asp?catid=740>
 - <http://www.power-tax.gr/catalognews.asp?catid=2249>
 - <http://www.power-tax.gr/catalognews.asp?catid=1142&refid=865&subtitle=%B8%ED%ED%EF%E9%E1%20%E1%F0%EF%E8%E5%EC%D C%F4%F9%ED>
- ΘΕΣΜΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΠΕΡΙ Α.Ε.:
 - http://www.gge.gr/09diadsystasis/Documents/Nomoi/N_2190.doc
- ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ / ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΣΗΣ:
 - <http://ba.uom.gr/acc/docs/IFRS.pdf>
- Οικονομική Ενημέρωση Taxheaven:
 - <http://www.taxheaven.gr/laws/circular/index/circular/10753>
 - <http://www.taxheaven.gr/acforum/index.php?showtopic=68768>

➤ <http://www.taxnews.tv/news/pol-1002-2010/>

- ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΚΛΕΖΑΚΟΣ «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»:

➤ http://www.unipi.gr/faculty/migl/aoke/aoke_notes.pdf